

IETEIKUMI

KOMISIJAS IETEIKUMS (ES) 2019/786

(2019. gada 8. maijs)

par ēku renovāciju

(izziņots ar dokumenta numuru C(2019) 3352)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu,

tā kā:

- (1) Savienība ir apņēmusies izstrādāt ilgtspējīgu, konkurētspējīgu, drošu un dekarbonizētu enerģosistēmu. Enerģētikas savienība un klimata un enerģētikas politikas satvars laikposmam līdz 2030. gadam paredz vērienīgas Savienības saistības: līdz 2030. gadam samazināt siltumnīcefekta gāzu emisiju apmēru vismaz par 40 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni, palielināt patērētās atjaunojamo energoresursu enerģijas īpatsvaru, panākt enerģijas ietaupījumus atbilstīgi Savienības līmeņa mērķiem un vairot Eiropas enerģētisko drošību, konkurētspēju un ilgtspēju. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2012/27/ES ⁽¹⁾, kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2018/2002 ⁽²⁾, kā energoefektivitātes galvenais mērķrādītājs līdz 2030. gadam ir noteikts vismaz 32,5 % liels ietaupījums Savienības līmenī. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2018/2001 ⁽³⁾ kā saistošs Savienības līmeņa mērķrādītājs līdz 2030. gadam ir noteikts no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas īpatsvars vismaz 32 % apmērā.
- (2) Ēkas ir Savienības energoefektivitātes politikas centrālais elements, jo tās patērē gandrīz 40 % no galīgā enerģijas patēriņa.
- (3) Pēc Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Pušu konferences 21. sesijas (COP 21) līdz ar 2015. gada Parīzes nolīgumu par klimata pārmaiņām pastiprinās Savienības centieni dekarbonizēt savu ēku fondu. Ņemot vērā to, ka gandrīz 50 % no Savienības galīgā enerģijas patēriņa izmanto apsildes un dzesēšanas vajadzībām un 80 % no tā izmanto ēkās, Savienības energoefektivitātes un klimata mērķu sasniegšana ir saistīta ar tās centieniem renovēt ēku fondus, piešķirot prioritāti energoefektivitātei, piemērojot principu "energoefektivitāte pirmajā vietā" un izskatot atjaunojamo energoresursu izmantošanu.
- (4) To, cik svarīga ir energoefektivitāte un kāda ir būvniecības nozares nozīme Savienības enerģētikas un klimata mērķu sasniegšanā, kā arī pārejā uz tīru enerģiju, Komisija uzsvēra savā paziņojumā "Energoefektivitāte un tās ieguldījums enerģētiskajā drošībā un klimata un enerģētikas politikas satvarā 2030. gadam" ⁽⁴⁾, savā paziņojumā "Pamatstratēģija spēcīgai Enerģētikas savienībai ar tālredzīgu klimata pārmaiņu politiku" ⁽⁵⁾, kā arī paziņojumā "Stratēģisks Eiropas ilgtermiņa redzējums par pārticīgu, modernu, konkurētspējīgu un klimatneitrālu ekonomiku" ⁽⁶⁾. Pēdējā no minētajiem paziņojumiem ir uzsvērts, ka, lai līdz 2050. gadam sasniegtu klimatneitrālu ekonomiku un enerģijas patēriņu salīdzinājumā ar 2005. gada apjomu samazinātu uz pusi, galvenā nozīme būtu jāpiešķir energoefektivitātes pasākumiem.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Direktīva 2012/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK (OV L 315, 14.11.2012., 1. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 11. decembra Direktīva (ES) 2018/2002, ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES par energoefektivitāti (OV L 328, 21.12.2018., 210. lpp.).

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 11. decembra Direktīva (ES) 2018/2001 par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (OV L 328, 21.12.2018., 82. lpp.).

⁽⁴⁾ Ietekmes novērtējums, pavaddokuments Komisijas paziņojumam Eiropas Parlamentam un Padomei "Energoefektivitāte un tās ieguldījums enerģētiskajā drošībā un klimata un enerģētikas politikas satvarā 2030. gadam" (SWD(2014) 255 final).

⁽⁵⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu komitejai un Eiropas Investīciju bankai "Pamatstratēģija spēcīgai Enerģētikas savienībai ar tālredzīgu klimata pārmaiņu politiku" (COM(2015) 80 final).

⁽⁶⁾ Komisijas Paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu komitejai un Eiropas Investīciju bankai "Tīru planētu – visi! Stratēģisks Eiropas ilgtermiņa redzējums par pārticīgu, modernu, konkurētspējīgu un klimatneitrālu ekonomiku" (COM(2018) 773 final).

- (5) Spēkā esošo enerģētikas jomas tiesību aktu pilnīga īstenošana un izpildes panākšana tiek uzskatīta par galveno prioritāti enerģētikas savienības izveidē.
- (6) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/31/ES ⁽⁷⁾ (ĒEED) ir galvenais tiesību akts līdzās Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2009/125/EK ⁽⁸⁾ un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) 2017/1369 ⁽⁹⁾, kas pievēršas ēku energoefektivitātei saistībā ar energoefektivitātes mērķiem 2030. gadam. ĒEED ir izvirzīti divi papildu mērķi, proti, paātrināt esošo ēku renovāciju līdz 2050. gadam un atbalstīt visu ēku modernizāciju ar viedajām tehnoloģijām un skaidrāku saikni ar tīru mobilitāti.
- (7) Nolūkā paātrināt ēku renovāciju Savienībā ĒEED 2018. gadā tika grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2018/844 ⁽¹⁰⁾.
- (8) Ja Savienība grib panākt un uzturēt augstākus renovācijas rādītājus, izšķiroši svarīgi ir atbilstoši finanšu instrumenti tirgus nepilnību pārvarēšanai, pietiekams un pienācīgi prasmīgs darbaspēks un pieejamība visiem pilsoņiem. Integrēta pieeja un visu attiecīgo politikas virzienu konsekvence ir nepieciešama arhitektoniskās vides modernizēšanai, kurā ir iesaistītas visas attiecīgās puses, pievēršoties arī drošības, pieejamības, vides un aprites ekonomikas aspektiem.
- (9) Ar grozījumiem Direktīvā par ēku energoefektivitāti (ĒEED) tiek iezīmēts skaidrs virziens, kā panākt, ka līdz 2050. gadam ēku fonds Savienībā rada nelielas vai nerada nekādas emisijas, un tā pamatā ir nacionālie ceļveži ar atskaites punktiem un vietējiem progresa rādītājiem, kā arī publiskais un privātais finansējums un ieguldījums. Valstu ilgtermiņa renovācijas stratēģijām ar pamatīgu finanšu komponentu atbilstīgi ĒEED 2.a panta prasībām ir jānodrošina, ka līdz 2050. gadam notiek esošo ēku renovācija par ļoti energoefektīvām un dekarbonizētām ēkām, tā sekmējot visu esošo ēku rentablu pārveidi par gandrīz nulles enerģijas ēkām.
- (10) Ir ne tikai jāpaātrina renovācijas tempi Savienības līmenī, bet arī pastāvīgi jākāpina pilnīgas renovācijas rādītājs. Atbilstīgi ĒEED 2.a pantam ir jāizstrādā nacionālās stratēģijas, kur izklāstītas skaidrām nostādnes un izmērāmas, mērķtiecīgas darbības, kā arī jāveicina vienlīdzīga piekļuve finansējumam, tostarp ēku fonda segmentiem ar vissliktākajiem rādītājiem, enerģētiski nabadzīgiem patērētājiem, sociālajiem mājokļiem un mājāsaimniecībām, kuras sastopas ar pretrunīgu interešu dilemmu [atsšķirīgas motivācijas dilemmām], vienlaikus ņemot vērā cenu pieņemamību.
- (11) Lai nodrošinātu, ka ar energoefektivitāti saistītie finanšu pasākumi ēku renovācijā tiek piemēroti vislabākajā veidā, ĒEED patlaban ir noteikta prasība šos finanšu pasākumus sasaistīt ar renovācijas darbu kvalitāti, ņemot vērā plānotos vai panāktos enerģijas ietaupījumus. Valstu tiesību aktos, ar ko transponē ĒEED 10. panta prasības, ir jānodrošina, ka finanšu pasākumi energoefektivitātei ir sasaistīti ar energoefektivitāti, sertifikācijas vai kvalifikācijas līmeni, energoauditū vai uzlabojumu, kas panākts renovācijas rezultātā un kas būtu jānovērtē, salīdzinot energoefektivitātes sertifikātus, kuri izdoti pirms renovācijas un pēc tās, izmantojot standarta vērtības vai citu pārredzamu un samērīgu metodi.
- (12) Ir vajadzīgi kvalitatīvi dati par ēku fondu, un tos daļēji varētu iegūt no datubāzēm, ko teju visas dalībvalstis pašlaik izstrādā un pārvalda energoefektivitātes sertifikātu vajadzībām. Šīs datubāzes var lietot atbilstības pārbaudei un statistikas datu sagatavošanai par reģionālajiem vai nacionālajiem ēku fondiem. Veicot 10. panta transponēšanas pasākumus, ir jārada iespēja savākt datus par konkrētu ēku izmēriem vai aprēķināto enerģijas patēriņu un darīt pieejamus apkopotus anonimizētus datus.
- (13) ĒEED grozījumos ir arī atjaunināta ēku energoefektivitātes aprēķināšanas vispārējā sistēma. Valstu tiesību aktiem, ar kuriem transponē grozītās ĒEED I pielikuma prasības, ir jānodrošina pārredzamība un konsekvence.

⁽⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 19. maija Direktīva 2010/31/ES par ēku energoefektivitāti (OV L 153, 18.6.2010., 13. lpp.).

⁽⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 21. oktobra Direktīva 2009/125/EK, ar ko izveido sistēmu, lai noteiktu ekodizaina prasības ar enerģiju saistītiem ražojumiem (OV L 285, 31.10.2009., 10. lpp.).

⁽⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2017. gada 4. jūlija Regula (ES) 2017/1369, ar ko izveido energomarkējuma satvaru un atceļ Direktīvu 2010/30/ES (OV L 198, 28.7.2017., 1. lpp.).

⁽¹⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 30. maija Direktīva (ES) 2018/844, ar ko groza Direktīvu 2010/31/ES par ēku energoefektivitāti un Direktīvu 2012/27/ES par energoefektivitāti (OV L 156, 19.6.2018., 75. lpp.).

- (14) Valstu tiesību aktos, ar kuriem transponē ĒEED pārskatītā 20. panta 2. punkta prasības, ir jāparedz, ka jāpalielina informācijas daudzums, kas būtu jāsniedz ēku vai ēku daļu īpašniekiem vai īrniekiem, un jānodrošina, ka to sniedz ar pieejamiem un pārredzamiem konsultāciju rīkiem.
- (15) Dalībvalstīm ir jāpanāk, ka līdz 2020. gada 10. martam stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, ar kuriem transponē Direktīvu (ES) 2018/844.
- (16) Grozītās ĒEED pilnīga transponēšana un efektīva īstenošana ir izšķirīgs pamats, bez kura nav iespējama 2030. gadam noteikto energoefektivitātes mērķu sasniegšana un Savienības virzība uz valstu ēku fondu pilnīgu dekarbonizāciju līdz 2050. gadam.
- (17) ĒEED paredz dalībvalstīm plašu izvēles brīvību noteikt savus būvnormatīvus un īstenot tehniskās prasības attiecībā uz renovācijas pasākumiem, ēku sertifikātiem un inženiertehniskām sistēmām tādā veidā, kāds vislabāk atbilst valstu klimatiskajiem apstākļiem un ēku fondiem. Šā ieteikuma nolūks ir izskaidrot šo tehnisko prasību būtību un dažādos veidus, kā var sasniegt direktīvas mērķus. Tajā ir arī izklāstīta dalībvalstu pieredze un Komisijas novērotie labākās prakses piemēri.
- (18) Komisija ir apņēmusies strādāt cieši kopā ar dalībvalstīm, tām transponējot un efektīvi īstenojot ĒEED. Šajā nolūkā tika sagatavots pašreizējais ieteikums, lai sīkāk paskaidrotu, kā konkrēti ĒEED noteikumi būtu lasāmi un kā tos vislabāk var piemērot valsts transponēšanas kontekstā. Ieteikuma mērķis ir nodrošināt dalībvalstu vienotu izpratni darbā pie transponēšanas pasākumu sagatavošanas. Ieteikums nemaina ĒEED juridiskās sekas un neskar Tiesas doto saistošo ĒEED interpretāciju. Šajā ieteikumā tiek skatīti tie ĒEED jautājumi, kuri ir sarežģīti, grūti transponējami un kuriem ir liels potenciāls ietekmēt ēku energoefektivitāti. Ieteikumā galvenā uzmanība ir pievērsta noteikumiem, kuri ir saistīti ar ēku renovāciju un attiecas uz ĒEED 2.a, 10., 20. pantu un I pielikumu, kur ir ietverti noteikumi par ilgtermiņa renovācijas stratēģijām, finansēšanas mehānismiem, stimuliem, informāciju un ēku energoefektivitātes aprēķināšanu. ĒEED noteikumi, kuri skar modernizēšanu un ēku inženiertehniskās sistēmas, tiek apskatīti atsevišķā ieteikumā.
- (19) Tāpēc šim ieteikumam būtu jāpalīdz dalībvalstīm būtiski pozitīvi iespaidot renovēto ēku fonda energoefektivitāti,

IR PIENĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

1. Dalībvalstīm Direktīvā (ES) 2018/844 noteikto prasību transponēšanā būtu jāievēro šā ieteikuma pielikumā sniegtās nostādnes.
2. Ieteikums ir adresēts dalībvalstīm.
3. Ieteikums tiks publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Briselē, 2019. gada 8. maijā

Komisijas vārdā –
Komisijas loceklis
Miguel ARIAS CAÑETE

PIELIKUMS

1. IEVADS

Direktīvā 2010/31/ES (ĒEED) ir noteikta prasība, ka dalībvalstīm jāpieņem ilgtermiņa renovācijas stratēģijas un jāizstrādā energoefektivitātes minimālās prasības attiecībā uz jaunām ēkām un esošajām ēkām, kuras tiek nozīmīgi atjaunotas.

Direktīvā 2012/27/ES ("EED") ir ietverti noteikumi par ēku renovāciju un ilgtermiņa stratēģijām, kā mobilizēt ieguldījumus valsts ēku fondu renovācijā.

ĒEED un EED ir grozītas ar Direktīvu (ES) 2018/844, kas stājās spēkā 2018. gada 9. jūlijā. ĒEED 2.a pantā ir noteikts ilgtermiņa renovācijas stratēģiju (ITRS) satvars, kā veicināt valsts ēku fondu renovāciju tā, ka tas līdz 2050. gadam kļūtu par ļoti energoefektīvu un dekarbonizētu ēku fondu, veicinot esošo ēku rentablu pārveidošanu par gandrīz nulles enerģijas ēkām ("NZEB"). Atbilstīgi Direktīvai šīs stratēģijas tiks atbalstītas ar finanšu mehānismiem, ar kuriem mobilizē šo mērķu sasniegšanai nepieciešamos ieguldījumus ēku renovācijā.

Atbilstīgi ĒEED 10. pantam politikas virzieniem un pasākumiem ir jāatbilst šādām prasībām:

- a) finanšu pasākumi, kas paredzēti, lai, atjaunojot ēkas, uzlabotu energoefektivitāti, ir jāsasaista ar plānotajiem vai panāktajiem enerģijas ietaupījumiem;
- b) jāļauj vākt datus par konkrētu ēku uzskaitīto vai aprēķināto enerģijas patēriņu; un
- c) jādara pieejami agregēti anonimizēti dati.

Saskaņā ar ĒEED 20. pantu informācija ēku vai ēkas daļu īpašniekiem vai īrniekiem ir jāsniedz, izmantojot pieejamus un pārredzamus konsultāciju rīkus.

ĒEED ir izklāstīts vienots vispārējs satvars ēkas energoefektivitātes noteikšanai, t.sk. izmantojamie rādītāji un aprēķini. Šīs vadlīnijas palīdz tiesību aktus pareizi ieviest nacionālajā un reģionālajā tiesiskajā regulējumā. Tās atspoguļo Komisijas nostāju. Vadlīnijas negroza ĒEED juridiskās sekas un neskar tās 2.a, 10. un 20. panta, kā arī tās I pielikuma saistošo interpretāciju, kā to noteikusi Eiropas Savienības Tiesa.

2. ILGTERMIŅA RENOVĀCIJAS STRATĒGIJAS

2.1. Mērķis

Dalībvalstu pienākums izstrādāt sava valsts ēku fondu ilgtermiņa renovācijas stratēģiju (ITRS) ēku energoefektivitātes direktīvā (ĒEED) ir pārņemts no Energoefektivitātes direktīvas (EED). Ar Direktīvas (ES) 2018/844 1. pantu ĒEED ir iekļauts jauns 2.a pants par ITRS un ir atcelts Energoefektivitātes direktīvas (EED) 4. pants, kurā bija noteikta prasība dalībvalstīm izstrādāt ilgtermiņa stratēģiju, lai mobilizētu ieguldījumus valsts ēku fondu renovācijā.

ĒEED patlaban ietver:

- a) skaidrāku norādi par enerģētisko nabadzību; un
- b) jaunas norādes par:
  - i) veselību, drošumu un gaisa kvalitāti;
  - ii) viedo tehnoloģiju, prasmju un izglītības veicināšanas iniciatīvām;
  - iii) rīcībpolitikām, kuras vērstas uz tiem valsts ēku fondu segmentiem, kuriem ir vissliktākie rādītāji;

- iv) "pretrunīgu interešu" [direktīvā – "atšķirīgas motivācijas"] dilemmām ⁽¹⁾;
- v) tirgus nepilnībām; un
- vi) publiskajām ēkām.

Ir paredzams, ka spēcīgas ilgtermiņa renovācijas stratēģijas (ITRS) paātrinās tādu ēku rentablu renovāciju, kuru renovācijas rādītājs patlaban ir zems, kā arī nodrošinās, ka aizvien vairāk ēku tiek renovētas pilnībā. Stratēģija ir nevis pašmērķis, bet gan izejas punkts sparīgākai rīcībai.

2.2. Darbības joma

ĒEED paplašina dalībvalstu ilgtermiņa renovācijas stratēģiju (ITRS) darbības jomu. Ilgtermiņa renovācijas stratēģijas – tāpat kā Energoefektivitātes direktīvas 4. pantā paredzētās stratēģijas – piemēro valsts publisko un privāto, dzīvojamo un nedzīvojamo ēku fondam. Tomēr grozītā ĒEED ievieš jaunus un plašākus pienākumus, kā arī nosaka jaunas rīcībpolitikas un darbības jomas, kas jāapskata ilgtermiņa renovācijas stratēģijās (ITRS).

Atbilstīgi ĒEED 2.a pantam dalībvalstīm *inter alia* ir:

- a) jāizveido visaptveroša stratēģija, kuras mērķis ir līdz 2050. gadam panākt ļoti energoefektīvu un dekarbonizētu ēku fondu, kā arī esošo ēku rentablu pārveidi par gandrīz nulles enerģijas ēkām (NZEB);
- b) jāizstrādā ceļvedis ar pasākumiem, izmērāmiem progresa rādītājiem un indikatīviem atskaites punktiem 2030., 2040. un 2050. gadam;
- c) jārīko savas stratēģijas sabiedriskā apspriešana pirms tās iesniegšanas Komisijai, kā arī jānosaka kārtība, kādā stratēģijas īstenošanas laikā iekļaujošā veidā notiek apspriešanās;
- d) jāatvieglo piekļuve ieguldījumu mobilizēšanas atbalsta mehānismiem, izmantojot viedu finansējumu; un
- e) jāiesniedz sava stratēģija kā daļa no galīgā ⁽²⁾ integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna (NEKP) ⁽³⁾ un jāsniedz informācija par īstenošanu savos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata progresa ziņojumos.

2.3. Pienākums izstrādāt visaptverošu stratēģiju, kā līdz 2050. gadam panākt ļoti dekarbonizētu ēku fondu

2.3.1. Ilgtermiņa renovācijas stratēģijas (ITRS) obligātie elementi

Dalībvalstu ilgtermiņa renovācijas stratēģijās (ITRS) jāietver esošie elementi (skatīt EED 4. pantu) un jaunie elementi (skatīt (ĒEED 2.a pantu). Patlaban katrā ITRS ir jābūt iekļautiem tālāk norādītajiem elementiem.

2.3.1.1. Valsts ēku fonda pārskats – ĒEED 2.a panta 1. punkta a) apakšpunkts

EED 4. panta a) punktā jau noteikts, ka ilgtermiņa renovācijas stratēģiju izstrādes izejas punkts ir pārskats par valsts ēku fondu.

ĒEED 2.a panta 1. punkta a) apakšpunktā ir noteikts, ka katra ITRS "ietver pārskatu par ēku fondu valstī, balstoties, attiecīgā gadījumā, uz statistikas izlasi un atjaunoto ēku sagaidāmo īpatsvaru 2020. gadā".

⁽¹⁾ "Pretrunīgas intereses" rodas starp ēkas īpašnieku un īrnieku vai starp īpašniekiem, ja tā puse, kas maksā par energoapgādes modernizēšanu vai energoefektivitātes uzlabojumiem, nevar atgūt visus ieguvumus un gūt labumu no ietaupījumiem.

⁽²⁾ Piemērojot atkāpi, pirmā ITRS ir jāiesniedz Komisijai līdz 2020. gada 10. martam (Direktīvas (ES) 2018/844 transponēšanas termiņam). Turpmākās ITRS ir jāiesniedz kopā ar galīgo NEKP.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību 3. pants ("Pārvaldības regula").

Renovēto ēku prognozēto daļu var izteikt dažādi, piemēram:

- a) procentos (%);
- b) absolūtos skaitļos; vai
- c) renovēto telpu laukuma kvadrātmetros (m²) par katru ēkas veidu.

Turklāt labākai precizitātei varētu izmantot renovācijas pamatīguma apzīmējumus (piemēram, “neliela”, “vidēja” un “pilnīga”). Vēl viens rādītājs varētu būt pārveide par gandrīz nulles enerģijas ēkām (NZEB) ⁽⁴⁾. Plašākā nozīmē “pilnīgas renovācijas” rezultātā būtu jāpanāk gan energoefektivitāte, gan siltumnīcefekta gāzu efektivitāte.

“Sagaidāmais īpatsvars” ir uzskatāms nevis par saistošu mērķi, bet gan drīzāk par skaitli, kas reāli atspoguļo pabeigtas ēku renovācijas iespējamo 2020. gada rādītāju. Dalībvalstis var arī pieminēt pabeigtas renovācijas sagaidāmo īpatsvaru 2030., 2040. un 2050. gadā saskaņā ar prasību sniegt indikatīvus atskaites punktus attiecībā uz minētajiem gadiem.

2.3.1.2. Rentablas renovācijas pieejas – ĒEED 2.a panta 1. punkta b) apakšpunkts

EED 4. panta b) punktā jau bija prasība, ka dalībvalstīm savās ITRS ir jānosaka rentablas renovācijas pieejas atkarībā no ēku veida un klimatiskās joslas.

ĒEED 2.a panta 1. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts, ka katra ITRS “ietver rentablu atjaunošanas pieeju noteikšanu atkarībā no ēkas veida un klimatiskās joslas, apsverot iespējamus svarīgus atspērienbrīžus, ja tādi ir, ēkas dzīves ciklā”.

Direktīvas (ES) 2018/844 12. apsvērumā ir precizēts, ka “atspērienbrīdis” ir “energoefektivitātes atjaunošanas veikšanai izdevīgs brīdis ēkas dzīves ciklā, piemēram, no rentabilitātes vai traucējumu viedokļa”.

Atspērienbrīdis var būt:

- a) darījums (piemēram, ēkas pārdošana, izīrēšana ⁽⁵⁾ vai noma, tās refinansēšana vai tās lietošanas veida maiņa);
- b) renovācija (piemēram, jau iepriekš plānota ar energoefektivitāti nesaistīta plašāka renovācija) ⁽⁶⁾; vai
- c) katastrofa/incidents (piemēram, ugunsgrēks, zemestrīce, plūdi) ⁽⁷⁾.

Uz dažām ēkām atspērienbrīži var nebūt attiecināmi, tāpēc ir iekļauta atruna “ja tādi ir”.

Sasaistot uz energoefektivitāti attiecinātu renovāciju un atspērienbrīžus, būtu jānodrošina, ka ar enerģiju saistītie pasākumi netiek atstāti novārtā vai izlaisti vēlākā ēkas dzīves cikla posmā. Tam, ka atspērienbrīžos tiktu pievērsta uzmanība energoefektivitātei, būtu jāierobežo risks, ka netiktu izmantotas izdevības renovēt un palielināt iespējamo sinerģiju ar citām darbībām.

Atspērienbrīži var izraisīt rentablu renovāciju, pateicoties apjomradītiem ietaupījumiem, ko var panākt, ja ar enerģiju saistītus renovācijas pasākumus veic vienlaikus ar citiem vajadzīgiem darbiem vai plānoto renovāciju.

⁽⁴⁾ Eiropas Savienības Ēku fonda observatorijas kontekstā, pamatojoties uz primārās enerģijas ietaupījumiem, ir izstrādātas šādas renovācijas pamatīguma pakāpes:
— neliela (mazāk nekā 30 %),
— vidēja (no 30 % līdz 60 %) un
— pilnīga (vairāk nekā 60 %).

NZEB renovācijas nav definētas pēc specifiskas primārās enerģijas ietaupījuma robežvērtības, bet gan saskaņā ar oficiālām nacionālajam NZEB renovācijas definīcijām.

⁽⁵⁾ Direktīvas (ES) 2018/844 9. apsvērumā dalībvalstis ir mudinātas apsvērt iespēju ieviest vai turpināt piemērot prasības par noteiktu energoefektivitātes līmeni izīrējamajiem īpašumiem saskaņā ar energoefektivitātes sertifikātiem (EES). Šāda veida pasākums, kas pārsniegtu ĒEED prasības, ieviestu prasību, ka ēkas, kurām ir vissliktākie rādītāji, pirms to izīrēšanas ir jārenovē.

⁽⁶⁾ Piemēram, renovācijas ar mērķi uzlabot pieejamību cilvēkiem ar ierobežotām pārvietošanās spējām, uzlabot ēku drošību (piemēram, attiecībā uz ugunsgrēka, plūdu, seismiskiem vai ar elektrību saistītu bojājumu riskiem) vai likvidēt azbestu.

⁽⁷⁾ Iejaukšanās pēc katastrofas vai incidenta var būt steidzama un/vai pagaidu iejaukšanās. Tomēr joprojām būtu jācenšas ņemt vērā energoefektivitātes prasības. Dalībvalstis varētu izpētīt iespēju motivēt apdrošināšanas sabiedrības, lai tās informē klientus par pieejamiem finanšu instrumentiem (tādējādi arī samazinot to izmaksas pēc dabas katastrofas/negadījuma).

2.3.1.3. Pilnīgai renovācijai veltīta rīcībpolitika un pasākumi – (ĒEED 2.a panta 1. punkta c) apakšpunkts

EED 4. panta c) punktā jau bija noteikta prasība dalībvalstīm nodrošināt, ka ITRS ietver politiku un darbības, lai veicinātu ēku rentablu pilnīgu renovāciju, tostarp pakāpenisku pilnīgu renovāciju.

ĒEED 2.a panta 1. punkta c) apakšpunktā ir noteikts, ka katra ITRS “ietver politiku un darbības ar mērķi stimulēt ēku rentablu pilnīgu atjaunošanu, tostarp pakāpenisku pilnīgu atjaunošanu, un atbalstīt mērķtiecīgus rentablus pasākumus un atjaunošanu, piemēram, ieviešot fakultatīvu ēku atjaunošanas pasu sistēmu”.

Pilnīga renovācija ir tāda, kuras rezultāts ir modernizēšana, kas, salīdzinot ar stāvokli pirms renovācijas, ievērojami samazina gan piegādātās enerģijas daudzumu, gan ēkas enerģijas galapatēriņu, panākot ļoti lielu energoefektivitāti⁽⁸⁾. Kā minēts Komisijas 2013. gada ziņojumam “Finansiāls atbalsts ēku energoefektivitātes uzlabošanai”⁽⁹⁾ pievienotajā dienestu darba dokumentā, par “pilnīgu renovāciju” var uzskatīt renovāciju, kuras rezultātā tiek panākti būtiski efektivitātes uzlabojumi (parasti vairāk nekā 60 % apmērā).

ĒEED ir norāde par ēku atjaunošanas pasēm (BRP), kas ir minētas kā tāda pasākuma piemērs, ar ko dalībvalstis var atbalstīt mērķtiecīgu rentablu renovāciju un pakāpenisku pilnīgu renovāciju. ĒEED nav sīkāk precizēts, kas ir ēku atjaunošanas pase (BRP), bet citos avotos⁽¹⁰⁾ ir noteikti vairāki kopīgi elementi, kurus var izmantot kā piemērus: tā ir elektronisks vai papīra formāta dokuments, kurā ir sniegts konkrētas ēkas ilgtermiņa (15–20 gadu) pakāpeniskas renovācijas ceļvedis (ideālā gadījumā pēc iespējas mazāk posmos), kura pamatā varētu būt uz vietas veikts energoaudits ar īpašu kvalitātes kritēriju izpildi un kurā būtu izklāstīti attiecīgie pasākumi un renovācijas pasākumi, kas varētu uzlabot tās energoefektivitāti⁽¹¹⁾.

2.3.1.4. Ēkām ar vissliktākajiem rādītājiem un enerģētiskajai nabadzību veltīti pasākumi – ĒEED 2.a panta 1. punkta d) apakšpunkts

Atbilstīgi ĒEED 2.a panta 1. punkta d) apakšpunktam dalībvalstīm katrā ilgtermiņa renovācijas stratēģijā (ITRS) ir jāiekļauj “pārskats par politiku un darbībām, kas vērstas uz tiem sava ēku fonda segmentiem, kuriem ir vissliktākie rādītāji, atšķirīgas motivācijas dilemmām un tirgus nepilnībām, un izklāsts par attiecīgām valsts darbībām, ar kurām sekmē enerģētiskās nabadzības mazināšanu”.

Šis ir jauns elements, kas nebija iekļauts EED 4. pantā. Dalībvalstu ilgtermiņa renovācijas stratēģijās (ITRS) tagad būs jānodrošina pārskats par politiku un darbībām, kas ir vērstas uz:

- a) tiem ēku fonda segmentiem valstī, kuriem ir vissliktākie rādītāji;
- b) pretrunīgu interešu dilemmām⁽¹²⁾;
- c) tirgus nepilnībām; un
- d) enerģētiskās nabadzības mazināšanu.

⁽⁸⁾ EED 16. apsvērumš.

⁽⁹⁾ Komisijas dienestu darba dokuments (SWD(2013) 143 final), kas pievienots Komisijas ziņojumam Eiropas Parlamentam “Finansiāls atbalsts ēku energoefektivitātes uzlabošanai” (COM(2013) 225 final).

⁽¹⁰⁾ Skatīt Eiropas Ēku energoefektivitātes institūta 2016. gada ziņojumu. http://bpie.eu/wp-content/uploads/2017/01/Building-Passport-Report_2nd-edition.pdf

⁽¹¹⁾ ĒEED 19.a pantā ir noteikta prasība, ka Komisijai līdz 2020. gadam ir jāiesteno priekšizpēte par iespējām un grafiku, lai ieviestu attiecīgas fakultatīvas ēku atjaunošanas pases (BRP), kas papildina energoefektivitātes sertifikātus. Pētījumā tiks sniegts padziļināts pārskats par esošajām ēku atjaunošanas pasu (BRP) sistēmām.

⁽¹²⁾ EED19. pantā jau ir noteikta prasība, ka dalībvalstīm “ir jāizvērtē un vajadzības gadījumā jāiesteno atbilstīgi pasākumi, lai novērstu reglamentējošus un nereglamentējošus šķēršļus energoefektivitātei, neskarot dalībvalstu īpašuma un ires tiesību pamatprincipus. Jo īpaši saistībā ar pretrunīgām interesēm ēkas īpašniekam un īrniekam vai nomniekam vai arī vairākiem īpašniekiem – lai nodrošinātu, ka šīs personas netiek atturētas veikt ieguldījumus energoefektivitātes uzlabošanā, kurus tās citādi būtu veikušas, tādēļ, ka viņi paši nesāņems visus ieguvumus, vai ka nav noteikumu par to, kā starp viņiem sadalīt izmaksas un ieguvumus, tostarp valsts noteikumu un pasākumu, kas regulē lēmumu pieņemšanas procesus attiecībā uz īpašumu, kas pieder vairākiem īpašniekiem”.

Pārskatā būtu jāiekļauj vismaz īss apraksts par katru politiku un darbību, tās tvērumu un ilgumu, piešķirto budžetu un prognozēto ietekmi.

Dalībvalstīm ir jānosaka tie sava ēku fonda segmenti, kuriem ir vissliktākie rādītāji, piemēram:

- a) ieviešot īpašu robežvērtību, kas varētu būt energoefektivitātes kategorija (piemēram, ne augstāka par "D");
- b) izmantojot primārās enerģijas patēriņa aprēķina rezultātu (kas ir izteikts kWh/m² gadā); vai pat
- c) pievēršot uzmanību ēkām, kas celtas pirms konkrēta datuma (piemēram, pirms 1980. gada).

Lai iegūtu informāciju par "pretrunīgu interešu" dilemmām", dalībvalstis tiek mudinātas iepazīties ar Kopīgā pētniecības centra (JRC) 2014. gada ziņojumu *Overcoming the split-incentive barrier in the building sector* ⁽¹³⁾ ("Pretrunīgu interešu radīto šķēršļu pārvarēšana ēku sektorā").

Termins "tirgus nepilnības" attiecas uz virkni problēmu, kuras parasti aizkavē ēku fonda pārveidi un rentabla enerģijas ietaupījuma potenciāla izmantošanu. Tajās ietilpst, piemēram:

- a) izpratnes trūkums par enerģijas izmantošanu un iespējamiem ietaupījumiem;
- b) ierobežotas renovācijas un būvniecības darbības pēckrīzes apstākļos;
- c) pievilcīgu finansēšanas produktu trūkums;
- d) ierobežota informācija par ēku fondu; un
- e) ierobežota efektīvu un viedu tehnoloģiju ieviešana ⁽¹⁴⁾.

Grozītajā ĒEED sniegtā norāde par "enerģētisko nabadzību" nav jauna. EED ir minēts "energoresursu trūkums" (EED 7. pants un 53. apsvērums) un "enerģētiskā nabadzība" (EED 49. apsvērums). Enerģētisko nabadzību izraisa zemu ienākumu, lielu izdevumu par enerģiju un sliktas mājokļu energoefektivitātes apvienojums, tāpēc efektīvā darbībā, kuras mērķis ir mazināt enerģētisko nabadzību, būtu jāietver energoefektivitātes pasākumi kopā ar sociālās politikas pasākumiem. Lai gan vairāku dalībvalstu ilgtermiņa renovācijas stratēģijās (ITRS) jau tiek risināti enerģētiskās nabadzības jautājumi, (ĒEED tagad ir noteikta prasība, ka ilgtermiņa renovācijas stratēģijās ir jāizklāsta "attiecīgās valsts darbības, ar kurām sekmē enerģētiskās nabadzības mazināšanu" ⁽¹⁵⁾).

ĒEED 2.a panta 1. punkta d) apakšpunkts kopā ar Direktīvas (ES) 2018/844 11. apsvērums – neiejaucoties dalībvalstu sociālās politikas kompetencē – nodrošina dalībvalstīm pietiekamu elastību, lai tās varētu īstenot tiesību aktus, ņemot vērā valsts apstākļus ⁽¹⁶⁾.

2.3.1.5. Publiskajām ēkām veltīta rīcībpolitika un pasākumi – ĒEED 2.a panta 1. punkta e) apakšpunkts

Saskaņā ar ĒEED 2.a panta 1. punkta e) apakšpunktu katrā ITRS ir jāietver "politika un darbības, kas vērstas uz visām publiskajām ēkām".

EED 4. pantā paredzētā ITRS darbības joma jau attiecās uz noteiktām publiskajām ēkām. Tomēr ĒEED 2. a pantā patlaban ir noteikta prasība, ka ITRS ir jāiekļauj konkrēta rīcībpolitika un pasākumi, kas aptver visas publiskās ēkas. Te ietilpst arī dalībvalstu pašreizējās iniciatīvas, kuru mērķis ir izpildīt pienākumus, kas tām ir noteikti ĒEED un EED ⁽¹⁷⁾.

⁽¹³⁾ <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/overcoming-split-incentive-barrier-building-sector>

⁽¹⁴⁾ Ietekmes novērtējums, kas pievienots priekšlikumam Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai, ar ko groza Direktīvu 2010/31/ES par ēku energoefektivitāti (COM(2016) 765), Komisijas dienestu darba dokuments.

⁽¹⁵⁾ Kā paredzēts Regulas (ES) 2018/1999 3. panta 3. punkta d) apakšpunktā, ja dalībvalsts konstatē, ka tajā ir ievērojams enerģētiski nabadzīgo mājāsaimniecību skaits, tai savā nacionālajā enerģētikas un klimata plānā (NEKP) ir jāiekļauj nacionālais indikatīvais mērķis enerģētiskās nabadzības samazināšanai un pasākumi tās novēršanai, kā arī jāsniedz progresa ziņojums saistībā ar saviem gada pārskatiem.

⁽¹⁶⁾ Direktīvas (ES) 2018/844 11. apsvērumā ir norādīts, ka "būtu jāņem vērā vajadzība samazināt enerģētisko nabadzību saskaņā ar kritērijiem, ko noteikušas dalībvalstis. Atjaunošanas [renovācijas] stratēģijās izklāstot valsts darbības, kuras sekmē enerģētiskās nabadzības samazināšanu, dalībvalstīm ir tiesības noteikt to, ko tās uzskata par atbilstīgām darbībām".

⁽¹⁷⁾ EED 5. un 6. pantā dalībvalstīm jau ir noteikti pienākumi attiecībā uz centrālās valdības īpašajām un izmantotajām ēkām, kā arī attiecībā uz ēku iepirkumu, ko veic centrālā valdība.

Gan EED, gan ĒEED ir noteikta prasība, ka publiskajām iestādēm ir jārada piemērs, kļūstot par vienām no pirmajām, kas veic energoefektivitātes uzlabojumus; skatīt jo īpaši EED 5. un 6. pantu, kas attiecas uz “publisko struktūru ēkām”.

Tomēr ĒEED 2.a panta 1. punkta e) apakšpunkta darbības joma ir plašāka nekā EED 5. un 6. pantam, jo tas attiecas uz visām publiskajām ēkām, nevis tikai uz centrālās valdības īpašumā esošajām un izmantotajām “publisko struktūru ēkām”⁽¹⁸⁾. Rīcībpolitikai un pasākumiem atbilstīgi 2.a panta 1. punkta e) apakšpunktam būtu jāaptver, piemēram, vietējo vai reģionālo iestāžu izmantotas (piemēram, nomātas vai īrētas) ēkas un centrālās valdības un reģionālo vai vietējo iestāžu īpašumā esošās – bet ne obligāti to izmantotās – ēkas.

Atšķirībā no EED⁽¹⁹⁾ 5. panta 2. punkta ĒEED 2.a pants neatbrīvo no piemērošanas nevienu publisko ēku kategoriju. Tādējādi tas principā piemērojams arī tām ēkām, kuras saskaņā ar EED 5. panta 2. punktu konkrētā dalībvalstī varētu atbrīvot no renovācijas pienākuma. Daudzas no EED 5. panta 2. punktā minētajām ēkām var dot būtisku ieguldījumu valsts mērķu sasniegšanā.

Finanšu mehānismiem un stimuliem jāveicina publiskajā iestāžu investīcijas energoefektīvā ēku fondā, piemēram, ar publiskajām un privātajām partnerībām vai fakultatīviem energoefektivitātes līgumiem⁽²⁰⁾, izmantojot ārpusbilances finansējumu atbilstīgi Eurostat grāmatvedības noteikumiem un norādījumiem⁽²¹⁾.

2.3.1.6. Viedo tehnoloģiju un prasmju izmantošanas stimuli – (ĒEED 2.a panta 1. punkta f) apakšpunkts

Viens no ĒEED pārskatīšanas mērķiem bija to pielāgot tehnoloģiju attīstībai, piemēram, viedo ēku tehnoloģijām, kā arī atvieglot elektrotransportlīdzekļu un citu tehnoloģiju ieviešanu, gan nosakot īpašas uzstādīšanas prasības, gan nodrošinot, ka būvniecības profesionāļi var piedāvāt vajadzīgās prasmes un zinātību.

ĒEED 2.a panta 1. punkta f) apakšpunktā ir norādīts, ka ilgtermiņa renovācijas stratēģijās (ITRS) “ietver pārskatu par valsts iniciatīvām, kuru mērķis ir veicināt viedas tehnoloģijas un labi savienotas ēkas un kopienas, kā arī prasmes un izglītību būvniecības un energoefektivitātes nozarēs”.

Šis ir jauns elements, kas nebija iekļauts EED 4. pantā. Dalībvalstu ilgtermiņa renovācijas stratēģijās (ITRS) turpmāk būs jāsniedz pārskats par valsts iniciatīvām, kuru mērķis ir veicināt:

- a) viedās tehnoloģijas un labi savienotas ēkas un kopienas; un
- b) prasmes un izglītību būvniecības un energoefektivitātes nozarēs.

Pārskatā jāiekļauj vismaz īss apraksts par katru iniciatīvu, tās tvērumu un ilgumu, piešķirto budžetu un prognozēto ietekmi.

⁽¹⁸⁾ EED 2. panta 8. punktā “publiskās struktūras” ir definētas kā “līgumslēdzējas iestādes” Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV L 134, 30.4.2004., 114. lpp.), izpratnē.

⁽¹⁹⁾ Atbilstīgi EED 5. panta 2. punktam dalībvalstis var pieņemt lēmumu nenoteikt vai nepiemērot 1. punktā minētās prasības šādām ēku kategorijām:

- a) ēkām, ko oficiāli aizsargā kā daļu no klasificētas vides vai to īpašās arhitektūras un vēsturiskās vērtības dēļ, tiktāl, ciktāl konkrētu minimālo energoefektivitātes prasību izpilde nepieņemami izmainītu to raksturu vai izskatu;
- b) ēkām, kuras ir bruņoto spēku vai centrālās valdības īpašumā un kalpo valsts aizsardzības mērķiem, izņemot bruņoto spēku un citu valsts aizsardzības iestāžu personālam paredzētas atsevišķas dzīvojamās telpas vai biroja ēkas; un
- c) ēkām, kas kalpo par kulta vietām un ko izmanto reliģiskām darbībām.

⁽²⁰⁾ Direktīvas (ES) 2018/844 16. apsvēruma.

⁽²¹⁾ Eurostat un Eiropas Investīciju banka 2018. gada maijā nāca klajā ar savu jauno speciālistiem paredzēto Rokasgrāmatu par energoefektivitātes līgumu statistisko apstrādi. Tā palīdzēs publiskajām iestādēm un tirgus dalībniekiem izprast nosacījumus, saskaņā ar kuriem šādus līgumus var uzskatīt par ārpusbilances līgumiem. Tā palīdzēs valsts iestādēm sagatavot un finansēt projektus, mobilizējot privāto kapitālu un īpašas zināšanas. <http://www.eib.org/en/infocentre/publications/all/guide-to-statistical-treatment-of-epc.htm>

Ēku viedums ir dekarbonizētas, atjaunojamas un energointensīvas, kā arī dinamiskākas energosistēmas būtiska daļa, kas veicina Eiropas Savienības 2030. gada mērķu sasniegšanu energoefektivitātes un atjaunojamo energoresursu jomā un dekarbonizēta ES ēku fonda panākšanu līdz 2050. gadam. Saskaņā ar ĒEED 2.a panta f) punktu ilgtermiņa renovācijas stratēģijās (ITRS) ir jāapraksta valsts iniciatīvas, kuras vēltas viedajām tehnoloģijām un labi savienotām ēkām un kopienām un kuru mērķis varētu būt, piemēram:

- a) panākt augstu energoefektivitāti, nodrošinot optimālu ēkas ekspluatāciju, un sekmēt ēku inženiertehnisko sistēmu uzturēšanu;
- b) vairot pieprasījuma elastības ietekmi uz atjaunojamo energoresursu īpatsvara palielināšanu energosistēmā un nodrošināt, ka ieguvumi nonāk pie patērētājiem;
- c) nodrošināt, ka tiek aptvertas ēkas lietotāju vajadzības un lietotāju efektīva mijiedarbība ar ēku; un
- d) sekmēt labi savienotu ēku ⁽²²⁾ attīstību un viedu kopienu rašanos, vienlaikus atbalstot atvērtos standartos balstītus, uz iedzīvotājiem orientētus risinājumus viedajām pilsētām.

Dalībvalstis var apsvērt tādu pasākumu pieņemšanu, kuri sekmē elektrotransportlīdzekļu uzlādes punktu un kabeļkanālu infrastruktūras izvietojumu ēku renovācijas projektu ietvaros, pat ja renovācija nav uzskatāma par "nozīmīgu atjaunošanu" ĒEED 2. panta 10. punkta nozīmē.

Lai nodrošinātu ar ĒEED īstenošanu saistītu zināšanu nodošanu, izšķirīga nozīme ir energoekspertu apmācībai. Atbilstīgi ĒEED 17. pantam dalībvalstīm jau patlaban ir jānodrošina, lai ēku energoefektivitātes sertificēšanu, kā arī apkures sistēmu un gaisa kondicionēšanas sistēmu inspicēšanu veiktu neatkarīgi, kvalificēti un/vai akreditēti eksperti. Ilgtermiņa renovācijas stratēģijās (ITRS) jāsniedz pārskats par valsts iniciatīvām, kuru mērķis ir pilnveidot prasmes, kuras būvniecības profesionāļiem ir vajadzīgas, lai NZEB un enerģētiskās renovācijas jomā izmantotu jaunus tehniskos paņēmienus un tehnoloģijas.

2.3.1.7. Aplēses par enerģijas ietaupījumiem un plašākiem ieguvumiem – ĒEED 2.a panta 1. punkta g) apakšpunkts

EED 4. panta e) punktā jau ir prasība, ka ilgtermiņa renovācijas stratēģijās (ITRS) ir jāsniedz ar pierādījumiem pamatotas aplēses par paredzēto enerģijas ietaupījumu un plašākiem ieguvumiem.

Atbilstīgi ĒEED 2.a panta 1. punkta g) apakšpunktam katrā ilgtermiņa renovācijas stratēģijā (ITRS) ir jāietver "uz pierādījumiem balstītas aplēses par paredzētajiem enerģijas ietaupījumiem un plašākiem ieguvumiem, piemēram, saistībā ar veselību, drošumu un gaisa kvalitāti".

Grozījumi paredz papildināmu sarakstu plašākajiem ieguvumiem, kuri būtu jāizvērtē ilgtermiņa renovācijas stratēģijās (ITRS). Daži uz energoefektivitāti vērsti pasākumi var arī veicināt veselīgu telpu vidi. Pasākumu mērķiem vajadzētu būt, piemēram, šādiem:

- a) nepieļaut kaitīgu vielu, piemēram, azbesta, nelikumīgu aizvākšanu ⁽²³⁾;
- b) sekmēt atbilstību tiesību aktiem darba apstākļu, drošības un veselības aizsardzības, kā arī emisiju jomā ⁽²⁴⁾; un
- c) veicināt iemītniekiem augstāku komforta līmeni un labbūtību, piemēram, nodrošinot pilnīgu un homogēnu izolāciju ⁽²⁵⁾ apvienojumā ar ēku inženiertehnisko sistēmu (jo īpaši apkures un gaisa kondicionēšanas, ventilācijas, kā arī ēku automatizācijas un vadības sistēmu) atbilstošu uzstādīšanu un regulēšanu.

Plašāki ieguvumi var būt zemākas saslimšanu veselības aprūpes radītās izmaksas, lielāks darba ražīgums, pateicoties labākiem darba un dzīves apstākļiem, darbvietu pieaugums būvniecības nozarē, kā arī emisiju samazinājums un mazākas oglekļa emisijas visā dzīves ciklā ⁽²⁶⁾.

⁽²²⁾ Labi savienotas ēkas ir tādas ēkas, kuru komunikācijas infrastruktūra ļauj tām efektīvi mijiedarboties ar apkārtējo vidi.

⁽²³⁾ Aizvākšana, kas neatbilst noteiktajām drošības un veselības aizsardzības prasībām.

⁽²⁴⁾ Direktīvas (ES) 2018/844 14. apsvēruma.

⁽²⁵⁾ Skatīt Direktīvas (ES) 2018/844 13. apsvērumā minēto atsauci uz Pasaules Veselības organizācijas 2009. gada pamatnostādnēm.

⁽²⁶⁾ Visā ēkas dzīves ciklā radītās oglekļa emisijas.

Iespējamo ar energoefektivitātes pasākumiem saistīto plašāko ieguvumu novērtējums var palīdzēt īstenot vispusīgāku un integrētāku pieeju valsts līmenī: atklāt iespējamo sinerģiju ar citām politikas jomām un – ideālā gadījumā – iesaistīt citas valdības struktūrvienības, piemēram, tās, kuras atbild par veselības aprūpi, vidi, finansēm un infrastruktūru.

Šajā sakarā ir plaši atzīts, ka centieni mazināt enerģijas izmantošanu ekspluatācijā parasti ietekmē oglekļa emisijas, kas saistītas ar būvizstrādājumu ražošanu un būvniecību. Tāpēc enerģijas ikdienas patēriņa samazināšana ideālā gadījumā nebūtu jāaplūko nošķirti, jo neizbēgami būs jārod kompromiss starp zaudējumiem un ieguvumiem oglekļa emisiju ziņā. Lai gan ĒEED nav aplūkots “dzīves cikla oglekļa emisijas” pieeja, tā palīdzētu identificēt, kāda ir vispiemērotākā to risinājumu kombinācija, kas ļautu samazināt oglekļa emisijas visā ēkas kalpošanas laikā un arī izvairīties no neparedzētām sekām. Turklāt tā palīdz atrast pašu izmaksefektīvāko risinājumu. Visbeidzot, mazoglekļa ēka ir tāda ēka, kurā visu tās kalpošanas laiku ir optimizēta resursu izmantošana un līdz ar to tiek ierobežotas oglekļa emisijas gan būvniecības, gan ekspluatācijas gaitā.

Renovāciju ir iespējams veikt tā, lai tad, kad ēka sasniegusi sava kalpošanas laika beigas vai tiek vēlreiz nozīmīgi renovēta, dažādus būvizstrādājumus vai būvmateriālus varētu nodalīt citu no cita, lai tos varētu atkalizmantot vai reciklēt – tas var būtiski samazināt to nojaukšanas atkritumu apmēru, ko nogādā atkritumu poligonos. Turpmākās aprites iespējas ir tieši atkarīgas no tā, kā tiek veikta renovācija, kādus materiālus izvēlas un kā tos savieno. Materiālu reciklēšana var pozitīvi ietekmēt enerģijas patēriņu, jo pirmējo būvizstrādājumu ražošanā parasti ir nepieciešams vairāk enerģijas nekā otrreizējo būvizstrādājumu izmantošanā.

Ieguvums var būt arī pasākumi, ar kuriem ēkas pielāgo klimata pārmaiņām ⁽²⁷⁾, piemēram, noēnošanas ierīces, ar kurām ēku pasargā no pārkaršanas karstuma viļņu laikā, bet kuras arī tieši ietekmē ēkas energopatēriņu, jo samazina vajadzību pēc aktīvas dzesēšanas ⁽²⁸⁾. Turklāt vajadzētu censties jaunās ēkās un nozīmīgi renovētās ēkās neradīt jaunus un, ja iespējams, likvidēt jau esošus pieejamības šķēršļus personām ar invaliditāti ⁽²⁹⁾.

Visbeidzot, dalībvalstis savās ar pierādījumiem pamatotās aplēsēs par ieguvumiem, kas saistīti ar veselību, drošumu un gaisa kvalitāti, var iekļaut tās darbības ietekmi, ko tās veic saskaņā ar ĒEED 7. panta 5. punktu ⁽³⁰⁾. Turklāt tās var ietvert ĒEED 2.a panta 7. punktā minētās darbības ietekmi, kas attiecas uz ugunsdrošību un riskiem saistībā ar spēcīgu seismisko aktivitāti.

2.3.2. Ceļvedis – ĒEED 2.a panta 2. punkts

Kā norādīts ĒEED 2.a panta 2. punktā:

“Savā ilgtermiņa atjaunošanas stratēģijā katra dalībvalsts iekļauj ceļvedi ar pasākumiem un vietējā līmenī noteiktiem izmērāmiem progresā rādītājiem, lai valstī nodrošinātu augstas energoefektivitātes un dekarbonizētu ēku fondu un lai veicinātu esošo ēku rentablu pārveidošanu par gandrīz nulles enerģijas ēkām, nolūkā līdz 2050. gadam sasniegt izvirzīto ilgtermiņa mērķi, proti, samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas Savienībā par 80-95 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni. Ceļvedī iekļauj indikatīvus atskaites punktus 2030., 2040. un 2050. gadam un precizē, kā tie palīdz sasniegt Savienības energoefektivitātes mērķus saskaņā ar Direktīvu 2012/27/ES.”

⁽²⁷⁾ Sk. Komisijas paziņojumu “Tīru planētu – visiem! Stratēģisks Eiropas ilgtermiņa redzējums par pārticīgu, modernu, konkurētspējīgu un klimatneitrālu ekonomiku” (COM(2018)773 final), kuram pievienotajā padziļinātājā analizē īpaša uzmanība veltīta ēkām un energoefektivitātes pasākumiem. https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2050_en

⁽²⁸⁾ Sk., piem., *Overheating in buildings: adaptation responses* (Ēku pārkaršana: pielāgošanās un reaģēšana) krājumā *Building Research & Information* (<https://www.tandfonline.com/loi/toc/rbri20/45/1-2>).

⁽²⁹⁾ Iestāžu sarunu rezultātā 2018. gada 19. decembrī panāktā pagaidu vienošanās par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par produktu un pakalpojumu pieejamības prasībām (COM(2015) 615 – C8-0387/2015 – 2015/0278 (COD)) ietver vairākas brīvprātīgi piemērojamas pieejamības prasības attiecībā uz būvēto vidi. Attiecīgie standartizācijas uzdevumi CEN, Cenelec un ETSI ir: uzdevums M/420 Eiropas piekļūstamības prasību īstenošanas vajadzībām būvētās vides sfēras publiskajā iepirkumā un uzdevums M/473 ar mērķi “universālā dizaina” principu iekļaut attiecīgajās standartizācijas iniciatīvās.

⁽³⁰⁾ Darbības, kuras attiecas uz veselīgu telpu mikroklimatu, ugunsdrošību un riskiem saistībā ar spēcīgu seismisko aktivitāti.

Šis ir jauns elements, kas nebija iekļauts EED 4. pantā.

Pamatmērķis ir panākt ļoti energoefektīvu un pilnīgi dekarbonizētu ēku fondu; tas ir būtiski, lai īstenotu ES mērķi samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas. "Dekarbonizēts" ēku fonds Eiropas Savienības tiesību aktos nav definēts, bet to var uzskatīt par tādu ēku fondu, kura oglekļa emisija ir samazināta līdz nullei, samazinot ēku energoieprasījumu un panākot, ka atlikušais pieprasījums pēc iespējas tiek apmierināts no avotiem, kas nerada oglekļa emisiju. Šī pieeja ļauj izmantot dažādus ceļus virzībā uz dekarbonizāciju, ņemot vērā dalībvalsts energoresursu struktūru, preferences, potenciālu un īpašības.

Tā kā stratēģijās ir jāizklāsta ilgtermiņa koncepcija nolūkā īstenot dekarbonizācijas mērķi 2050. gadam, dalībvalstīm būtu nevis jāaprobežojas ar vienkārša esošo pasākumu sarakstu (kurā ir uzskaitīti īstermiņa elementi), bet gan jāsniedz ilgtermiņa redzējums par turpmākās politikas un pasākumu attīstību. ĒEED 2. a pantā noteiktais ceļveža satvars ir vērsts uz šā uzdevuma izpildi.

Atbilstīgi 2.a panta 2. punktam ceļvedī ir jāietver:

- a) *izmērāmi progresā rādītāji* – tie var būt kvantitatīvi vai kvalitatīvi mainīgie lielumi, ar ko mēra virzību uz 2050. gada ilgtermiņa mērķi – samazināt Savienības siltumnīcefekta gāzu emisijas un nodrošināt ļoti energoefektīvu un dekarbonizētu ēku fondu. Vajadzības gadījumā tos var pārskatīt; un
- b) *indikatīvi atskaites punkti* – tie var būt kvantitatīvi un kvalitatīvi mērķi. Dalībvalstīm ir "jāiekļauj indikatīvi atskaites punkti 2030., 2040. un 2050. gadam un jāprecizē, kā tie palīdzēs sasniegt Savienības energoefektivitātes mērķus saskaņā ar [EED]".

Dalībvalstis savus atskaites punktus un rādītājus var pielāgot valsts specifikai. Nav paredzēts ne ieviest ne nozarisku mērķrādītāju būvniecības nozarē, ne noteikt juridiski saistošus mērķrādītājus. Dalībvalstīm ir jānosaka konkrēti atskaites punkti un jāizlemj, vai šādi mērķi būtu jānosaka kā būvniecības nozarei saistoši mērķi (tādējādi nosakot stingrākas prasības, nekā paredzēts ĒEED). Tomēr dalībvalstīm būtu jāatceras, ka vērienīgu un skaidru atskaites punktu noteikšana ir būtiska, lai samazinātu ieguldītāju riskus un nenoteiktību, kā arī iesaistītu ieinteresētās personas un uzņēmumus. Izmērāmu rādītāju noteikšanā ļoti nozīmīgs faktors ir tas, vai ir pieejami konsekventi un ticami dati.

Saskaņā ar 2.a panta 2. punktu ilgtermiņa renovācijas stratēģijā (ITRS) ir jāprecizē, kā atskaites punkti 2030., 2040. un 2050. gadam palīdz sasniegt orientējošo pamatmērķi, ko dalībvalstis ir nospraudušas saskaņā ar EED 3. pantu, jo ēkas ir ļoti svarīgs energoefektivitātes politikas pīlārs. Šī informācija var palīdzēt politikas veidotājiem noteikt turpmākos energoefektivitātes politikas virzienus un izstrādāt atbilstošus pasākumus.

Tabulā ir izklāstīts iespējamais rādītāju un atskaites punktu noteikšanas satvars.

ĒEED 2.a pants	Rādītāji (ņemot vērā šādus aspektus: SEG emisiju samazināšana + ēku fonda dekarbonizācija + izmaksefektīvas pārveides veicināšana)	Atskaites punkti (kas sekmē ES energoefektivitātes mērķu sasniegšanu)
1. punkts:		
a) pārskats par ēku fondu valstī, balstoties, attiecīgā gadījumā, uz statistikas izlasi un renovēto ēku sagaidāmo īpatsvaru 2020. gadā;	<ul style="list-style-type: none"> — ēku/mājokļu skaits/platība m²: <ul style="list-style-type: none"> — pēc ēku veida — pēc ēku vecuma — pēc ēku lieluma — pēc klimatiskās joslas — Enerģijas patēriņš gadā: <ul style="list-style-type: none"> — pēc ēku veida — pēc tiešās lietošanas — Renovēto ēku procentuālā daļa gadā: <ul style="list-style-type: none"> — pēc renovācijas veida 	<ul style="list-style-type: none"> — Enerģijas ietaupījumi (absolūtā un relatīvā % izteiksmē) pēc ēku sektora (dzīvojamās, nedzīvojamās u. c. ēkas) — renovēto ēku procentuālā daļa (pēc renovācijas veida) — CO₂ emisiju samazinājums ēku sektorā (renovācija/jaunas ēkas) — NZEB procentuālā daļa (pēc ēku sektora)

ĒEED 2.a pants	Rādītāji (ņemot vērā šādus aspektus: SEG emisiju samazināšana + ēku fonda dekarbonizācija + izmaksefektīvas pārveides veicināšana)	Atskaites punkti (kas sekmē ES energoefektivitātes mērķu sasniegšanu)
	<ul style="list-style-type: none"> — pēc ēku sektora – dzīvojamās ēkas/ne-dzīvojamās ēkas — Renovētā platība m²: <ul style="list-style-type: none"> — pēc ēku veida — pēc ēku lieluma — pēc ēku vecuma — EES skaits: <ul style="list-style-type: none"> — pēc ēku veida — pēc enerģijas klases — NZEB skaits/platība m²: <ul style="list-style-type: none"> — pēc ēku sektora 	
b) rentablu renovācijas pieeju noteikšana atkarībā no ēkas veida un klimatiskās joslas, apsverot iespējamus svarīgus atspērienbrīžus, ja tādi ir, ēkas dzīves ciklā;	<ul style="list-style-type: none"> — Galveno renovācijas pasākumu izmaksefektivitāte (piemēram, neto pašreizējās vērtības, atmaksāšanās laikposms, ieguldījumu izmaksas pret ikgadējiem ietaupījumiem): <ul style="list-style-type: none"> — pēc ēku veida — pēc klimatiskās joslas — Kopējais enerģijas ietaupījuma potenciāls: <ul style="list-style-type: none"> — pēc ēku sektora 	
c) politika un darbības ar mērķi stimulēt ēku rentablu pilnīgu renovāciju, tostarp pakāpenisku pilnīgu renovāciju, un atbalstīt mērķtiecīgus rentablus pasākumus un renovāciju, piemēram, ieviešot fakultatīvu ēku atjaunošanas pasu sistēmu;	<ul style="list-style-type: none"> — Kopējais un ikgadējais tādu ēku īpatsvars, kurām veic pilnīgu renovāciju un NZEB renovāciju — Publiskie stimuli pilnīgai renovācijai — Publiskie un privātie ieguldījumi pilnīgā renovācijā — Enerģijas ietaupījumi pilnīgas renovācijas rezultātā 	
d) pārskats par politiku un darbībām, kas vērstas uz tiem nacionālā ēku fonda segmentiem, kuriem ir vissliktākie rādītāji, pretrunīgu interešu [atšķirīgas motivācijas] dilemmām un tirgus nepilnībām, un izklāsts par attiecīgām darbībām valsts līmenī, ar kurām sekmē enerģētiskās nabadzības mazināšanu;	<ul style="list-style-type: none"> — Publiskie ieguldījumi rīcībpolitikā, ar kuru risina minētos jautājumus (pretrunīgas intereses, enerģētiskā nabadzība u. c.) — Tādu īres namu procentuālā daļa, kuru EES ir zem noteikta energoefektivitātes līmeņa — Enerģētiskās nabadzības rādītāji: <ul style="list-style-type: none"> — enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku procentuālā daļa — par enerģiju tērētais māsaimniecības izmantojamā ienākuma īpatsvars — kavēti maksājumi par komunālajiem pakalpojumiem — iedzīvotāji, kuriem ir nepiemēroti apstākļi mājoklī (piemēram, caurs jumts) vai nepiemērota apkures un dzesēšanas sistēma — pie zemākajām energoefektivitātes klasēm piederošu ēku procentuālā daļa 	<ul style="list-style-type: none"> — enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku procentuālās daļas samazinājums — pie zemākajām energoefektivitātes klasēm piederošu ēku procentuālās daļas samazinājums

ĒEED 2.a pants	Rādītāji (ņemot vērā šādus aspektus: SEG emisiju samazināšana + ēku fonda dekarbonizācija + izmaksefektīvas pārveides veicināšana)	Atskaites punkti (kas sekmē ES energoefektivitātes mērķu sasniegšanu)
e) politika un darbības, kas ir vērstas uz visām publiskajām ēkām;	<ul style="list-style-type: none"> — renovētu publisko ēku platība m²: — pēc ēku veida — pēc ēku lieluma — pēc klimatiskās joslas 	<ul style="list-style-type: none"> — Enerģijas ietaupījumi publiskajās ēkās
f) pārskats par valsts iniciatīvām, kuru mērķis ir veicināt viedas tehnoloģijas un labi savienotas ēkas un kopienas, kā arī prasmes un izglītību būvniecības un energoefektivitātes nozarēs;	<ul style="list-style-type: none"> — Tādu ēku skaits, kuras ir aprīkotas ar ēku energovadības sistēmām (BEMS) vai līdzīgām viedajām sistēmām: <ul style="list-style-type: none"> — pēc ēku veida (galvenokārt nedzīvojamās ēkas) — Publiskie un privātie ieguldījumi viedajās tehnoloģijās (tostarp viedtīklos) — Iedzīvotāji, kuri piedalās energokopienās — Augstskolu absolventu skaits <ul style="list-style-type: none"> — universitātes kurss ar uzsvāri uz energoefektivitāti un ar to saistītajām viedajām tehnoloģijām — profesionālā/tehniskā apmācība (EES sertificētāji, apsildes, ventilācijas un gaisa kondicionēšanas iekārtu inspektori u. c.) — Iekārtu uzstādītāju skaits, kuriem ir jauno tehnoloģiju un darba metožu izmantošanai vajadzīgā kvalifikācija — Valsts pētniecības programmu budžets ēku energoefektivitātes jomā — Valsts universitāšu dalība starptautiskos zinātniskās pētniecības projektos (piemēram, "Apvārsnis 2020") par tematiem, kas ir saistīti ar ēku energoefektivitāti 	<ul style="list-style-type: none"> — To ēku procentuālā daļa, kuras ir aprīkotas ar BEMS vai līdzīgām viedajām sistēmām: — pēc ēku veida
g) uz pierādījumiem balstītas aplēses par paredzētajiem enerģijas ietaupījumiem un plašākiem ieguvumiem, piemēram, saistībā ar veselību, drošumu un gaisa kvalitāti.	<ul style="list-style-type: none"> — Enerģijas izmaksu samazinājums (vidēji) uz mājāsaimniecību/enerģētiskās nabadzības samazināšanās — Panāktie faktiskie enerģijas ietaupījumi — Vidējie/agregētie iekštelpu gaisa kvalitātes indeksi (IAQI) un siltumkomforta indekss (TCI) — Izmaksu samazinājums, ko dod izvairīšanās no saslimšanām//veselības aprūpes izmaksu samazinājums, kas ir saistāms ar energoefektivitātes pasākumiem — Oglekļa samazināšana visā dzīves ciklā — Invaliditātes koriģētā dzīves gada (DALY)/kvalitātes koriģētā dzīves gada (QALY) uzlabojumi, kas ir saistāmi ar ēku fonda un dzīves apstākļu uzlabošanu 	

ĒEED 2.a pants	Rādītāji (ņemot vērā šādus aspektus: SEG emisiju samazināšana + ēku fonda dekarbonizācija + izmaksefektīvas pārveides veicināšana)	Atskaites punkti (kas sekmē ES energoefektivitātes mērķu sasniegšanu)
	<ul style="list-style-type: none"> — Darba ražīguma pieaugums, ko izraisa labāka darba vide un uzlaboti dzīves apstākļi — Emisiju samazinājums — Nodarbinātība būvniecības nozarē (radīto darbvieta skaits uz katru nozarē ieguldīto miljonu euro) — IKP pieaugums būvniecības nozarē — Dalībvalsts enerģijas importa procentuālā daļa (enerģētiskās drošības pasākumi) — Pieejamības šķēršļu likvidēšana/novēršana personām ar invaliditāti 	
3. punkts:		
a) projektu apvienošana grupās, tostarp pa ieguldījumu platformām vai grupām un pa mazo un vidējo uzņēmumu konsorcijiem, lai nodrošinātu piekļuves iespējas investoriem, kā arī paketes veida risinājumus iespējamajiem klientiem;	Integrētu/apvienotu projektu skaits	
b) energoefektivitātes darbību šķietamā riskantuma mazināšana investoru un privātā sektora uzdevē;	Energoefektivitātes darbības šķietamais riskants (pamatojoties uz apsekojumu)	
c) publiskā finansējuma izmantošana, lai tādējādi piesaistītu papildu ieguldījumus no privātā sektora vai novērstu konkrētas tirgus nepilnības;	Publisko ieguldījumu procentuālā daļa no kopējiem ieguldījumiem enerģijas taupīšanā Publisko un privāto partnerību iniciatīvas	
d) ieguldījumu virzīšana uz energoefektīvu publisko ēku fondu saskaņā ar Eurostat norādījumiem; un	Ieguldījums publisko ēku fonda energoefektivitātes renovācijā	
e) pieejami un pārredzami konsultāciju rīki, piemēram, vienas pieturas aģentūras patērētājiem un energokonsultāciju pakalpojumus, lai informētu par attiecīgiem ar energoefektivitāti saistītiem renovācijas pasākumiem un finanšu instrumentiem.	Ieviestās vienas pieturas aģentūru iniciatīvas Izpratnes veicināšanas iniciatīvas (skaits, sasniegtā mērķauditorija, darbību uzsākusī mērķauditorija)	<ul style="list-style-type: none"> — Vienas pieturas aģentūru iniciatīvu skaits — Izpratne ir pieaugusi un vedusi pie noteiktiem pasākumiem

2.3.3. Sabiedriskā apspriešana un uzraudzība

ĒEED 2.a panta 5. punktā ir noteikts, ka:

“[I]ai atbalstītu savas ilgtermiņa atjaunošanas stratēģijas izstrādi, katra dalībvalsts pirms savas ilgtermiņa atjaunošanas stratēģijas iesniegšanas Komisijai par to rīko sabiedrisko apspriešanu. Katra dalībvalsts savai ilgtermiņa atjaunošanas stratēģijai pielikumā pievieno savas sabiedriskās apspriešanas rezultātu kopsavilkumu.

Katra dalībvalsts nosaka kārtību, kādā tās ilgtermiņa atjaunošanas stratēģijas īstenošanas laikā iekļaujošā veidā notiek apspriešanās.”

Šis ir jauns elements, kas nebija iekļauts EED 4. pantā. Apspriešana attiecas uz pilnīgu ilgtermiņa renovācijas stratēģiju (ITRS), t.sk. ieguldījumu mobilizēšanai paredzētiem finansēšanas mehānismiem (dalībvalstu pienākums ir sekmēt piekļuvi šādiem mehānismiem).

Tā kā sabiedriskās apspriešanas var uzlabot rīcībpolitikas rezultātus, ĒEED ir noteikts, ka tās ir obligātas, bet katrai dalībvalstij ir paredzēta iespēja noteikt apspriešanas formātu (piemēram, atklāta vai domāta ierobežotam lokam) un metodi (piemēram, klātienē sanāksmes/pasākumi, rakstiski iesniegta informācija vai tiešsaistes aptauja). Iespējams, ka dalībvalstīm jau ir galveno rīcībpolitikas vai likumdošanas iniciatīvu apspriešanas procedūras, kuras būtu iespējams izmantot arī ITRS apspriešanā ⁽³¹⁾.

Saskaņā ar ĒEED 2.a panta 5. punktu dalībvalstīm, pirms tās iesniedz Komisijai savas ITRS, ir jāriko sabiedriskā apspriešana neatkarīgi no tā, vai šāda prasība jau ir noteikta valsts tiesību aktos. Sabiedriskā apspriešana ITRS īstenošanas laikā, kas arī tiek prasīta ĒEED 2.a panta 5. punktā, ir iespēja dalībvalstīm rīkoties atkarībā no panāktā progresa un novērst nepilnības.

Dalībvalstis var arī apsvērt ieinteresēto personu platformas izveidi ⁽³²⁾. Ieinteresēto personu apzināšana un apspriešanās ar tām var dot būtisku ieguldījumu ITRS sekmīgā īstenošanā. Ar ēku energoefektivitātes uzlabošanu saistīto ieinteresēto personu tiešai vai netiešai iesaistei ir būtiska nozīme ITRS izplatīšanā un datu vākšanā, turklāt tā var veicināt vienprātību un pozitīvu attieksmi pret ITRS ⁽³³⁾.

Dalībvalstis var ņemt vērā iepriekš minētos faktorus, plānojot savu sabiedrisko apspriešanu. Saskaņā ar 2. a panta 5. punktu dalībvalstīm ir jānosaka kārtība, kādā ITRS īstenošanas laikā iekļaujošā veidā tiek organizētas apspriešanās. Dalībvalstīm būtu jāparedz pietiekami ilgs laiks ITRS apspriešanai pirms to iesniegšanas Komisijai.

Atbilstīgi ĒEED 2.a panta 5. punktam ITRS pielikumā ir jāpievieno apspriešanas kopsavilkums. Tajā var izklāstīt, piemēram, ilgumu, periodu, veidu (atklāta vai ierobežotam lokam domāta), metodi (klātienē sanāksmes/pasākumi, rakstiskas piezīmes vai apspriešana tiešsaistē), dalībnieku skaitu, dalībnieku veidu (apvienības, privātpersonas, arhitekti, reģionālās un pilsētu pārvaldes iestādes, citas attiecīgās vietējās iestādes utt.), galvenās piezīmes un secinājumus.

2.3.4. Drošības jautājumi

ĒEED 2.a panta 7. punktā ir noteikts, ka dalībvalstis var izmantot ITRS, lai risinātu ugunsdrošības jautājumus un ar spēcīgu seismisko aktivitāti saistītus riskus, kas ietekmē ar energoefektivitāti saistītus renovācijas pasākumus un ēku mūža ilgumu. Šis noteikums būtu jāinterpretē saistībā ar 7. pantu ⁽³⁴⁾, kurā ir paredzēts, ka dalībvalstīm šie jautājumi ir jārisina arī attiecībā uz ēkām, kurās veic nozīmīgu renovāciju.

⁽³¹⁾ Atbilstīgi Pārvaldības regulas 10. pantam dalībvalstīm ir arī jābūt ieviestai sabiedriskās apspriešanas procedūrai nolūkā sagatavot nacionālā enerģētikas un klimata plāna (NEKP) projektu un galīgo plānu labu laiku pirms to pieņemšanas, neskarot nekādas citas Savienības tiesību aktu prasības.

⁽³²⁾ Skatīt, piemēram, www.buildupon.eu.

⁽³³⁾ Atbilstīgi Pārvaldības regulas 11. pantam dalībvalstīm ir jāizveido pastāvīgs daudzlīmeņu enerģētikas dialogs, kurā iesaistītos vietējās iestādes, pilsoniskās sabiedrības organizācijas, darījumu aprindas, investori un citas attiecīgās ieinteresētās puses, lai apspriestu iespējas attiecībā uz enerģētikas un klimata politiku.

⁽³⁴⁾ ĒEED 7. panta jaunajā pēdējā punktā ir pievienoti divi jauni pienākumi attiecībā uz ēkām, kurās veic nozīmīgu renovāciju, proti, dalībvalstīm:

- ir jāveicina augstas efektivitātes alternatīvu sistēmu izmantošana, ciktāl tas ir iespējams, un
- ir jāpievēršas tādiem jautājumiem kā veselīgs telpu mikroklimats, ugunsdrošība un riski saistībā ar spēcīgu seismisko aktivitāti.

Drošība un drošums ir valsts kompetences joma, un attiecīgie valsts noteikumi jāpiemēro, ņemot vērā ēku izmantojumu (piemēram, dzīvojama ēka, nedzīvojama ēka, skola, slimnīca), iemītniekus (piemēram, pie neaizsargātām grupām piederīgi iemītnieki – bērni, personas ar invaliditāti vai vecāka gadagājuma cilvēki), kā arī ēku tipu (piemēram, mazstāvu, daudzstāvu) ⁽³⁵⁾.

Atspērienbrīži (skatīt 2.3.1.2. iedaļu) var būt arī piemēroti brīži ēkas drošības jautājumu izvērtēšanai, savukārt drošības uzlabošana var pavērt izdevību energoefektivitātes jautājumu risināšanai.

Lētāki mājokļi parasti ir vecāki, ar novecojušu elektroinstalāciju, un tas vairo enerģētiskās nabadzības skarto patērētāju neaizsargātību ⁽³⁶⁾. Tādi pasākumi kā regulāras inspekcijas (jo īpaši pirms renovācijas) un uzlabojumi nolūkā panākt atbilstību elektroiekārtu drošības standartiem var ievērojami uzlabot elektrodrošību. Ir jāveicina arī elektrisko un gāzes iekārtu un ierīču drošības inspekciju veikšana.

Eiropas standarti ("eurokodeksi") ir visaptverošs, mūsdienīgs rīks, kas domāts ēku konstrukciju projektēšanai un citu inženiertehnisko darbu veikšanai, ņemot vērā seismiskās drošības ⁽³⁷⁾ un ugunsdrošības aspektus ⁽³⁸⁾.

Pēc ieceres dalībvalstīm ir jāpiemēro kopējas, atbilstīgi ES tiesību aktiem izstrādātas metodes, lai novērtētu un klasificētu būvuzstrādājumu ugunsdrošību ⁽³⁹⁾, ugunsizturību ⁽⁴⁰⁾, kā arī ugunsizturību, kad tos izmanto jumtos ⁽⁴¹⁾, ņemot vērā uguns izplatīšanos un drošu evakuāciju.

Dalībvalstis var sekmēt piemērotu ventilācijas un sprinkleru sistēmu uzstādīšanu, kā arī drošu un pareizu tādu iekārtu uzstādīšanu, kuras var ietekmēt ugunsdrošību – piemēram, fotoelementu (PV) paneļu un elektrotransportlīdzekļu uzlādes punktu ierīkošanu.

Svarīga nozīme var būt arī uzdevumiem novērst ugunsgrēku novēršanas pasākumiem un rīcībpolitikai; tādi ir, piemēram, ugunsdrošības pārbaudes, iedzīvotāju apmeklēšana un informēšana, riska mazināšanas pasākumi, piem., kā dūmu detektoru uzstādīšana.

Dalībvalstis un ieinteresētās personas var izmantot ieguvumus, ko sniedz ugunsdzēsības informācijas apmaiņas platforma (FIEP) ⁽⁴²⁾, kuru Komisija ir izveidojusi nolūkā sekmēt informācijas apmaiņu starp kompetentajām valstu iestādēm un citām ieinteresētajām personām, lai tādējādi tās varētu gūt labumu no uzkrātās pieredzes un paraugprakses ugunsdrošības jomā. Tai varētu palīdzēt regulatīvajām iestādēm pildīt savus uzdevumus, pilnīgi apzinoties regulatīvo izvēlu priekšrocības un trūkumus.

2.4. **Pienākums veicināt piekļuvi ieguldījumu mobilizēšanas atbalsta mehānismiem – ĒEED**

2.a panta 3. punkts

ĒEED 2.a panta 3. punktā dalībvalstīm ir noteikta prasība atvieglot piekļuvi finanšu mehānismiem, lai atbalstītu to, ka tiek mobilizēti ieguldījumi renovācijā, kas nepieciešama, lai sasniegtu 2.a panta 1. punktā noteiktos mērķus, t. i., panākt, ka ēku fonds līdz 2050. gadam kļūst par ļoti energoefektīvu un dekarbonizētu ēku fondu, un veicināt esošo ēku rentablu pārveidošanu par gandrīz nulles enerģijas ēkām (NZEB). ĒEED

⁽³⁵⁾ Ievērojot subsidiaritātes principu, drošības jautājumi tiek reglamentēti dalībvalstu līmenī. Tādus jautājumus kā, piemēram, materiālu izvēle, vispārējie noteikumi par ēku drošību, kā arī ar ēku konstrukciju veiktspēja, reglamentē nacionālajā līmenī, un tie neietilpst direktīvas darbības jomā.

⁽³⁶⁾ Eiropas Savienībā neapmierinošā tehniskā stāvoklī esošas vai bojātas elektroiekārtas katru stundu izraisa 32 mājokļu ugunsgrēkus (20–30 % no visiem ugunsgrēkiem mājāsaimniecībās). <https://www.energypoverity.eu/news/addressing-safety-and-energy-poverty-better-protect-vulnerable-consumers>

⁽³⁷⁾ EN 1998: Seismiski izturīgu konstrukciju projektēšana (*Eurocode 8*).

⁽³⁸⁾ Standartu EN 1991, EN 1992, EN 1993, EN 1994, EN 1995, EN 1996 un EN 1999 specifiskas daļas, kas piemērojamas dažādiem materiāliem, piemēram, betonam, tēraudam, kokmateriāliem u. c.

⁽³⁹⁾ Komisijas 2015. gada 1. jūlija Deleģētā regula (ES) 2016/364 par būvuzstrādājumu ugunsdrošības klasifikāciju saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 305/2011 (OV L 68, 15.3.2016., 4. lpp.).

⁽⁴⁰⁾ Komisijas 2000. gada 3. maija Lēmums 2000/367/EK, ar ko ievieš Padomes Direktīvu 89/106/EEK attiecībā uz būvuzstrādājumu, būvkonstrukciju un to daļu ugunsizturības klasifikāciju (OV L 133, 6.6.2000., 26. lpp.).

⁽⁴¹⁾ Komisijas 2001. gada 21. augusta Lēmums 2001/671/EK, ar ko izpilda Padomes Direktīvu 89/106/EEK attiecībā uz jumtu un jumtu segumu ārējās ugunsizturības klasifikāciju (OV L 235, 4.9.2001., 20. lpp.).

⁽⁴²⁾ <https://efectis.com/en/fire-information-exchange-platform-fiep/>

2.a panta 3. punktā ir izklāstīti iespējamie mehānismi, un tā pamatā ir EED 20. pants, kurā dalībvalstīm ir noteikta prasība atvieglot finanšu mehānismu izveidi vai spēkā esošo mehānismu izmantošanu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem.

ĒEED 2.a panta 3. punktā ir noteikts, ka:

“[I]ai atbalstītu to, ka tiek mobilizēti ieguldījumi 1. punktā minēto mērķu sasniegšanai vajadzīgajā renovācijā, *dalībvalstis atvieglo piekļuvi piemērotiem mehānismiem, kas ļauj:*

- a) apvienot projektus grupās, tostarp pa ieguldījumu platformām vai grupām un pa mazo un vidējo uzņēmumu konsorcijiem, lai nodrošinātu piekļuves iespējas investoriem, kā arī paketes veida risinājumus iespējamiem klientiem;
- b) mazināt energoefektivitātes darbību šķietamo riskantumu investoriem un privātajam sektoram;
- c) izmantot publisko finansējumu, lai tādējādi piesaistītu papildu ieguldījumus no privātā sektora vai novērstu konkrētas tirgus nepilnības;
- d) virzīt ieguldījumus uz energoefektīvu publisko ēku fondu saskaņā ar *Eurostat* norādījumiem; un
- e) izveidot pieejamus un pārredzamus konsultāciju rīkus, piemēram, vienas pieturas aģentūras patērētājiem un energokonsultāciju pakalpojumus, lai informētu par attiecīgiem ar energoefektivitāti saistītiem atjaunošanas pasākumiem un finanšu instrumentiem.”

Šāds noteikums nebija iekļauts EED 4. pantā.

Lai sekmētu ITRS īstenošanu, dalībvalstīm būs jānodrošina piekļuve virknei finanšu mehānismu nolūkā atbalstīt ieguldījumu mobilizēšanu, jo īpaši izvērtējot to, kā izmantot inovatīvu finansēšanu ar mērķi efektīvi nodrošināt iespējas mazajiem klientiem un mazajiem pakalpojumu sniedzējiem.

Tālāk sniegts papildināms saraksts ar vispārīgiem iespējamo finansēšanas mehānismu piemēriem.

a) Projektu apvienošana

- i) Pašvaldības publiskais iepirkums par energopakalpojumu līguma noslēgšanu ⁽⁴³⁾ daudzgimeņu ēku modernizēšanai (ko finansē, izmantojot enerģijas ietaupījumus);
- ii) spēju veidošana un ieinteresēto personu dialogs, lai uzlabotu attiecīgo struktūru spēju piedāvāt apvienošanas pakalpojumus;
- iii) vairāku pašvaldību grupveida publiskais iepirkums par energopakalpojumu līguma noslēgšanu attiecībā uz dažām šo pašvaldību publiskajām ēkām; un
- iv) integrētu renovācijas pakalpojumu piedāvāšana – struktūra (piemēram, enerģētikas aģentūra, vietējā vai reģionālā iestāde, energopakalpojumu uzņēmums (ESCO), finanšu iestāde) var izveidot vienas pieturas aģentūru, kas piedāvā samērā standartizētus renovācijas pakalpojumus un finansējumu, tādējādi nodrošinot iespēju refinansēt apvienotos projektus;
- v) skatīt arī Komisijas dienestu darba dokumenta *Good practice in energy efficiency* ⁽⁴⁴⁾ (“Laba prakse energoefektivitātes jomā”) 7.2. iedaļu.

b) Šķietamā riskantuma samazināšana

- i) Standartizācija (piemēram, izmantojot protokolus, sertifikāciju, standartus), lai samazinātu *ex post* darbības rezultātu apdraudējuma riskus.
- ii) Hipotēkas/aizdevumi, kuros ir ņemta vērā projekta energoefektivitātes komponenta pozitīvā ietekme uz aktīva vērtību un saistību neizpildes risku.

⁽⁴³⁾ Energoefektivitātes līgumu noslēgšana var sniegt infrastruktūras un aprīkojuma efektivitātes uzlabojumus. Parasti klienta sākotnējie ieguldījumi nav nepieciešami, un energoefektivitātē veiktos ieguldījumus atmaksā tieši, izmantojot panāktos enerģijas ietaupījumus. Skatīt JRC informācijas lapu (<https://e3p.jrc.ec.europa.eu/articles/energy-performance-contracting>) un pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” projektu *Transparence* (www.transparence.eu). Energoefektivitātes līgumu pamatprincipi ir izklāstīti “EPC rīcības kodeksā” (<http://www.transparence.eu/eu/epc-code-of-conduct/>).

⁽⁴⁴⁾ Komisijas dienestu darba dokuments *Good practice in energy efficiency* (“Laba prakse energoefektivitātes jomā”), kas ir pievienots dokumentam “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai, ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES par energoefektivitāti”, SWD/2016/0404 final – 2016/0376 (COD) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1535361114906&uri=CELEX:52016SC0404>).

- iii) Refinansēšana (fondi, obligācijas, faktoring), lai nodrošinātu energopakalpojumu uzņēmumiem (ESCO) un finanšu ieguldītājiem ilgtermiņa finansējumu.
- iv) Finansēšana ar nodokļa starpniecību – t. i., summu, kas ir aizdota ieguldījumiem ēku uzlabošanā, atmaksā, izmantojot īpašuma nodokli.
- v) Finansēšana ar rēķina starpniecību – t. i., aizdevumu atmaksā, izmantojot komunālo pakalpojumu rēķinu, un enerģijas ietaupījumi sedz ieguldījumu izmaksas.
- vi) Atbalsts pierādījumu vākšanai par energoefektivitātē veikto ieguldījumu faktiskajiem tehniskajiem un finansiālajiem rezultātiem, piemēram, dalība Eiropas Energoefektivitātes riska mazināšanas platformas (DEEP) datubāzē (skatīt turpmāk) vai līdzīgas nacionālas datubāzes izveide.
- vii) Atbalsts tādu norāžu izstrādei un izmantošanai, pēc kurām var izvērtēt risku, kas saistīts ar ieguldījumiem energoefektivitātē.
- viii) Garantijas saņēmējiem un garantiju mehānisms finanšu starpniekiem.

Skatīt arī dokumenta *Good practice in energy efficiency* ("Laba prakse energoefektivitātes jomā") 7.3. iedaļu.

c) Publiskais finansējums ⁽⁴⁵⁾

- i) No publiskajiem līdzekļiem līdzfinansētas aizdevumu shēmas.
- ii) Riska dalīšanas instrumenti (piemēram, aizdevumi, garantiju mehānismi un tehniskā palīdzība).
- iii) Uz neaizsargātiem patērētājiem orientētas dotācijas.
- iv) Dotācijas tehniskajai palīdzībai, kā arī energoefektivitātes sertifikātu un energoauditu izmaksu segšanai, un (ja tās nav obligātas) dotācijas to izmantošanas veicināšanai un ieguldījumu iespēju izpratnes palielināšanai.
- v) Energoefektivitātes fondi.

Skatīt arī Komisijas 2016. gada dokumenta par labu praksi 7.1. iedaļu.

d) Ieguldījumu virzīšana uz energoefektīvu publisko ēku fondu

- i) Palīdzība energoefektivitātes līgumu izmantošanā (tirgus koordinatori, pamatlīgumi, praktiskās rokasgrāmatas u. c.).
- ii) Tiesiskais regulējums, kas labvēlīgs gan ESCO, gan energopakalpojumu tirgus attīstīšanai kopumā.
- iii) Spēju veidošana, pateicoties palīdzībai projektu izstrādē, apmācībai, savstarpējai palīdzībai u. c.; un
- iv) Publiskajām ēkām paredzētu mazo projektu apvienošana (piemēram, dažādu pašvaldību vai publisko īpašnieku līdzīgi projekti).

e) Pieejami un pārredzami konsultāciju rīki un energokonsultāciju pakalpojumi

- i) Vienas pieturas aģentūra vai integrēts finansēšanas un renovācijas pakalpojums.
- ii) Konsultāciju pakalpojumi.
- iii) Tehniskie norādījumi par finansēšanu un renovāciju.
- iv) Izglītošana finanšu jomā ar mērķi uzlabot izpratni par dažādiem finanšu instrumentiem.

Finansēšanas mehānismu piemēri ir izklāstīti 2.6. apakšiedaļā.

⁽⁴⁵⁾ Neskarot to, ka jāievēro attiecīgie valsts atbalsta noteikumi, jo īpaši tie, kuri ir noteikti 38. un 39. pantā Komisijas 2014. gada 17. jūnija Regulā (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu (OV L 187, 26.6.2014., 1. lpp.) (Vispārējā grupu atbrīvojuma regula), un ES Pamatnostādņu par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai 3.4. iedaļā.

Šie noteikumi atbilst Komisijas iniciatīvai "Energoviedu ēku vieda finansēšana" ⁽⁴⁶⁾, kuras pirmais pīlārs attiecas uz publisko līdzekļu efektīvāku izmantošanu ar šādiem paņēmieniem:

- a) spēju veidošana nolūkā veicināt finanšu instrumentu izmantošanu (piemēram, ilgtspējīgu energoieguldījumu forumi ⁽⁴⁷⁾);
- b) elastīgu energoefektivitātes un atjaunojamo energoresursu finansēšanas platformu attīstīšana; un
- c) energoefektivitātes līgumu grāmatvedības metodes precizēšana.

Tas ļaus efektīvāk virzīt un sakopot publiskos līdzekļus, kā arī paātrināt finanšu instrumentu izmantošanu. Elastīgas finansēšanas platformas piedāvās galīgajiem saņēmējiem pievilcīgākas finansēšanas iespējas, jo ir iespējama riska dalīšanu un tiek prasmīgi izmantoti publisko fondu – tostarp Eiropas strukturālo un investīciju fondu un Eiropas Stratēģisko investīciju fondu – līdzekļi.

Otrai "Energoviedu ēku viedas finansēšanas" pīlārs (apvienošana un palīdzība projektu izstrādē) ietver šādus elementus:

- a) nodrošināt, ka ES līmenī ir plašāk pieejama palīdzība projektu izstrādē; un
- b) veicināt vietējo/reģionālo vienas pieturas aģentūru attīstību energoefektivitātes pakalpojumu jomā.

Tas palīdzēs projektu izstrādātājiem novest līdz galam labas projektu idejas un atvieglos ēku īpašnieku, mājsaimniecību un uzņēmumu piekļuvi informācijai un energoefektivitātes pakalpojumiem, un tas savukārt ļaus veidot liela mēroga ieguldījumu programmas. Īpašas vietējās vai reģionālās vienas pieturas aģentūras atvieglinās projektu apvienošanu, kas tos padara tos pievilcīgākus finanšu tirgū.

Trešo pīlāru (proti, riska mazināšanu) īsteno Energoefektivitātes finanšu iestāžu grupa (*EEFIG*) ar šādu iniciatīvu palīdzību:

- a) atklātā pirmkoda datubāze *DEEP*, kurā ir apkopoti pierādījumi par energoefektivitātē veikto ieguldījumu faktiskajiem tehniskajiem un finansiālajiem rezultātiem ⁽⁴⁸⁾; un
- b) *EEFIG* riska parakstes rīks ⁽⁴⁹⁾, proti, konsensuāls satvars, kas palīdz novērtēt ieguvumus un riskus, kas saistīti ar ieguldījumiem energoefektivitātē.

Šīs iniciatīvas var palīdzēt tirgus dalībniekiem pareizi novērtēt riskus un ieguvumus, kas saistīti ar ieguldījumiem energoefektivitātē, tādējādi vairojot gan uzticību šādiem ieguldījumiem, gan to pievilcību projektu virzītāju, ieguldītāju un finanšu iestāžu acīs.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2018/1999 ⁽⁵⁰⁾ 7. pantu un I pielikumu dalībvalstu nacionālajos enerģētikas un klimata plānos (NEKP) ir jābūt iekļautam vispārējam pārskatam par dažādo mērķu, mērķrādītāju un devumu sasniegšanai vajadzīgajiem ieguldījumiem. Tajā jāietver informācija par esošajām ieguldījumu plūsmām un nākotnes pieņēmumiem attiecībā uz plānoto rīcībpolitiku un pasākumiem, kā arī riska faktoriem, šķēršļiem un publisko finanšu atbalstu vai resursiem to novēršanai.

⁽⁴⁶⁾ Komisijas paziņojuma Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu komitejai un Eiropas Investīciju bankai "Tīru enerģiju ikvienam Eiropā" pielikums "Paātrināta pāreja uz tīras enerģijas izmantošanu ēkās", COM(2016) 860 final (https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/1_en_annexe_autre_acte_part1_v9.pdf).

⁽⁴⁷⁾ Ilgtspējīgu energoieguldījumu forumi zināšanu un labas prakses apmaiņas nolūkā visā Savienībā ir rīkojuši sabiedriskos pasākumus ar vairāku dalībvalstu ministriju pārstāvju un finanšu un enerģētikas nozares ieinteresēto personu piedalīšanos, paralēli rīkojot arī valsts mēroga apaļā galda sarunas un tiešsaistes seminārus.

⁽⁴⁸⁾ <https://deep.eefig.eu/>

⁽⁴⁹⁾ <http://www.eefig.eu/index.php/underwriting-toolkit>

⁽⁵⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 11. decembra Regula (ES) 2018/1999 par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.).

2.5. Finansiāli stimuli, tirgus šķēršļi un informācija – ĒEED 10. un 20. pants

Ir grozīti arī vairāki citi ĒEED panti, kuri ir relevanti 2.a panta noteikumiem.

2.5.1. Ar ietaupījumiem saistīti finanšu pasākumi – ĒEED 10. panta 6. punkts

2.5.1.1. Pienākumi

ĒEED ir atzīta finanšu stimulu un informēšanas kampaņu nozīme tiesiskā regulējuma pareizā īstenošanā un ĒEED mērķu sasniegšanā. ĒEED 10. panta 6. punktā ir noteikts, ka:

“Dalībvalstis savus finansiālos pasākumus, kas paredzēti, lai, atjaunojot ēkas, uzlabotu energoefektivitāti, sasaista ar plānotajiem vai panāktajiem enerģijas ietaupījumiem, kā noteikts pēc viena vai vairākiem no šādiem kritērijiem:

- a) atjaunošanā izmantotā aprīkojuma vai materiālu energoefektivitāte; šādā gadījumā atjaunošanā izmantotais aprīkojums vai materiāls jāuzstādā uzstādītājam ar attiecīgu sertifikācijas vai kvalifikācijas līmeni;
- b) standarta vērtības ēku enerģijas ietaupījumu aprēķināšanai ⁽⁵¹⁾;
- c) uzlabojums, kas panākts ar šādu atjaunošanu, salīdzinot energoefektivitātes sertifikātus, kas izdoti pirms un pēc atjaunošanas ⁽⁵²⁾;
- d) energoaudita rezultāti;
- e) citas tādas attiecīgas, pārredzamas un samērīgas metodes rezultāti, kura parāda energoefektivitātes uzlabojumu.”

Tas ir jauns punkts. Tā prasības piemēro no dienas, kad tas stājas spēkā valsts tiesību aktos (t. i., ne vēlāk kā transponēšanas termiņa beigu dienā). To piemēro visu veidu finanšu pasākumiem, tostarp nodokļu pasākumiem. Ja iespējams, šā punkta prasības ir ieteicams piemērot arī esošajiem pasākumiem (piemēram, atbalsta shēmu gadījumā dalībvalstis tiek mudinātas apsvērt un ieviest grozījumus, kas ir piemērojami turpmākajam finansiālajam atbalstam) ⁽⁵³⁾.

Finanšu pasākumi energoefektivitātes jomā jau patlaban bieži tiek papildināti ar nosacījumiem vai pienākumiem, saskaņā ar kuriem galīgajiem saņēmējiem ir jāsniedz pierādījumi par projekta rezultativitāti un publisko līdzekļu efektīvu izmantošanu. Šī prasība ir spēkā neatkarīgi no tā, vai attiecīgā renovācija ir “nozīmīga renovācija” ĒEED 2. panta 10. punkta nozīmē.

ĒEED 10. panta 6. punktā ir paredzētas dažādas pieejas attiecībā uz finansiālā atbalsta sasaisti ar enerģētiskās renovācijas kvalitāti, tomēr dalībvalstīm ir arī zināmas elastības iespējas, lai šajā punktā noteiktās prasības tās varētu īstenot atbilstīgi valsts vai reģionālajiem apstākļiem. Tomēr šis noteikums paredz, ka dalībvalstīm ir jāizmanto viens vai vairāki no iepriekš minētajiem a)–e) kritērijiem.

Kompetencēm un prasmēm ir vislielākā nozīme renovācijas kvalitātes nodrošināšanā, tāpēc energoefektivitātes finanšu pasākumos būtu jāpiemēro prasība, ka renovācijas pasākumus īsteno kvalificēti vai sertificēti uzstādītāji. Tas ir īpaši būtiski attiecībā uz iepriekš minēto a) kritēriju, saskaņā ar kuru renovācijā izmantotā aprīkojuma vai materiāla uzstādīšanā un uzlabojumu pārbaudē ir jāiesaista kvalificēts un sertificēts uzstādītājs. Tomēr attiecībā uz šo prasību ir jāņem vērā valstu noteikumi par attiecīgajām profesijām.

⁽⁵¹⁾ Attiecībā uz standarta vērtībām ēku enerģijas ietaupījumu aprēķināšanai (t. i., attiecībā uz b) kritēriju – patlaban jau pastāv daudzas tehnoloģijas, kam ir šādas vērtības, kas sasaistītas ar to sniegumu (*LED* apgaismojums, divkārsa/trīskārša stiklojuma logi u. c.). Turklāt vairāku ES finansētu projektu mērķis ir standarta vērtību noteikšana (piemēram, projekts *multEE*, kas tiek finansēts pamatprogrammā “Apvārnis 2020”; <http://multee.eu/>).

⁽⁵²⁾ Attiecībā uz c) kritēriju energoefektivitātes sertifikāti ir iedarbīgs veids, kā dokumentēt enerģijas ietaupījumus, kas radušies, pateicoties finansiālajam atbalstam, kas sniegts enerģētiskajai renovācijai. Tos jau izmanto saistībā ar vairākiem dažādās dalībvalstīs piemērotiem finanšu instrumentiem, un domājams, ka tieši pēc tiem vadīsies, definējot, kas ir “zaļā” hipotēka (pašreizējās) “energoefektivitātes hipotēkas” iniciatīvas kontekstā.

⁽⁵³⁾ Tomēr saņēmējiem jāvar palauties uz iepriekšējiem lēmumiem un saistībām attiecībā uz publisko finansiālo atbalstu konkrētiem projektiem.

Lai apliecinātu kvalitātes nodrošināšanu, ieteicams ne tikai gādāt par pienācīgu uzstādīšanu, bet arī kvalificētiem vai sertificētiem inspektoriem izvērtēt renovācijas rezultātus.

2.5.1.2. ĒEED 10. panta 6. punkta transponēšana un īstenošana

Kad dalībvalstis ir izvēlējušas piemērojamos kvalitātes kritērijus, informācija par valsts pasākumiem, ar kuriem tiek transponēts ĒEED 10. panta 6. punkts, tām jāpaziņo un jāizplata visām attiecīgajām iestādēm/agentūrām (t. i., operatīvajām iestādēm), kuras atbild par finanšu pasākumu izstrādi un īstenošanu. Tas ir svarīgi, lai nodrošinātu pasākumu izstrādes un īstenošanas sasaisti ar vienu vai vairākiem minētajiem kritērijiem.

Dalībvalstīm būtu jāpārskata savi noteikumi par attiecīgajām uzstādītāju profesijām, lai nodrošinātu, ka renovācijas procesā tiek iesaistīti tikai kvalificēti un sertificēti uzstādītāji.

2.5.2. Energoefektivitātes sertifikātu (EES) datubāzes – ĒEED 10. panta 6.a punkts

2.5.2.1. Pienākumi

ĒEED 10. panta 6.a punktā ir noteikts, ka:

“Energoefektivitātes sertifikātu datubāzes ļauj vākt datus par tajās iekļauto ēku uzskaitīto vai aprēķināto enerģijas patēriņu, tostarp vismaz publiskām ēkām, par kurām energoefektivitātes sertifikāts, kā minēts 13. pantā, ir izsniegts saskaņā ar 12. pantu.”

EES reģistri un datubāzes var:

- a) būt būtisks instruments labākas atbilstības panākšanai;
- b) uzlabot zināšanas par ēku fondu;
- c) sniegt labāku informāciju politikas veidotājiem; un
- d) palīdzēt operatoriem pieņemt pamatotus lēmumus ⁽⁵⁴⁾.

Dalībvalstīm nav jāizveido datubāze vai reģistrs. Dalībvalstīm, kurās šāda datubāze pastāv vai tiek ieviesta, ir jānodrošina atbilstība šim jaunajam noteikumam ⁽⁵⁵⁾. Dalībvalstis pašas var noteikt, cik bieži datu bāze būtu jāatjaunina ar jauniem (faktiskajiem vai aprēķinātajiem) enerģijas patēriņa datiem.

ĒEED 10. panta 6.a punktā ir noteikta prasība, ka EES datubāzēm jāļauj vākt (uzskaitītā vai aprēķinātā) enerģijas patēriņa datus par tajās iekļautajām ēkām. Ir jābūt ietvertām vismaz tām publiskajām ēkām, kurām EES ir izdots, pamatojoties uz ĒEED 13. pantu, t. i., ēkām, kurās atrodas valsts (publiskās) iestādes un kuras ir sabiedrības bieži apmeklētas, un kuru kopējā izmantojamā platība pārsniedz 250 m² (t. i., ēkām, kurām EES ir jāizsniedz saskaņā ar ĒEED 12. panta 1. punktu).

Dalībvalstis var brīvi noteikt, ko nozīmē “bieži apmeklētas”, bet ĒEED 10. panta 6.a punkta transponēšanā izmantotajai interpretācijai būtu jāatbilst tai interpretācijai, kas ir izmantota attiecībā uz ĒEED 12. un 13. pantu (kas jau ir transponēti).

Dalībvalstis var brīvi atlasīt datus no citiem avotiem un reģistrēt šos datus EES datubāzēs.

⁽⁵⁴⁾ Direktīvas (ES) 2018/844 34. apsvērumā ir noteikts, ka “ir vajadzīgi kvalitatīvi dati par ēku fondu, un tos daļēji varētu iegūt no datubāzēm, ko teju visas dalībvalstis pašlaik izstrādā un pārvalda energoefektivitātes sertifikātu vajadzībām”.

⁽⁵⁵⁾ Direktīvas (ES) 2018/844 34. apsvērumā ir precizēts, ka “(..) gadījumos, kad neatkarīgā energoefektivitātes sertifikātu kontroles sistēma ir papildināta ar fakultatīvu datubāzi, pārsniedzot Direktīvas 2010/31/ES prasības (..)”.

2.5.2.2. ĒEED 10. panta 6a. punkta transponēšana un īstenošana

Ja dalībvalstīm ir EES datubāze, tām:

- a) jāpārbauda, vai attiecīgā kārtība ļauj vākt uzskaitītos vai aprēķinātos enerģijas patēriņa datus, un vajadzības gadījumā šī kārtība jāgroza, lai panāktu atbilstību 10. panta 6.a punktā noteiktajam pienākumam;
- b) jānodrošina, ka datubāzē tiek iekļauti dati vismaz par tām EES saņēmušajām publiskajām ēkām, kuras ir sabiedrības bieži apmeklētas; un
- c) jāatjauno dati – ideālā gadījumā vismaz vienreiz gadā.

2.5.3. Apkopoti anonimizēti dati – ĒEED 10. panta 6.b punkts

ĒEED 10. panta 6.b punktā ir noteikts, ka:

“Statistikas un pētniecības nolūkos un ēkas īpašniekam pēc pieprasījuma dara pieejamus vismaz apkopotus anonimizētus datus, kas atbilst Savienības un valstu datu aizsardzības prasībām.”

Dalībvalstīm ir jāveic vajadzīgie pasākumi, lai nodrošinātu šīs prasības izpildi. Ar šo noteikumu tām nav uzlikts pienākums veikt izmaiņas esošajās datubāzēs, bet gan nodrošināt, ka tiesiskais regulējums ļauj datus darīt pieejamus atbilstīgi minētajā pantā noteiktajiem pienākumiem.

2.5.4. Informēšana – ĒEED 20. panta 2. punkts

ĒEED 20. panta 2. punktā ir noteikts, ka:

“Dalībvalstis jo īpaši sniedz informāciju ēku īpašniekiem vai īrniekiem par energoefektivitātes sertifikātiem, tostarp to nolūku un mērķiem, par rentabliem pasākumiem un vajadzības gadījumā par finanšu instrumentiem, kuru mērķis ir uzlabot ēku energoefektivitāti, un par fosilā kurināmā katlu aizstāšanu ar ilgtspējīgākām alternatīvām. Dalībvalstis sniedz informāciju, izmantojot pieejamus un pārredzamus konsultāciju rīkus, piemēram, konsultācijas par atjaunošanu un vienas pieturas aģentūras.

Pēc dalībvalstu pieprasījuma Komisija, piemērojot 1. punktu un šā punkta pirmo daļu, palīdz dalībvalstīm organizēt informācijas kampaņas, kuras var ietvert Savienības programmās.”

ĒEED 20. pants tika grozīts, lai precizētu dalībvalstu pienākumu sniegt informāciju īrniekiem vai īpašniekiem. (Papildināmā) gadījumu sarakstā tagad ir iekļauts pienākums sniegt informāciju par fosilā kurināmā katlu ⁽⁵⁶⁾ aizstāšanu ar ilgtspējīgākām alternatīvām.

ĒEED 20. panta 2. punktā ir noteikta prasība, ka “dalībvalstis sniedz informāciju, izmantojot pieejamus un pārredzamus konsultāciju rīkus, piemēram, konsultācijas par atjaunošanu un vienas pieturas aģentūras”.

⁽⁵⁶⁾ “Fosilā kurināmā katls” ir cietā kurināmā katls, telpu apsildes katls vai kombinētais katls, kas izmanto fosilo kurināmo. Cietā kurināmā katls ir ierīce, kas aprīkota ar vienu vai vairākiem cietā kurināmā siltumģeneratoriem un nodrošina siltumu ūdens centrālapsildes sistēmai, lai vienā vai vairākās noslēgtās telpās tiktu sasniegts un uzturēts vēlamais iekštelpas temperatūras līmenis, turklāt siltuma zudumi apkārtējā vidē nepārsniedz 6 % no nominālās siltuma jaudas (skatīt Komisijas 2015. gada 28. aprīļa Regulas (ES) 2015/1189, ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/125/EK īsteno attiecībā uz ekodizaina prasībām cietā kurināmā katliem (OV L 193, 21.7.2015., 100. lpp.), 2. pantu un I pielikumu). Telpas apsildes katls ir telpas sildītājs, kas ģenerē siltumu, sadedzinot fosilo un/vai biomasas kurināmo un/vai izmantojot Džoula efektu elektriskās pretestības sildelementos. Kombinētais katls ir telpas apsildes katls, kas paredzēts arī dzeramā ūdens vai saimniecības ūdens uzsildīšanai (..) (skatīt Komisijas 2013. gada 2. augusta Regulas (ES) Nr. 813/2013, ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/125/EK īsteno attiecībā uz ekodizaina prasībām telpu sildītājiem un kombinētajiem sildītājiem (OV L 239, 6.9.2013., 136. lpp.), 2. pantu). Ekodizaina prasības fosilā kurināmā ogļu katliem tiks piemērotas no 2022. gada 1. janvāra, un saskaņā ar tām, pamatojoties uz energoefektivitāti, kā arī NOx, PM, CO₂ un GOS emisijām, tiks aizliegta noteiktu produktu laišana tirgū. Patlaban ekodizaina prasības tiek piemērotas fosilā kurināmā gāzes un eļļas katliem, kuru jauda nepārsniedz 400 kW, un šīs prasības, pamatojoties uz energoefektivitāti un NOx emisijām, aizliedz noteiktu produktu laišanu tirgū. Uz gāzes un naftas telpas apsildes katliem un kombinētajiem katliem attiecas Regula (ES) Nr. 813/2013, un uz cietā kurināmā katliem – Regula (ES) 2015/1189. Regula (ES) 2015/1189 nav noteikts aizliegums laist tirgū cietā fosilā kurināmā katlus.

2.6. Ilgtermiņa renovācijas stratēģijas (ITRS) un progresa ziņojumu iesniegšana

2.6.1. ITRS iesniegšana

Atbilstīgi ĒEED 2.a panta 8. punktam ⁽⁵⁷⁾ ITRS ir jāiesniedz Komisijai “kā daļa” no katras dalībvalsts galīgā NEKP. ITRS jāiesniedz kā NEKP pielikums.

Atbilstīgi Regulas (ES) 2018/1999 3. panta 1. punktam galīgais NEKP ir jāiesniedz līdz 2019. gada 31. decembrim un pēc tam ik pēc desmit gadiem.

Tomēr, atkāpjoties no ĒEED 2.a panta 8. punkta prasībām, pirmā ITRS ir jāiesniedz ne vēlāk kā 2020. gada 10. martā, proti, trīs mēnešus pēc galīgā NEKP iesniegšanas termiņa. Taču ir ieteicams, lai dalībvalstis savas ITRS censtos pabeigt vienlaikus ar saviem galīgajiem NEKP, lai ilgtermiņa renovācijas stratēģijas varētu pilnā mērā vērā, gatavojot NEKP.

Saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 4. panta b) punkta 3. apakšpunktu dalībvalstīm, sagatavojot NEKP, ir jānosaka mērķi, mērķrādītāji un devumi piecās enerģētikas savienības dimensijās. Nacionālā enerģētikas un klimata plāna projektā un galīgajā plānā ir obligāti jāiekļauj šādi elementi:

- a) indikatīvi atskaites punkti ⁽⁵⁸⁾;
- b) ceļvedis ar vietējā līmenī noteiktiem izmērāmiem progresa rādītājiem ⁽⁵⁹⁾;
- c) ar pierādījumiem pamatotas aplēses par paredzēto enerģijas ietaupījumu un plašākiem ieguvumiem ⁽⁶⁰⁾; un
- d) ieguldījumi EED noteikto Savienības energoefektivitātes mērķu sasniegšanā ⁽⁶¹⁾ atbilstīgi ĒEED 2.a pantam.

Šie svarīgākie elementi bija jāiekļauj NEKP projektā, kas bija jāpabeidz līdz 2018. gada beigām, un tiem ir jābūt ietvertiem arī galīgajā NEKP, kurš jāiesniedz līdz 2019. gada beigām. Šiem svarīgākajiem elementiem ir vislielākā nozīme nacionālo enerģētikas un klimata plānu mērķu sasniegšanā, un tie ir pamatā spēcīgai un visaptverošai ilgtermiņa renovācijas stratēģijai.

2.6.2. Progresa ziņojumu iesniegšana

Regulas (ES) 2018/1999 4. nodaļā ir noteikti ar NEKP saistīti ziņošanas pienākumi, tostarp ziņošanas pienākumi, kas attiecas uz ITRS.

Regulas (ES) 2018/1999 17. pantā ir noteikts, ka dalībvalstīm līdz 2023. gada 15. martam un pēc tam ik pēc diviem gadiem ir jāiesniedz integrētie nacionālie enerģētikas un klimata progresa ziņojumi (“progresa ziņojumi”).

Saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 17. panta 2. punkta c) apakšpunktu šajos progresa ziņojumos ir jāiekļauj Regulas (ES) 2018/1999 21. pantā noteiktā obligāti sniedzamā informācija par energoefektivitāti.

2.6.2.1. Ziņošana par nacionālajām trajektorijām, mērķiem un mērķrādītājiem

Saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 21. panta a) punktu progresa ziņojumos ir jāiekļauj informācija par nacionālo trajektoriju, mērķu un mērķrādītāju sasniegšanu. Saistībā ar ēkām un ilgtermiņa renovācijas stratēģijām tajos ietilpst:

- a) ITRS indikatīvie atskaites punkti; un
- b) devums EED noteikto Savienības energoefektivitātes mērķu sasniegšanā atbilstīgi ĒEED 2.a pantam;
- c) attiecīgā gadījumā citu NEKP izvirzīto nacionālo mērķu atjauninājumi.

⁽⁵⁷⁾ Saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 4. panta b) punkta 3. apakšpunktu un I pielikuma 3.2. iedaļu.

⁽⁵⁸⁾ ĒEED 2.a panta 2. punkts.

⁽⁵⁹⁾ ĒEED 2.a panta 2. punkts.

⁽⁶⁰⁾ ĒEED 2.a panta 1. punkta g) apakšpunkts.

⁽⁶¹⁾ ĒEED 2.a panta 2. punkts.

2.6.2.2. Ziņošana par politiku un pasākumiem

Atbilstīgi Regulas (ES) 2018/1999 21. panta b) punktam progresa ziņojumos ir jāiekļauj informācija par politikas un pasākumu īstenošanu, kas ietver ilgtermiņa renovācijas stratēģijas (ITRS) saskaņā ar ĒEED 2. a pantu.

2.6.2.3. Valsts mērķi

Visbeidzot, atbilstīgi Regulas (ES) 2018/1999 21. panta c) punktam, kurā ir minēta atsauce uz Regulas (ES) 2018/1999 IX pielikuma 2. daļu, progresa ziņojumos ir jāiekļauj arī papildu informācija par valsts mērķiem, tostarp par galveno normatīvo un nenormatīvo politiku, pasākumiem, finansēšanas pasākumiem un programmām, kuras iepriekšējos divos gados ir īstenotas Regulas (ES) 2018/1999 4. panta b) punktā minēto mērķu sasniegšanai, ieskaitot tās, ar kurām uzlabo ēku energoefektivitāti (Regulas (ES) 2018/1999 IX pielikuma 2. daļas a) punkts).

2.7. Atbilstība ĒEED 2.a pantam – labā prakse

Šajā iedaļā ir izklāstīti norādījumi par labu praksi – tie dalībvalstīm būs noderīgi 2.a pantā noteikto prasību īstenošanā. Šai iedaļai ir tādi pati struktūra kā iepriekšējai.

Ēku renovācijas stratēģijas, ko dalībvalstis atbilstīgi EED 4. pantam ir iesniegušas 2014. un 2017. gadā, būs pamats turpmāko ilgtermiņa renovācijas stratēģiju (ITRS) izveidei. “Valsts energoefektivitātes rīcības plāna (NEEAP) vadlīnijās”⁽⁶²⁾ ir ietverti sīki izstrādāti norādījumi par to, kā stratēģijās iestrādāt konkrētus elementus – tālāk ir dotas norādes uz attiecīgajām iedaļām. Tas ir labs sākumpunkts, jo Direktīvas (ES) 2018/844 pamatā ir pienākumi, kas attiecas uz ēku renovācijas stratēģijām.

2.7.1. Valsts ēku fonda pārskats – ĒEED 2.a panta 1. punkta a) apakšpunkts

Informācija par pozīcijām, kuras ir iekļaujamas pārskatā par valsts ēku fondu, ir izklāstīta NEEAP vadlīniju B pielikuma 1. iedaļas 57. norādījumā.

Pārskata sagatavošanā dalībvalstīm vajadzētu ņemt vērā INSPIRE direktīvas⁽⁶³⁾ prasības. Ēkas ir viens no minētajā direktīvā apskatītajiem 34 datu tematiem, un ir iecerēts, ka valsts un vietējām pārvaldes iestādēm līdz 2020. gadam ir jānodrošina, lai lielas attiecīgo informāciju saturošas datu kopas (piemēram, par būvniecības datumiem, pašreizējo izmantojumu un stāvokli) būtu atrodamas un lejupielādējamas. Šajā ziņā noderīgs var būt JRC 2016. gada tehniskais ziņojums *Buildings-related datasets accessible through the INSPIRE geoportal*⁽⁶⁴⁾ (“INSPIRE ģeoportālā pieejamas uz ēkām attiecinātas datu kopas”).

Valonijas (Beļģija), Francijas un Maltas 2017. gada ilgtermiņa renovācijas stratēģijas (ITRS) ir labas prakses piemēri tam, kā izstrādāt pārskatu par valsts ēku fondu⁽⁶⁵⁾.

2.7.2. Rentablas renovācijas pieejas – ĒEED 2.a panta 1. punkta b) apakšpunkts

NEEAP pamatnostādņu B pielikuma 2. iedaļā ir sniegtas sīkas norādes, kā identificēt rentablas renovācijas pieejas.

⁽⁶²⁾ SWD(2013) 180 final. https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20131106_swd_guidance_neeaps.pdf

⁽⁶³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 14. marta Direktīva 2007/2/EK, ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (OV L 108, 25.4.2007., 1. lpp.).

⁽⁶⁴⁾ Skatīt: http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC102276/jrc102276_buildings_related_datasets_in_the_inspire_geoportal_def_pubsy%20-isbn-issn.pdf

⁽⁶⁵⁾ *Assessment of second long-term renovation strategies under the Energy Efficiency Directive* (“Energoefektivitātes direktīvā noteikto ilgtermiņa renovācijas stratēģiju otrās versijas novērtējums”), Kopīgā pētniecības centra ziņojums “Zinātne politikai” (2018. gads).

Briseles galvaspilsētas reģiona 2014. gada ITRS, kā arī Valonijas (Beļģija) un Bulgārijas 2017. gada ITRS ir atzītas par rentablu pieeju labas prakses piemēriem ⁽⁶⁶⁾.

Skatīt arī Eiropas Ēku energoefektivitātes institūta (BPIE) 2016. gada informatīvo materiālu *Trigger points as a must in national renovation strategies* ⁽⁶⁷⁾ ("Atspērienbrīži kā nepieciešamība valstu renovācijas stratēģijās").

Industrializēta modernizēšana

Industrializēta modernizēšana (izolējošus fasādes un jumta montāžas elementus, t. sk. kabeļus, caurules un stiklojumu, sērijveidā rūpnieciski ražo ārpus būvniecības objekta) var nodrošināt lielāku renovācijas rentabilitāti, kā arī to, ka renovācijas laikā iedzīvotāji necieš no lieliem traucējumiem.

Projektā *E2ReBuild* ⁽⁶⁸⁾ tika pētītas, popularizētas un demonstrētas tādas energoefektīvas divstāvu dzīvojamo ēku modernizēšanas stratēģijas, kas ir rentablas un progresīvas, kā arī rada pievienoto vērtību.

Projektā *2ndskin* ⁽⁶⁹⁾ dažādas būvniecības nozares ieinteresētās personas ir apvienojušās, lai savas īpašās zināšanas un mērķus integrētu daudzstāvu dzīvojamo ēku inovatīvas ēku modernizēšanas koncepcijā, ar ko tiek sekmīgi īstenots nulles enerģijas izmantojuma princips, vienlaikus piedāvājot kvalitātes uzlabošanas iespējas. Projekta hipotēze ir šāda – modernizāciju (kuras mērķis ir nulles enerģijas ēkas) var veicināt un tās rādītājus var palielināt, izmantojot ārpus objekta rūpnieciski ražotus fasādes moduļus, kurus var uzstādīt ātrāk un kuri rada mazākus traucējumus iemītniekiem.

Īres mājokļi un energoefektivitāte

Lai vēl vairāk atbalstītu nepieciešamos sava īres mājokļu fonda uzlabojumus, dalībvalstīm būtu jāapsver iespēja ieviest vai turpināt piemērot prasības par noteiktu energoefektivitātes līmeni izīrējamajiem īpašumiem saskaņā ar energoefektivitātes sertifikātiem (skatīt Direktīvas (ES) 2018/844 9. apsvērumu). Šādi rīkojoties, dalībvalstīm būtu jāapsver tādu finanšu mehānismu izveide, kuri mazinās jebkādu slogu, ko īpašniekiem uzliek vajadzīgo renovācijas pasākumu finansēšana.

Nīderlandes valdība ir paziņojusi, ka no 2023. gada ēkas varēs izīrēt kā biroja telpas tikai tad, ja tām ir vismaz "C" energoefektivitātes kategorija ⁽⁷⁰⁾.

Anglijā un Velsā 2015. gada noteikumi par (privāto īres īpašumu) energoefektivitāti nosaka, kādam jābūt dzīvojamo un nedzīvojamo ēku minimālajam energoefektivitātes līmenim privātajā īres sektorā. Kopš 2018. gada aprīļa šādu īpašumu saimniekiem vēl pirms jauna īres līguma slēgšanas ar jauniem vai esošiem īrniekiem ir jānodrošina, ka īpašumam ir vismaz "E" kategorijas EES. No 2020. gada 1. aprīļa (dzīvojamām ēkām) un no 2023. gada 1. aprīļa (nedzīvojamām ēkām) šī prasība tiks piemērota visiem īpašumiem privātajā īres sektorā pat tad, ja īres nosacījumi netiek mainīti ⁽⁷¹⁾.

Skotija ir ieviesusi pasākumu, kas paredz tādu sociālo mājokļu renovāciju, kuriem ir zemi energoefektivitātes rādītāji. Grieķijā piemēro līdzīgu pieeju, kas paredz, ka, lai ēku varētu nomāt vai iegādāties publiskais sektors, tai jābūt ar vismaz "C" kategorijas" EES. No 2020. gada šo pienākumu piemēros visiem spēkā esošiem nomas līgumiem.

2.7.3. Pilnīgai renovācijai veltīta rīcībpolitika un pasākumi – (ĒEED 2.a panta 1. punkta c) apakšpunkts

NEEAP pamatnostādņu B pielikuma 3. iedaļā ir norādīta iesniedzamā informācija par politiku un pasākumiem energoefektīvas pilnīgas renovācijas veicināšanai.

⁽⁶⁶⁾ Turpat, kā arī *Synthesis report on the assessment of Member States' building renovation strategies* ("Kopsavilkuma ziņojums par dalībvalstu ēku renovācijas stratēģiju novērtējumu"), JRC ziņojums "Zinātne politikai" (2018. gads).

⁽⁶⁷⁾ <http://bpie.eu/publication/trigger-points-as-a-must-in-national-renovation-strategies/>

⁽⁶⁸⁾ <https://www.smartcities-infosystem.eu/sites-projects/projects/e2rebuild>

⁽⁶⁹⁾ Skatīt: <https://projecten.topsectorenergie.nl/storage/app/uploads/public/5a0/c14/5dc/5a0c145dc79f1846323269.pdf>

⁽⁷⁰⁾ <https://www.akd.nl/en/b/Pages/Office-building-with-energy-label-D-or-worse-banned-as-from-2023.aspx>

⁽⁷¹⁾ <https://www.gov.uk/government/publications/the-private-rented-property-minimum-standard-landlord-guidance-documents>

Briseles galvaspilsētas reģiona un Francijas 2017. gada ilgtermiņa renovācijas stratēģijas (ITRS) ir pilnīgas renovācijas veicināšanas pasākumu labas prakses piemēri ⁽⁷²⁾.

Ceļveži

Projektā *iBRoad* ⁽⁷³⁾ notiek darbs pie viengimenes mājām domāta atsevišķu ēku renovācijas ceļveža. Ar šo rīku ēku izvērtē kopumā un izstrādā pielāgotu renovācijas (*iBRoad*) plānu ilgam laikam (15–20 gadiem), papildinot to ar celtniecības žurnālu vai pasi, kurā fiksē darbus, kuru mērķis ir uzlabot energoefektivitāti. Projektā *iBRoad* ir konstatēts, ka māju īpašniekiem un pircējiem ir vajadzīgas lietotājiem draudzīgākas un uzticamākas konsultācijas par labāko veidu, kā veikt ar energoefektivitāti saistītus renovācijas pasākumus.

iBRoad ziņojumā *The concept of the individual building renovation roadmap – an in-depth case study of four frontrunner projects* ⁽⁷⁴⁾ ("Atsevišķu ēku renovācijas ceļveža koncepcija – četri novatoriski projekti") ir izklāstīts šāda ceļveža izveides un īstenošanas process, kā arī ir aptverti būtiskie risināmie jautājumi. Tajā ir arī sniegti reāli piemēri no Dānijas (*BetterHome* ⁽⁷⁵⁾), Flandrijas (*Woningpas* un *EPC+*), Francijas (*Passeport efficacité énergétique*) un Vācijas (*Individueller Sanierungsfahrplan*).

Arī Ēku pilnīgas renovācijas alianse (*ALDREN*) ⁽⁷⁶⁾ ierosina izveidot ēku pases pakāpeniskas renovācijas vajadzībām un saskaņotas energoefektivitātes kategorijas, izmantojot Eiropas vienoto un brīvprātīgo sertifikācijas shēmu.

Ar ēkām saistīta informācija

Programmas "Saprātīga enerģija Eiropai" projekta *Request2Action* ⁽⁷⁷⁾ darbs saistīts ar energoefektivitātes sertifikātiem un ieteikumu ieviešanas uzlabošanu. Ierosinātais risinājums, kas dažos gadījumos līdzinās pases koncepcijai, ir ar ēkām saistītas informācijas "centrs" vai vienas pieturas aģentūra. Viens šādas pieejas piemērs ir Portugālē esošais centrs *Casa+*, kas ir izveidots ar mērķi glabāt visu dzīvojamo mājokļu energoefektivitātes sertifikātus un ar tiem saistītos datus, lai varētu izveidot šo mājokļu renovācijas piedāvājumus, kuru rezultāti arī tiktu reģistrēti. Papildu informācija ir atrodamā ziņojumā *Recommendations on building hubs* ⁽⁷⁸⁾ ("Ieteikumi par ēku centriem").

2.7.4. *Ēkām ar vissliktākajiem rādītājiem un enerģētiskajai nabadzībuveltīti pasākumi – ĒEED 2.a panta 1. punkta d) apakšpunkts*

2.7.4.1. Valsts ēku fonda segmenti, kuros ir vissliktākie rādītāji

Pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projektā *ENERFUND* ⁽⁷⁹⁾ pievēršas vajadzībai pēc viegli pieejamiem un uzticamiem novērtējumiem par tiem enerģijas ietaupījumiem, kas iegūstami, ēkas pamatīgi enerģētiski modernizējot, ar cerību, ka tas vairoš šādu projektu skaitu Eiropā. Projektā tiek izstrādāts lēmumu pieņemšanas rīks, ar ko, izmantojot parametru kopumu, izvērtē pilnīgas renovācijas iespējas – tas līdzinās kredītvērtējumam, ko bankas izmanto klientu izvērtēšanai. Šis rīks ir izveidots kā tiešsaistes karte, kurā tiek parādīti atsevišķu ēku energoefektivitātes rādītāji.

Dānijā visas sociālo mājokļu asociācijas katru mēnesi veic iemaksas kopējā "solidaritātes fondā", kuru izmanto to ēku renovācijā, kurām ir vissliktākie rādītāji.

Iedarbīgs pasākums, kā veicināt pašu energonefektīvāko ēku renovāciju, ir noteikt ierobežojumus īres īpašumiem (tie minēti 6.2. iedaļā).

⁽⁷²⁾ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2014_article4_en_denmark.pdf

⁽⁷³⁾ <http://ibrooad-project.eu/>

⁽⁷⁴⁾ <http://ibrooad-project.eu/news/the-concept-of-the-individual-building-renovation-roadmap/>

⁽⁷⁵⁾ <http://bpie.eu/publication/boosting-renovation-with-an-innovative-service-for-home-owners/>

⁽⁷⁶⁾ www.aldren.eu

⁽⁷⁷⁾ <http://building-request.eu/>

⁽⁷⁸⁾ http://building-request.eu/sites/building-request.eu/files/d4.1_recommendations_report_final.pdf

⁽⁷⁹⁾ <http://enerfund.eu/>

Vēl viens līdzeklis, kā dalībvalstis var sekmēt enerģijas ziņā neefektīvu ēku renovāciju, ir nodokļu mehānismi; kā piemērus var minēt:

- a) ienākuma nodokļa atvieglojumus par noteiktām energoefektivitātes renovācijas izmaksām (Dānija); un
- b) enerģijas patēriņa aplikšanu ar nodokli (Nīderlande) ⁽⁸⁰⁾.

2.7.4.2. Pretrunīgu interešu dilemmas

Iedarbīgs pasākums, kā veicināt energoneefektīvu ēku renovāciju, ir noteikt ierobežojumus īres īpašumiem. Kā piemērus var minēt:

- a) prasības īpašniekiem veikt uzlabojumus (Apvienotā Karaliste ⁽⁸¹⁾); un
- b) minimālos energoefektivitātes līmeņus izīrētām vienībām, piemēram:
  - i) obligāta jumta izolācija (*Flandrijas Mājokļu kodekss*); un
  - ii) minimālie EES līmeņi birojiem (Nīderlande).

2.7.4.3. Tirgus nepilnības

Ar NEEAP pamatnostādņu B pielikuma 3. iedaļas b) punktu iesniedzamās informācijas pozīciju sarakstā tiek iekļauta renovācijas šķēršļu analīze. Pamatnostādņu 3. iedaļas d) punktā ir ierosināts, ka jauniem politikas pasākumiem būtu šādi šķēršļi jārisina.

Priekšlikumam par ĒEED ⁽⁸²⁾ pārskatīšanu pievienotajā ietekmes novērtējumā ir arī risināti šķēršļi ēku energoefektivitātē veikto ieguldījumu izmantošanai.

2.7.4.4. Enerģētiskās nabadzības mazināšana

Kopīgā pētniecības centra (JRC) 2017. gada ilgtermiņa renovācijas stratēģiju novērtējumā ir sniegts pārskats gan par dalībvalstu tiešajām atsaucēm (konkrēta politika un pasākumi), gan par netiešajām atsaucēm (vispārējās stratēģijas vai iniciatīvas) uz pašreizējiem vai turpmāk paredzētajiem centieniem mazināt enerģētisko nabadzību. Daudzi pasākumi izpaužas kā finansiāli stimuli, kas ir vērsti uz iedzīvotāju grupām, par kurām tiek uzskatīts, ka tās atrodas zem enerģētiskās nabadzības sliekšņa, mājāsaimniecībām ar zemiem ienākumiem vai sociālajiem mājokļiem. Dažas valstis savās energoefektivitātes sistēmās ir paredzējušas konkrētas darbības, kuras ir vērstas uz enerģētiskās nabadzības jautājumu risināšanu, savukārt citas valstis ir izveidojušas īpašus izpratnes veicināšanas un konsultāciju pakalpojumus.

ES Enerģētiskās nabadzības observatorija ir vērtīgs datu un statistikas rādītāju avots. Tā ir izstrādājusi enerģētiskās nabadzības rādītājus, izveidojusi plašu politikas pasākumu katalogu un apkopojusi visaptverošu pētniecības datu repositoriiju. Tā palīdz enerģētiskās nabadzības politikas izstrādē vai īstenošanā iesaistītajām ieinteresētajām personām (politikas veidotājiem, nevalstiskajām organizācijām (NVO), dažāda līmeņa valsts iestādēm, pētniekiem un speciālistiem) noteikt un uzskaitīt šo parādību. Turklāt tā veicina labas prakses apmaiņu un nodrošina apmācības materiālus. Tā var tiešā veidā palīdzēt dalībvalstīm sniegt konsultācijas un zinātību – gan *ad hoc*, gan, izmantojot savu apjomīgo konsultatīvo padomi, kuras sastāvā ir eksperti ar pieredzi visos enerģētiskās nabadzības jautājumos.

Francijas Valsts mājokļu aģentūra enerģētiskās nabadzības jautājumus risina, *inter alia* izmantojot savu programmu *Habiter mieux* ("Labāka dzīve"). Francijas enerģijas ietaupījumu sertifikātu shēma nosaka jaunu pienākumu, kas ir konkrēti vērsti uz enerģētiskās nabadzības apkarošanu. No shēmas tiks finansēti pasākumi, kas paredzēti mājāsaimniecībām ar zemiem ienākumiem. Francija ir arī izveidojusi "enerģētiskās nabadzības observatoriju", lai precīzāk izvērtētu enerģētiskās nabadzības situācijas un uzraudzītu publisko un privāto finansiālo atbalstu nelabvēlīgā situācijā esošām mājāsaimniecībām, kā arī darbības, kuras ir paredzētas vietējās un valsts mēroga iniciatīvās.

⁽⁸⁰⁾ Skatīt: http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC97408/reqno_jrc97408_online%20nezeb%20report%281%29.pdf

⁽⁸¹⁾ <https://www.gov.uk/government/consultations/domestic-private-rented-sector-minimum-level-of-energy-efficiency>

⁽⁸²⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016SC0414&from=EN>

Atbilstīgi Īrijas valdības enerģētiskās nabadzības apkarošanas stratēģijai un sistēmai *Healthy Ireland* ("Veselīga Īrija") valsts iestādes ir izveidojušas shēmu *Warmth and wellbeing* ("Siltums un labbūtība"), proti, izmēģinājuma iniciatīvu, kuras mērķis ir noskaidrot, vai Īrijas apstākļos apstiprinās starptautiskie pierādījumi tam, ka māju siltināšana un to energoefektivitātes uzlabošana var pozitīvi ietekmēt to enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku veselību un labbūtību, kuri cieš no tādām slimībām kā hroniska obstruktīva plaušu slimība un astma. No Īrijas sociālo mājokļu ieguldījumu programmas pašvaldībām katru gadu tiek piešķirts kapitāla finansējums, kas ir paredzēts virknei pasākumu, lai tās uzlabotu sava sociālo mājokļu fonda standartu un vispārējo kvalitāti, tostarp modernizēšanas pasākumiem energoefektivitātes palielināšanas nolūkā.

Īrijas organizācija *Energy Action* sadarbībā ar Eiropas Savienības projektu *Episcope* ir izstrādājusi EES kartēšanas rīku ⁽⁸³⁾. Interaktīvā kartē ir parādīti dažādi ēku raksturlielumi (tostarp enerģētiskās nabadzības rādītāji) par dažādiem Dublīnas rajoniem. Dati ir agregēti par nelielām teritorijām un vēlēšanu apgabaliem. Šī kartēšana sekmē uz rajoniem vērstu pieeju vietējā līmeņa politikas veidošanai un enerģētiskās nabadzības mazināšanas stratēģiju izstrādi.

Austrijas energoefektivitātes pienākumu sistēmā tiek piemērots bonusa koeficients, un tādējādi ietaupījumi, kas panākti mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem, tiek svērti, izmantojot koeficientu 1,5. Turklāt enerģijas piegādātājiem ir jāizveido centri, kuri sniedz informāciju un konsultācijas *inter alia* par enerģētisko nabadzību. Kā citus Austrijas īpašu reģionālo/vietējo programmu piemērus var minēt enerģijas konsultāciju sistēmu Vīnē un elektroenerģijas taupīšanas projektu Braunavas, Freištates un *Linz-Land* rajonu mājāsaimniecībām ar zemiem ienākumiem.

Nīderlandes nolīgumā par energotaupību sociālo īres mājokļu sektorā ir noteikts mērķis, ka mājokļu asociācijām līdz 2020. gadam vidēji ir jāsasniedz B enerģijas marķējuma līmenis (kas atbilst energoefektivitātes indeksam 1,25).

Kā citus piemērus var minēt:

- a) programmu *PLAGE SISP* Briseles galvaspilsētas reģionā;
- b) subsīdijas individuāliem energoefektivitātes pasākumiem Horvātijas neaizsargātajās mājāsaimniecībās;
- c) kohēzijas politikas programmas *JESSICA* (Eiropas apvienotais atbalsts ilgtspējīgiem ieguldījumiem pilsētu teritorijā) Lietuvā un Čehijā;
- d) personalizētus energoefektivitātes konsultāciju pakalpojumus mājāsaimniecībām ar zemiem ienākumiem Luksemburgā un citur; un
- e) sociālos bonusus vai atlaides attiecībā uz enerģijas patēriņa rēķiniem ģimenēm ar zemiem ienākumiem Itālijā un Francijā.

Projektā *REACH* ⁽⁸⁴⁾ enerģētiskās nabadzības jautājumi ir risināti, apmācot profesionālo skolu skolotājus un skolēnus par enerģētikas konsultantiem. *REACH* sadarbības partneri energoefektivitātes pamata pasākumu īstenošanas nolūkā ir apmeklējuši aptuveni 1 600 mājāsaimniecību. Slovēnijā šis projekts ir palīdzējis uzsākt veidot valsts mēroga sistēmu mājāsaimniecību enerģētiskās nabadzības novēršanai. Apmācības dokumentu kopums un galīgais ietekmes ziņojums ir pieejams projekta tīmekļa vietnē.

Projekta *ASSIST* ⁽⁸⁵⁾ mērķis ir novērst enerģētisko nabadzību, kā arī sniegt specializētus pakalpojumus, izmantojot neaizsargāto patērētāju enerģētikas konsultantu tīklu (*VCEA*). Neaizsargāto patērētāju enerģētikas konsultanti ir jāizraugās no cilvēkiem, kuriem ir tieša neaizsargātības un/vai enerģētiskās nabadzības pieredze, un viņi tiks apmācīti, lai uzlabotu viņu turpmāko nodarbināmību un maksimāli palielinātu vienādranga ieguvumus. Veicamajā darbībā ietilpst:

- a) darbs ar atgriezeniskās saites sistēmām;

⁽⁸³⁾ http://bpie.eu/wp-content/uploads/2017/05/Factsheet_B-170511_v4.pdf

⁽⁸⁴⁾ <http://reach-energy.eu/>

⁽⁸⁵⁾ Būtiski var būt šādi projekta *ASSIST* rezultāti:

- ziņojums par galvenajām valsts/reģionālajām/vietējām iniciatīvām attiecībā uz enerģētisko nabadzību valstīs, kuras piedalās projektā (https://www.assist2gether.eu/documenti/risultati/report_on_replicable_best_practice_national_and_european_measures.pdf),
- ziņojums par to valstu finanšu pasākumiem, kuras piedalās projektā (https://www.assist2gether.eu/documenti/risultati/report_best_practice_guide_on_financial_measures.pdf).

- b) energoauditi;
- c) uz kopienu pamatotas iniciatīvas;
- d) atbalsts energoefektivitātei paredzētā finansējuma iegūšanai; un

inovatīvu finansēšanas mehānismu pārbaudīšana. ES pilsētprogramma ⁽⁸⁶⁾ tika uzsākta starpvaldību sadarbības sistēmā 2016. gadā ar vispārējo mērķi par pilsētu dimensijas iekļaušanu politikā, lai Eiropas pilsētām panāktu labāku regulējumu, labāku finansējumu un labākas zināšanas. Šo programmu īsteno, izmantojot daudzlīmeņu pārvaldības formāta partnerības. Vienā no partnerībām uzsvars ir likts uz enerģētikas pārkārtošanu. Šīs partnerības mērķis *inter alia* ir uzlabot energoefektivitāti ēku līmenī, proti, energoefektīvi modernizēt un apsaimniekot ēkas, tostarp sniegt arī konsultācijas; tas varētu palīdzēt mazināt arī enerģētisko nabadzību. Turklāt partnerībā mājokļu jomā ir pievērsta uzmanība vajadzībai palielināt mājokļu skaitu par pieņemamām cenām, tostarp darbībām cenu ziņā pieņemamu mājokļu ieguldījumu uzraudzības nolūkā, ieteikumiem par to, kā novērst ar energoefektivitāti saistītas renovācijas izraisītu izlikšanu no mājokļa, integrētu apgabala līmeņa energoefektivitātes renovācijas pieeju veicināšanai un saiknes “dzimte-nabadzība-enerģija” datu uzlabošanai ES mērogā.

Citi projekti, kas veltīti ir energoefektīvai renovācijai ar uzsvaru uz sociālajiem mājokļiem

Lai gan projekts *FIESTA* ⁽⁸⁷⁾ nav bijis konkrēti attiecināts uz enerģētiskās nabadzības skartām māsaimniecībām, liela daļa projektā iesaistīto māsaimniecību ir bijušas no sociālajiem mājokļiem. Projektā ir risināta ģimeņu mājokļu apkures un dzesēšanas sistēmu efektivitāte, īpaši pievēršoties neaizsargātākajām grupām. Bezmaksas palīdzības dienesti 14 pilsētās ir konsultējuši privātpersonas (klātienē vai tiešsaistē), kā arī ir veikuši tiešus energoauditus. Vēl vismaz 39 citas Eiropas pilsētas ir oficiāli apņēmušās atdarināt *FIESTA* modeli. Projekta satvarā ir izstrādāti māsaimniecībām paredzēti ieteikumu materiāli par lietotājiem draudzīgu energotaupību, piemēram, *FIESTA* energoefektivitātes rokasgrāmata ⁽⁸⁸⁾ un īsas animācijas filmas ⁽⁸⁹⁾ angļu, bulgāru, grieķu, horvātu, itāļu un spāņu valodā.

Pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” projektā *EnerSHIFT* (no 2016. gada februāra līdz 2019. gada janvārim) ⁽⁹⁰⁾ ir pievērsta uzmanība sociālo mājokļu sektoram Ligūrijas reģionā (Itālija). Projekta satvarā tiek sniegta tehniskā palīdzība, lai sagatavotu priekšizpēti, un galīgais mērķis ir izsludināt konkursu par energopakalpojumu uzņēmumu (ESCO) ieguldījumiem, kurus veic ar energoefektivitātes līguma starpniecību. Projektā ir ietverta arī kohēzijas politikai paredzēto līdzekļu izmantošana ieguldījumu veicināšanas nolūkā. Mērķis ir izveidot programmu, kas paredzēta, lai veiktu ieguldījumus gandrīz 15 miljonu EUR apmērā, kā rezultātā primārās enerģijas ietaupījums būtu 14,5 GWh gadā.

2018. gada septembrī tika pabeigta pirmā *EnerSHIFT* konkursa līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūra, kas attiecas uz 44 sociālo mājokļu ēkām Dženovas provincē (Itālija), un šis līgums būtu jāparaksta līdz gada beigām. Vienošanās ar Ligūrijas banku sistēmu ir vērsta uz to, lai atvieglotu energopakalpojumu uzņēmumu (ESCO) piekļuvi kredītiem. Reģionālais likums Nr. 10/2004 par sociālo mājokļu sektoru tika grozīts, lai sekmētu energoefektivitātes līgumu īstenošanu. Tā rezultātā par ierosinātajiem līgumiem vairs nav jāsaņem oficiāls īrnieku apstiprinājums.

Projekta *Transition Zero* ⁽⁹¹⁾ mērķis ir uzlabot gandrīz nulles enerģijas ēku (NZEB) izplatīšanos visā Eiropā, pievēršoties konkrēti sociālo mājokļu renovācijai. Pamatojoties uz *Energiesprong* panākumiem Nīderlandē, projekta *Transition Zero* “nulles enerģijas” renovācija tiek paplašināta Apvienotajā Karalistē un Francijā, sociālo mājokļu sektoru izmantojot kā katalizatoru. *Energiesprong* īsteno pilnīgi integrētu renovācijas pasākumu kopumu, sniedzot ilgtermiņa garantijas, kas padara šo risinājumu komerciāli finansējumu un pielāgojamu.

⁽⁸⁶⁾ <https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda>

⁽⁸⁷⁾ <http://www.fiesta-audit.eu/en/>

⁽⁸⁸⁾ http://www.fiesta-audit.eu/media/46433/fiesta_en_low.pdf

⁽⁸⁹⁾ <http://www.fiesta-audit.eu/en/learning/>

⁽⁹⁰⁾ <https://enershift.eu>

⁽⁹¹⁾ <http://transition-zero.eu/index.php/publications/>

Transition Zero neaprobežojas ar enerģētiskās nabadzības mazināšanu – projektu piemēro arī ar enerģētisko nabadzību nesaistītu mājokļu fondam. Tomēr tā darījumdarbības modelis ļauj piedāvāt dzīvotspējīgus risinājumus, ar kuriem sociālo mājokļu būvniecības sabiedrības var mazināt problēmas, kas attiecas uz cenas ziņā pieņemamu mājokļu trūkumu un enerģētisko nabadzību. Attiecīgajos ziņojumos ir pievērsta uzmanība sociālajiem mājokļiem paredzētiem strukturāliem finanšu produktiem, energoefektivitātes garantijām un renovācijas pasākumu kopuma īstenošanas protokoliem, konkursu specifikācijām, valsts un reģionālajai normatīvajai sistēmai attiecībā uz renovāciju, kā arī tirgus novērtējumam.

2.7.5. Publiskajām ēkām veltīta rīcīpolitika un pasākumi – ĒEED 2.a panta 1. punkta e) apakšpunkts

Horvātijā divos projektos, kas tika sākti 2015. gadā ar mērķi sekmēt Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) un Kohēzijas fonda ieguldījumu apvienotu izmantošanu publisko ēku renovācijas vajadzībām, ietilpst:

- a) sīki izstrādātas tehniskās dokumentācijas sagatavošana attiecībā uz energoefektivitāti un atjaunojamo energoresursu (AER) sistēmas pasākumiem ēkās; un
- b) ieguldījums skolu ēku enerģētiskajā renovācijā.

No 240 pieteikumiem finansējuma piešķiršanai tika atlasīti 12 izmēģinājuma projekti (pieci par tehnisko dokumentāciju un septiņi par ieguldījumiem skolās) ⁽⁹²⁾.

Slovēnijā ir daudzas kultūrvēsturiskas publiskās ēkas, kā arī nozīmīgs enerģijas ietaupījumu potenciāls. Tomēr saskaņā ar ĒEED šādas ēkas parasti tiek uzskatītas par izņēmumiem. Slovēnijas politikas dokumentu kopumā ir iekļautas vadlīnijas (tehniskie ieteikumi) par kultūrvēsturisko ēku enerģētisko renovāciju, un tajā ir ietverti pozitīvi kritēriji, lai sekmētu pieteikumu iesniegšanu par kultūrvēsturiskām ēkām ES kohēzijas politikas finansējuma saņemšanai ⁽⁹³⁾.

Pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” projekta *Premium Light Pro* ⁽⁹⁴⁾ satvarā ir veikts darbs, lai atbalstītu LED apgaismojuma sistēmu ieviešanu deviņu Eiropas Savienības valstu publiskajās iestādēs un privātajos uzņēmumos. Mērķis ir palīdzēt valsts iestādēm izstrādāt iedarbīgu politiku, lai pakalpojumu nozarē veicinātu efektīvu jaunākās paaudzes LED apgaismojuma sistēmu ieviešanu. “Zaļā” iepirkuma kritēriji un vadlīnijas par LED iekštelpu un āra apgaismojuma sistēmām ir publicētas projekta tīmekļa vietnē.

Koordinācijas un atbalsta projekts *EmBuild* ⁽⁹⁵⁾ ir vērsts uz to, lai:

- a) uzlabotu reģionālo/pašvaldību iestāžu spēju savākt datus, kas nepieciešami, lai attiecībā uz publiskajām ēkām sagatavotu vērienīgas, ilgtspējīgas un reālas renovācijas stratēģijas;
- b) identificētu un analizētu rentablas renovācijas pieejas;
- c) veidotu politikas ieteikumus ar mērķi stimulēt ēku rentablas pilnīgas renovācijas pasākumus un noteikt paraugprakses piemērus;
- d) palīdzētu pieņemt lēmumus par publiskajiem ieguldījumiem un sekmētu privātā sektora iesaisti; un
- e) uzskaitītu un sniegtu informāciju par paredzamajiem enerģijas ietaupījumiem un plašākiem ieguvumiem.

2.7.6. Viedo tehnoloģiju un prasmju stimuli – ĒEED 2.a panta 1. punkta f) apakšpunkts

2.7.6.1. Viedās tehnoloģijas

Pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” projekta *Smart-up* (no 2015. gada marta līdz 2018. gada jūlijam) ⁽⁹⁶⁾ mērķis bija mudināt Apvienotās Karalistes, Francijas, Itālijas, Maltas un Spānijas neaizsargātos patērētājus aktīvi izmantot viedos skaitītājus un ēkas iekšējos displejus. Ir īstenota spēcīga iesaistes stratēģija attiecībā uz to ieinteresēto personu apmācību, kurām ir īpaši cieša saskarsme ar neaizsargātajām māsasaimniecībām. Vairāk nekā 550 darbinieku (galvenokārt sociālie darbinieki) tika apmācīti 46 apmācību nodarbībās, un to rezultātā viņi konsultēja vairāk nekā 4 460 neaizsargāto māsasaimniecību šādos jautājumos:

- a) kā izmantot enerģiju efektīvāk;

⁽⁹²⁾ Skatīt dokumentu *Concerted Action Report* (“Saskaņoto darbību ziņojums”), 2016. gada novembris; <https://www.epbd-ca.eu/wp-content/uploads/2018/04/CA-EPBD-CCT2-Policies-and-Implementation.pdf>

⁽⁹³⁾ Turpat.

⁽⁹⁴⁾ <http://www.premiumlightpro.eu/>

⁽⁹⁵⁾ http://bpie.eu/wp-content/uploads/2018/09/local_strategies_Final_NEW.pdf

⁽⁹⁶⁾ <https://www.smartup-project.eu/>

- b) kā nolasīt un saprast elektrības un/vai gāzes skaitītāju rādījumus; un
- c) kā samazināt savus rēķinus par enerģijas patēriņu.

Spānijā šis projekts deva iedvesmu sociālajai programmai, ko finansē Barselonas pašvaldība un kas ir paredzēta enerģētiskās nabadzības apkarošanai. Rezultātā tika apmācīts 100 bezdarbnieku un vairāk nekā 1 800 neaizsargāto mājsaimniecību saņēma konsultācijas. Pozitīvs rezultāts ir arī tas, ka 32 % no apmācītajām personām patlaban strādā Barselonas enerģētiskās nabadzības informācijas punktos. Apmācības dokumentu kopums un galīgais ietekmes ziņojums ir pieejams projekta tīmekļa vietnē.

Projektā *PEAKapp*⁽⁹⁷⁾ tiek veicināta uz cilvēka konkurējošo raksturu pamatota energotaupība, vienlaikus arī sekmējot mājsaimniecību lietotāju tādas elektroenerģijas patēriņu, kas ir tīra, par zemām cenām un iegādāta tūlītēju darījumu tirgū. Izmantojot jau uzstādītu viedo elektroenerģijas skaitītāju datus, *PEAKapp* risinājums rada stimulus ne vien efektīvākai enerģijas izmantošanai, bet arī slodzes pārnesei uz laikposmu, kurā lielāks elektroenerģijas apjoms tiek saražots no atjaunojamiem energoresursiem, tādējādi dodot iespēju sociālo mājokļu sektora iedzīvotājiem aktīvi piedalīties elektroenerģijas tirgū, kā arī ietaupīt naudu. *PEAKapp* pašlaik veic šā informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (IKT) risinājuma apstiprināšanu reālā situācijā vairāk nekā 2 500 mājsaimniecībās Austrijā, Igaunijā, Latvijā un Zviedrijā.

Projekta *MOBISTYLE*⁽⁹⁸⁾ mērķis ir motivēšana mainīt paradumus, palielinot patērētāju informētību, kas – izmantojot uz informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) pamatotus pakalpojumus – ir veicams, sniedzot pievilcīgu personalizētu informāciju par lietotāja enerģijas izmantojumu, telpu vidi un veselību. Paradumu maiņa tiek panākta, īstenojot informēšanas kampaņas, kuru laikā galalietotājus mudina aktīvi risināt ar to enerģijas patēriņu saistītos jautājumus un vienlaikus uzlabot veselību un labjuību. *MOBISTYLE* risinājums un pielāgoti pakalpojumi tiek pārbaudīti un apstiprināti reālā darbības situācijā piecās valstīs⁽⁹⁹⁾.

Eco-Bot⁽¹⁰⁰⁾ tiecas izmantot jaunākos sasniegumus tērzēšanas robotu rīku un progresīvas signālu apstrādes (t. i., enerģijas datu sadalījuma) jomā, izmantojot datus, ko iegūst ar zemas izšķirtspējas viedajiem skaitītājiem, ar mērķi mainīt paradumus tā, lai tie sekmēto energoefektivitāti. *Eco-Bot* cenšas izveidot personalizētu virtuālo palīgu enerģētiskas jautājumos, lai, izmantojot tērzēšanas robotu, sniegtu pa pozīcijām (ierīču līmenī) sadalītu informāciju par enerģijas izmantojumu.

2.7.6.2. Prasmju attīstības sistēmas

Iniciatīvas *BUILD UP Skills*⁽¹⁰¹⁾ mērķis ir apvienot Eiropas būvniecības darbiniekus un palielināt kvalificētu darba ņēmēju skaitu. Šajā iniciatīvā ir likts uzsvārs uz to, lai amatniekiem un citiem darbiniekiem, kuri strādā uz vietas, darba procesā tiktu nodrošināta izglītība un apmācība ēku energoefektivitātes un atjaunojamo energoresursu jomā, un tai ir trīs galvenie komponenti:

- a) valsts kvalifikāciju platformu un kvalifikāciju ceļvežu izveide līdz 2020. gadam (I pīlārs: no 2011. līdz 2013. gadam);
- b) kvalifikācijas un apmācības sistēmu izstrāde un pilnveidošana (II pīlārs: no 2013. gada); un
- c) saskaņoti atbalsta pasākumi visā Eiropā (apmaiņas pasākumi ES mērogā).

Iniciatīvas *BUILD UP Skills* projekta *Construye2020* (Spānija)⁽¹⁰²⁾ satvarā ir izstrādāta lietotne mobilajām ierīcēm, ko var izmantot kā apmācības rīku dažādu ar ēku renovāciju saistītu darbību labas prakses piemēru apguvei, jo īpaši saistībā ar būvgaldniecības alumīnija izstrādājumiem, izolāciju, AER, energoefektivitāti un efektīvām iekārtām. Projekta satvarā notiek sadarbība ar valsts kvalifikāciju institūtu, lai izstrādātu jaunu kvalifikāciju, kas paredzēta zemes siltumsūkņu uzstādīšanai.

Platformā *BUILD UP Skills Netherlands@Work*⁽¹⁰³⁾ ir izveidoti astoņi fiziskā darba profesionālo kompetenču profili, aptverot enerģētiski neitrālu ēku būvniecībai nepieciešamās prasmes. Ar lietotnes palīdzību fiziskā darba strādniekiem ir iespēja izvēlēties piemērotu apmācības kursu, pamatojoties uz to iepriekšējām zināšanām.

⁽⁹⁷⁾ <http://www.peakapp.eu/>

⁽⁹⁸⁾ <https://www.mobistyle-project.eu>

⁽⁹⁹⁾ Sociālo māju dzīvokļi Kildenparkenā, Olborgā (Dānija); universitātes ēkas Ļubļanas Universitātē (Slovēnija); dzīvokļi *L'Orologio*, Turīnā (Itālija); veselības aprūpes centrs Māstrihtā (Nīderlande); un dzīvojamās ēkas Vroclavā (Polija).

⁽¹⁰⁰⁾ <http://eco-bot.eu/>

⁽¹⁰¹⁾ <http://www.buildup.eu/en/skills>

⁽¹⁰²⁾ <http://construye2020.eu/>

⁽¹⁰³⁾ www.buildupskills.nl

Projektā *BUILD UP Skills BEEP* (Somija) ⁽¹⁰⁴⁾ sadarbības partneri ir izstrādājuši inovatīvu apmācības pieeju (kas paredzēta pasniedzējiem un darbiniekiem), saskaņā ar kuru energoefektīvas būvniecības paraugprakse tiek integrēta visaptverošā rīku kopumā, kurā ietilpst:

- a) diapozitīvu un mācību videoierakstu komplekti piecās valodās;
- b) pašmācības materiāli darbiniekiem;
- c) izmēģinājuma apmācības kurss “pārmaiņu veicinātājiem” (pieredzējušiem darbiniekiem/mentoriem, kuri var rādīt piemēru un izskaidrot, kā ir uzlabojama darba kvalitāte); un
- d) uz vietas esošs apmācības vēstnieks, kuram ir izšķiroša nozīme darbinieku pārliecināšanā par šā izmēģinājuma apmācības kursa sākšanu.

Projekta *BUILD UP Skills Qualishell* (Rumānija) ⁽¹⁰⁵⁾ satvarā ir atbalstīta valsts kvalifikāciju sistēmas īstenošana attiecībā uz siltumizolācijas sistēmu un augstas energoefektivitātes logu sistēmu uzstādītāju kvalifikāciju, lai nodrošinātu augstu energoefektivitāti ēku norobežojošajām konstrukcijām un veicinātu pāreju uz gandrīz nulles enerģijas ēku (NZEB) izveidi.

2.7.6.3. Ekspertu apmācība un sertifikācija

Vācijā ir izveidots valsts saraksts, kurā tiek iekļauti energoefektivitātes eksperti federālās valdības atbalsta programmām energoefektivitātes jomā, lai uzlabotu vietējos enerģētikas konsultāciju pakalpojumus, izmantojot:

- a) vienotus kvalifikācijas kritērijus;
- b) apliecinājumu par regulāru progresīvu apmācību; un
- c) izlases veida rezultātu pārbaudes.

Slovēnijas tiesību aktos ir kopējs apmācībai/sertifikācijai paredzēts pants, ar ko transponē EED, ĒEED un Atjaunojamo energoresursu direktīvu ⁽¹⁰⁶⁾, un sinerģija tiek panākta, izmantojot saskaņotu modulārās apmācības pieeju.

Horvātijā no 2009. gada tiek īstenotas energoefektivitātes apmācības programmas arhitektūras, būvniecības un ēku pakalpojumu nozares profesionāļiem. Mērķis ir arī uzlabot to inženieru zināšanas, kuru kompetences ļauj viņiem veidot pieeju būvniecības darbam un ēkām kā vienotam veselumam enerģētikas raksturlielumu ziņā.

Dalībvalstis, īstenojot savu valsts izglītības politiku, varētu apsvērt energoefektivitātes iekļaušanu izglītības programmās un būvniecības nozares profesionāļu (piemēram, inženieru un arhitektu) apmācības programmās.

2.7.7. Aplēses par enerģijas ietaupījumiem un plašākiem ieguvumiem – ĒEED 2.a panta 1. punkta g) apakšpunkts

NEEAP pamatnostādņu B pielikuma 5. iedaļā ir norādīti punkti, kuri būtu jāizvērtē, lai veiktu ar pierādījumiem pamatotas aplēses par paredzētajiem enerģijas ietaupījumiem un plašākiem ieguvumiem.

Čehijas, Kipras, Lietuvas, Rumānijas, Somijas un Zviedrijas 2017. gada ITRS ir labas prakses piemēri attiecībā uz centieniem veikt ēku renovācijas plašāko ieguvumu skaitlisko novērtējumu ⁽¹⁰⁷⁾.

⁽¹⁰⁴⁾ <http://finland.buildupskills.eu/>

⁽¹⁰⁵⁾ <http://www.iee-robust.ro/qualishell/en/>

⁽¹⁰⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīva 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK (OV L 140, 5.6.2009., 16. lpp.).

⁽¹⁰⁷⁾ *Assessment of second long-term renovation strategies under the Energy Efficiency Directive* (“Energoefektivitātes direktīvā noteikto ilgtermiņa renovācijas stratēģiju otrās versijas novērtējums”), Kopīgā pētniecības centra ziņojums “Zinātne politikai” (2018. gads).

Pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” projekta COMBI ⁽¹⁰⁸⁾ mērķis bija skaitliski novērtēt vairākus ar enerģiju nesaistītus energoefektivitātes sniegtus ieguvumus, lai tos iekļautu lēmumu pieņemšanas atbalsta sistēmās politikas veidošanas vajadzībām. Projekta satvarā ir izstrādāts tiešsaistes rīks ⁽¹⁰⁹⁾, ar kura palīdzību var vizualizēt un, ja tas iespējams, izteikt naudas izteiksmē plašākos ieguvumus, ko sniedz energoefektivitātes uzlabojumi. No 21 darbības enerģijas galapatēriņa efektivitātes uzlabošanai uz ēkām attiecas astoņas darbības ⁽¹¹⁰⁾.

Patlaban tiek īstenotas vairākas iniciatīvas, kuru mērķis ir samazināt oglekļa emisiju visā dzīves ciklā. Francijas iniciatīvas E+C mērķis ir izstrādāt enerģētikas oglekļa regulējumu 2020. gadam. Somija ir izstrādājusi uz mazoglekļa būvniecību vērstu ceļvedi. Mērķis ir līdz 2025. gadam attiecībā uz dažādiem ēku veidiem īstenot reglamentējošas dzīves cikla CO₂ robežvērtības. VTT veiktajā ietekmes analizē ir konstatēts, ka jaunā ēkā kopējais CO₂ samazinājuma apjoms varētu sasniegt 0,5 miljonus tonnu gadā. Tajā ietilpst papildu ietaupījumi (papildus pārskatītajām NZEB energoefektivitātes normām), kuru pamatā ir pilna dzīves cikla koncepcijas īstenošana. Tas veido gandrīz 10 % no kopējā apmēra, kā Somijai pietrūkst, lai izpildītu ES noteiktās saistības 2030. gadam. Vācijā federālajā līmenī attiecībā uz federālo valdību īpašumā esošām jaunām ēkām (*Bundesbauten*) ir jāievēro ilgtspējības vadlīnijas. Šīs vadlīnijas ir noteiktas ilgtspējības vērtēšanas sistēmā BNB (*Bewertungssystem Nachhaltiges Bauen*), un tajās ir ietverti jaunu ēku dzīves cikla izvērtējuma (LCA) aprēķini un kritēriji. Vietējā līmenī labs piemērs ir Londonas mēra vides politika, kas attiecas uz visa dzīves cikla oglekļa emisiju. Notiek diskusijas par to, kā šo koncepciju iekļaut Londonas centrālās plānošanas atsauce, kas ir paredzēta 2019. gadā.

Citi resursi

- *Promoting healthy and highly energy performing buildings in the European Union* (Veselīgu un ļoti energoefektīvu ēku veicināšana Eiropas Savienībā) ⁽¹¹¹⁾, JRC ziņojums (2017. gads),
- Pasaules Veselības organizācijas “PVO pamatnostādnes mājokļu un veselības aprūpes jomā” ⁽¹¹²⁾,
- Eiropas Ēku energoefektivitātes institūta (BPIE) pētījums par ES mēroga modelēšanu, kurā ir likts uzsvars uz veselību, labjutību un darba ražīgumu skolās, birojos un slimnīcās ⁽¹¹³⁾.

2.7.8. Ieguldījumu mobilizēšanas atbalsta mehānismi – ĒEED 2.a panta 3. punkts

Tālāk sniegtas norādes, kādiem finansēšanas mehānismiem dalībvalstīm ir jāatvieglo piekļuve.

Vēl viens sekmīgu sistēmu piemēru avots ir dokumenta *Good practice in energy efficiency* (“Laba prakse energoefektivitātes jomā”) 7. nodaļa (dokuments ir minēts 2.4. iedaļā).

2.7.8.1. Projektu apvienošana

- a) Projekta *PadovaFIT!* ⁽¹¹⁴⁾ mērķis ir daudzgimeņu ēku modernizācija, ko organizē, izmantojot ar energoefektivitātes līgumus. Projekta satvarā tiek agregēts pašvaldībā esošais pieprasījums, grupējot visas attiecīgās ēkas, lai sasniegtu kritisko masu, nodrošinātu labvēlīgus ekonomiskos nosacījumus un garantētu pretendentu veicamā darba kvalitatīvu izpildi. Kopš 2014. gada konsorcijs visā Padujas (Itālija) pilsētā ir centies piesaistīt kondominātus (kopīgi pārvaldītus īpašumus), lai tā vairotu pieprasījumu pēc enerģētiskās modernizēšanas. Tikām pašvaldība ir nolīgusi privātu ESCO, kas noslēgs līgumu ar katru kondominātu un pēc tam finansēs enerģētisko modernizēšanu, bet ieguldījumus atmaksās ar līdzekļiem, kas iegūti, ietaupot enerģiju.

⁽¹⁰⁸⁾ <https://combi-project.eu/>

⁽¹⁰⁹⁾ <https://combi-project.eu/tool/>

⁽¹¹⁰⁾ Šīs astoņas darbības attiecas uz:

- dzīvojamo ēku renovāciju, kas aptver ēku ārējo konstrukciju + telpu apkuri + ventilāciju + telpu dzesēšanu (gaisa kondicionēšanu),
- jauniem mājokļiem dzīvojamās ēkās,
- dzīvojamo ēku apgaismojumu (visiem mājokļiem),
- dzīvojamo ēku dzesēšanas ierīcēm (visiem mājokļiem),
- nedzīvojamo ēku renovāciju, kas aptver ēku ārējo konstrukciju + telpu apkuri + ventilāciju + telpu dzesēšanu (gaisa kondicionēšanu),
- jaunām nedzīvojamām ēkām,
- nedzīvojamo ēku apgaismojumu (visām ēkām) un
- nedzīvojamo ēku produktu dzesēšanas iekārtām (visām ēkām).

⁽¹¹¹⁾ <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC99434/kj1a27665enn%281%29.pdf>

⁽¹¹²⁾ <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/276001/9789241550376-eng.pdf?ua=1>

⁽¹¹³⁾ <http://bpie.eu/publication/building-4-people-valorising-the-benefits-of-energy-renovation-investments-in-schools-offices-and-hospitals/>

⁽¹¹⁴⁾ <http://www.padovafit.it/english/>

- b) Projektā *MARTE* ⁽¹¹⁵⁾ tika attīstīti ieguldījumi ēku pilnīgā enerģētiskā modernizēšanā veselības aprūpes nozarē Markes reģionā (Itālija). Tas ietvēra sarežģītu finansēšanas struktūru, kurā uz mērķi orientētā veidā tika integrēti publiskie (ERAF) un privātie (*ESCO*/energoefektivitātes līgums) resursi. Projekts, jo īpaši ar spēju veidošanas un energoefektivitātes līguma modeļa veicināšanas palīdzību, ir arī nodrošinājis pamatu plašāka mēroga ieviešanai citās veselības aprūpes struktūrās (minētajā reģionā un citur Itālijā), kā arī citos sektoros, piemēram, sociālo mājokļu un atkritumu apsaimniekošanas sektorā.
- c) Projekta *ZagEE* ⁽¹¹⁶⁾ satvarā tika sniegta pielāgota palīdzība projektu izstrādē attiecībā uz energoefektivitātes un atjaunojamo energoresursu agregēto ieguldījumu portfeli Zagrebā (Horvātija). Tas bija vērsts uz publisko ēku (pašvaldības iestāžu, sākumskolu un vidusskolu, bērnu dārzu, veselības centru, veco ļaužu pansionātu u. c.) un sabiedrisko vietu apgaismojuma modernizēšanu. Šajā finansēšanas shēmā tika izmantoti budžeta līdzekļi, banku aizdevumi, kā arī valsts un Eiropas Savienības dotācijas.
- d) Kā paredzēts projektā *ESCOLimburg2020* ⁽¹¹⁷⁾, sabiedriskais energotīklu operators Infrac ir izstrādājis tādu integrētu pakalpojumu pašvaldību ēku enerģētiskās renovācijas paātrināšanai, kas aptver visus posmus – no energoauditiem līdz renovācijas darbu īstenošanai un finansēšanai. Publisko ēku renovācijā ir ieguldīti vairāk nekā 20 miljoni EUR.
- e) Projekts *PARIDE* ir lielisks piemērs tam, kā bez attiecīgo pašvaldību sākotnējām ieguldījumu izmaksām un ar kopīgas iepirkuma procedūras rezultātā samazinātām darījumu izmaksām var “nokomplektēt” (šajā gadījumā koplietošanas ielu apgaismojuma atjaunošanas nolūkā) energoefektivitātes līgumu slēgšanas programmu, kuras finansējums ir 25 miljoni EUR un kuru ir paredzēts īstenot 33 pašvaldībās Teramo provincē (Itālija).
- f) Projektā *CITYNVEST* ⁽¹¹⁸⁾ tika salīdzināti inovatīvi finansēšanas modeļi ēku renovāšanai Eiropā un izstrādātas vadlīnijas par tiem ⁽¹¹⁹⁾ – tas ir izklāstīts ziņojumā *A review of local authority innovative large scale retrofit financing and operational models* (“Pārskats par inovatīviem lielapjoma modernizēšanas finansējuma un darbības modeļiem vietējām pašvaldībām”) un vadlīnijās *How to launch ambitious energy retrofitting projects in your region* ⁽¹²⁰⁾ (“Kā uzsākt vērienīgus enerģētiskās modernizēšanas projektus jūsu reģionā”), kurās galvenais uzsvars ir uz “vienas pieturas aģentūras” pieejām publisko ēku renovācijā.

2.7.8.2. Energoefektivitātes darbību šķietamā riskantuma mazināšana

- a) Energoefektivitātes darbību standartizēšana palielina ieguldītāju uzticību. Ir iespējams ieviest protokolus, lai mazinātu uz darbības rezultātiem attiecinātus riskus, kā arī var organizēt apmācības par protokolu īstenošanu un projektu sertifikāciju. Eiropas projektā *Investor Confidence Project (ICP)* ⁽¹²¹⁾, ko atbalsta divi pamatprogrammas “Apvārsnis 2020” projekti (*ICPEU* un *I3CP*), tiek izstrādāti standartizēti protokoli un ar tiem saistīti rīki, piemēram, projektu izstrādes specifikācijas. Tā satvarā ar ieinteresēto personu tīkla palīdzību projektu izstrādātājiem tiek sniegta tehniskā palīdzība, lai projektus un programmas varētu sertificēt kā tādus, kam ir “ieguldītājiem gatava energoefektivitāte” (*IREE*). Turklāt projektā tiek veikts darbs ar finanšu iestādēm, lai palīdzētu tām iekļaut *IREE* savās ieguldījumu un aizdevumu procedūrās.
- b) Projekta “Ilgspējīgas enerģijas aktīvu novērtējuma sistēmas standartizācija un komunikācija” (*SEAF*) ⁽¹²²⁾ satvarā ir izstrādāta visaptveroša, uz informācijas tehnoloģiju pamatota platforma mazāku ilgtspējīgas enerģijas projektu (energoefektivitātes, regulējama pieprasījuma, dalītas atjaunojamās enerģijas ražošanas, enerģijas uzglabāšanas u. c. jomās) vērtēšanai un etalonmērījuma veikšanai, tādējādi samazinot plaisu starp projektu izstrādātājiem un ieguldītājiem. Projektā ir izstrādāts rīks (*eQuad*) ⁽¹²³⁾, ar ko var integrēt *ICP* protokolus un kas ietver vērtēšanu un optimizāciju, kā arī riska novērtēšanas un nodošanas (apdrošināšanas) komponentus.
- c) Energoefektīvu hipotēku iniciatīvas mērķis ir izveidot standartizētas Eiropas līmeņa “energoefektīvas hipotēkas”. Mērķis ir piešķirt preferenciālus hipotekāros kredītus ēku īpašniekiem, kuri cenšas uzlabot savu ēku energoefektivitāti, ņemot vērā energoefektivitātes pozitīvo ietekmi uz ēkas vērtību un maksājumu saistību neizpildi. Izmēģinājuma stadija tika sākta 2018. gada jūnijā, un 35 bankas bija paidušas apņēmību piedalīties.

⁽¹¹⁵⁾ <http://www.marteproject.eu/>

⁽¹¹⁶⁾ <http://zagee.hr/>

⁽¹¹⁷⁾ <http://www.escolimburg2020.be/en>

⁽¹¹⁸⁾ <http://www.citynvest.eu/home>

⁽¹¹⁹⁾ <http://www.citynvest.eu/content/comparison-financing-models>

⁽¹²⁰⁾ <http://citynvest.eu/content/guidance-how-launch-ambitious-energy-retrofitting-projects-your-region>

⁽¹²¹⁾ <http://www.eepperformance.org/>

⁽¹²²⁾ <https://www.seaf-h2020.eu/>

⁽¹²³⁾ <https://www.eu.jouleassets.com/about-equad/>

- d) Pastāv veidi, kā panākt, lai energoefektivitāte kļūtu pievilcīga institucionālajiem ieguldītājiem, un kā atbalstīt ar energoefektivitāti saistītu aktīvu refinansēšanu. Fonds *Latvian Baltic Energy Efficiency Fund (LABEEF)* nodrošina energopakalpojumu uzņēmumiem (ESCO) ilgtermiņa finansēšanu, veicot akceptēta vekseļa kredīšanu *EPC* līgumiem ⁽¹²⁴⁾ un izdotot energoefektivitātei paredzētas “zaļās” obligācijas.
- e) Projektā *EUROPACE* ⁽¹²⁵⁾ tiek izstrādāts mērogojams nodokļu finansēšanas mehānisms, saskaņā ar kuru ilgtermiņa atmaksas pienākums attiecas uz īpašumu, nevis tā īpašnieku, un pašvaldības nodrošina atmaksu, izmantojot īpašu nodevu, ko iekasē kopā ar īpašuma nodokļa rēķinu. Finansēšanas mehānismi, kuros izmanto nodokli, pamatojas uz pašvaldību pastāvošajām attiecībām ar iedzīvotājiem (īpašuma nodokļa sistēma), un tiem ir liels potenciāls veicināt mājokļu atjaunošanu visos ienākumu līmeņos.

2.7.8.3. Publiskais finansējums privātā sektora ieguldījumu piesaistei vai tirgus nepilnību novēršanai

- a) Var minēt šādus no publiskajiem līdzekļiem līdzfinansētu aizdevumu shēmu piemērus:
- daudzdzīvokļu ēku modernizēšanas fondi (Lietuva) ⁽¹²⁶⁾;
  - daudzdzīvokļu ēku renovācijai paredzētu aizdevumu, tehniskās palīdzības un dotāciju apvienojums (Igaunija) ⁽¹²⁷⁾;
  - kredītiestādes *Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW)* dotācijas un aizdevumi enerģētiskajai renovācijai (Vācija) ⁽¹²⁸⁾; un
  - SlovSEFF* (Slovākija) ⁽¹²⁹⁾.
- b) Kā riska dališanas instrumentu (piemēram, aizdevumu, garantiju un tehniskās palīdzības) piemērus var minēt:
- Energoefektivitātes privātā finansējuma instrumentu (*PF4EE*) ⁽¹³⁰⁾; un
  - energoviedu ēku viedas finansēšanas garantiju mehānismu (kas patlaban ir izstrādes procesā).
- c) Tiek turpināts darbs ar mērķi izveidot Eiropas Savienības tiešsaistes kartēšanas rīku, lai saprastu, kā publiskos līdzekļus var izmantot energoefektivitātes atbalstam Eiropā.
- d) Kā piemērus saistībā ar energoefektivitātei paredzēta iedzīvotāju finansējuma atbalstu, ko īsteno ar vietējo pašvaldību un enerģijas ražošanas kooperatīvu savstarpējās sadarbības palīdzību, cita starpā var minēt pamatprogrammas “Apvārnis 2020” paspārnē izveidotus projektus *REScoop PLUS* ⁽¹³¹⁾ un *REScoop MECISE* ⁽¹³²⁾, kuros piedalās sadarbības partneri no visas Eiropas Savienības. Pēdējā minētā projekta mērķis ir virzīt atjaunojamo energoresursu un energoefektivitātes ieguldījumus vismaz 30 miljonu EUR apmērā, ietverot iedzīvotāju un vietējo pašvaldību kopīgos ieguldījumus. Projektā ir izveidots apgrozības fonds, lai varētu elastīgi apvienot kooperatīvu nodrošināto projekta finansējumu. Dokumentā *REScoop – municipality approach* ⁽¹³³⁾ (“*REScoop* – uz pašvaldībām vērsta pieeja”) ir sniegti norādījumi valsts iestādēm par to, kā atbalstīt iedzīvotāju ieguldījumus ilgtspējīgas enerģijas projektos. Vācijas Energoefektivitātes privātā finansējuma instrumenta (*CF4EE*) platforma *Bettervest* ⁽¹³⁴⁾ ir pirmā ar energoefektivitāti saistītā kolektīvās finansēšanas platforma pasaulē. Tā finansē uzņēmumu, NVO un vietējo pašvaldību iestāžu projektus, kā arī dod iespēju izmaksu ietaupījumu veidā saņemt lielu atdevi no ieguldījumiem. Noteikta procentuālā daļa no ietaupījumiem tiek sadalīta kolektīvajiem ieguldītājiem, līdz tiek atmaksāts ieguldījums, kā arī peļņa, par kuru iepriekš ir panākta vienošanās. Mazie un vidējie uzņēmumi, NVO un vietējo pašvaldību iestādes var finansēt savus energotaupības projektus, kā arī samazināt savu CO₂ emisiju. Platforma *Bettervest* saņem noteiktu procentuālo daļu no kopējā finansējuma.
- e) Projekts *QualitEE* ⁽¹³⁵⁾ (ES mēroga energoefektivitātes pakalpojumu kvalitātes standartu izstrādes darba piemērs) tiecas palielināt ieguldījumus ēku energoefektivitātē, izmantojot tādu kvalitātes sertifikācijas sistēmu izveidi, kuru darbības joma ir plašāka par līgumu paraugu sniegšanu. Tajā ir ietverti standartizēti kvalitātes kritēriji, kvalitātes nodrošināšanas procesa institucionalizācija, kā arī aktīvas veicināšanas sistēmas. Visbeidzot, projekta mērķis ir veidot uzticēšanos energoefektivitātes pakalpojumiem un šo pakalpojumu sniedzējiem, veicinot kopēju izpratni par “kvalitatīviem” pakalpojumiem, un tādējādi uzlabot ieguldījumu programmu finansējamību.

⁽¹²⁴⁾ <http://sharex.lv/en/latvian-baltic-energy-efficiency-facility-labeef>

⁽¹²⁵⁾ <http://www.europace2020.eu/>

⁽¹²⁶⁾ <http://www.vipa.lt/page/dnmfen>

⁽¹²⁷⁾ <http://www.kredex.ee/en/apartment-association/>

⁽¹²⁸⁾ <https://www.kfw.de/inlandsfoerderung/Privatpersonen/Bestandsimmobilie/>

⁽¹²⁹⁾ <http://www.slovseff.eu/index.php/en/>

⁽¹³⁰⁾ <http://www.eib.org/en/products/blending/pf4ee/index.htm>

⁽¹³¹⁾ <http://www.rescoop-ee.eu/rescoop-plus>

⁽¹³²⁾ <http://www.rescoop-mecise.eu/>

⁽¹³³⁾ <https://www.rescoop.eu/blog/rescoop-municipality-approach>

⁽¹³⁴⁾ <https://www.bettervest.com/en/>

⁽¹³⁵⁾ <https://qualitee.eu/>

2.7.8.4. Ieguldījumu virzīšana uz energoefektīvu publisko ēku fondu

- a) Attiecībā uz palīdzību, kas paredzēta energoefektivitātes līgumu izmantošanas veicināšanai, var minēt šādus piemērus:
- i) līgumu tirgus koordinatori;
  - ii) pamatlīgums, ar ko tiek vienkāršota līguma iepirkuma procedūra (Apvienotā Karaliste);
  - iii) praktiskās rokasgrāmatas par energoefektivitātes līgumu slēgšanu;
  - iv) tādi projekti kā *TRUST-EPC-South*, kuros tiek veidota standartizēta pieeja, kas ar izstrādāta nekustamā īpašuma izvērtēšanas rīka (*Green Rating^{TM}*) palīdzību ļauj veikt energoefektivitātē veikto ieguldījumu riska novērtējumu un etalonmērījumus; un
  - v) projekts *GuarantEE* ⁽¹³⁶⁾, kura mērķis ir paplašināt inovatīvus uzņēmējdarbības un finansēšanas modeļus tādu uz rezultātiem balstītu ESCO projektu vajadzībām, kuri pievērš uzmanību sarežģītākiem apstākļiem, piemēram, palielinot energoefektivitātes līgumu slēgšanas elastību, lai tie labāk atbilstu privātā sektora klientu vēlmēm, vai pievēršoties izīrētām ēkām 14 Eiropas valstīs.
- b) Attiecībā uz iniciatīvām ar mērķi izmantot energoefektivitātes līgumus un energopakalpojumu uzņēmumus (ESCO) publisko ēku renovācijas vajadzībām, var minēt šādus piemērus:
- i) *RE:FIT* (Apvienotā Karaliste) ⁽¹³⁷⁾;
  - ii) *EoL* (Slovēnija) ⁽¹³⁸⁾;
  - iii) *2020TOGETHER* (Itālija) ⁽¹³⁹⁾;
  - iv) *PRODESA* (Grieķija) ⁽¹⁴⁰⁾; un
  - v) *RenoWatt* (Beļģija) (pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" projekta *Cityinvest* partnerprogramma) ⁽¹⁴¹⁾.

2.7.8.5. Pieejami un pārredzami konsultāciju rīki

- a) Attiecībā uz "vienas pieturas aģentūras" pieeju vai integrētiem ēku enerģētiskās renovācijas pakalpojumiem var minēt šādus piemērus:
- i) *Energie Posit'If* (Francija) ⁽¹⁴²⁾ kondomināta ēku renovācijai;
  - ii) *Picardie Pass Rénovation* ⁽¹⁴³⁾ un *Oktave* ⁽¹⁴⁴⁾ (Francija) savrupmāju pilnīgai renovācijai; un
  - iii) *REFURB* ⁽¹⁴⁵⁾, *REIMARKT* (Nīderlande) un iniciatīva *BetterHome* (Dānija) ēku renovācijai.

Projekta *Innovate* ⁽¹⁴⁶⁾ satvarā ir veikta analīze ⁽¹⁴⁷⁾ par dažiem labākajiem izmēģinājuma modeļiem Eiropā un par pakalpojumiem, kuri tajos tiek piedāvāti māju īpašniekiem.

- b) Dalībvalstis var izveidot savas ilgtspējīgu energoieguldījumu platformas (piemēram, *ENERINVEST* (Spānija) ⁽¹⁴⁸⁾), lai:
- i) organizētu dialogu ar galvenajām ieinteresētajām personām, kā arī šo ieinteresēto personu savstarpēju dialogu;
  - ii) izstrādātu ceļvežus;

⁽¹³⁶⁾ <https://guarantee-project.eu/>

⁽¹³⁷⁾ <https://www.london.gov.uk/what-we-do/environment/energy/energy-buildings/refit/what-refit-london>

⁽¹³⁸⁾ <http://www.eib.org/attachments/documents/elena-completed-eol-en.pdf>

⁽¹³⁹⁾ <https://ec.europa.eu/energy/intelligent/projects/en/projects/2020together>

⁽¹⁴⁰⁾ <https://www.prodesa.eu/?lang=en>

⁽¹⁴¹⁾ <http://www.gre-liege.be/renowatt/25/renowatt.html> (programma, kas ir paredzēta publisko ēku renovācijai energoefektivitātes uzlabošanas nolūkā, kurā mazāki projekti tiek apvienoti grupās, lai novērstu tehniskus, juridiskus, administratīvus un finansiālus šķēršļus). https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/012_a2_erika_honnay_seif_dublin_28-09-17.pdf

⁽¹⁴²⁾ <http://www.energiespositif.fr/>

⁽¹⁴³⁾ <https://www.pass-renovation.picardie.fr/>

⁽¹⁴⁴⁾ <https://www.oktave.fr/>

⁽¹⁴⁵⁾ <http://www.go-refurb.eu/>

⁽¹⁴⁶⁾ <http://www.financingbuildingrenovation.eu/>

⁽¹⁴⁷⁾ *Inventory of best practices for setting up integrated energy efficiency service package including access to long-term financing to homeowners* ("Tādas paraugprakses piemēru uzskaitījums, kura attiecas uz integrētu energoefektivitātes pakalpojumu kopuma izveidi, ietverot piekļuvi ilgtermiņa finansējumam māju īpašniekiem"), *Vesta Conseil and Finance* (2018. gads).

⁽¹⁴⁸⁾ <https://www.enerinvest.es/en/>

- iii) ierosinātu tiesisko regulējumu uzlabojumus; un
- iv) izstrādātu un apstiprinātu dokumentu paraugus un līgumus (u. c.) nolūkā uzlabot izpratni par tirgu.
- c) Var izveidot vispārējus konsultāciju pakalpojumus (piemēram, *FI-Compass* ⁽¹⁴⁹⁾, Eiropas Investīciju konsultāciju centrs), un var izstrādāt tehniskus norādījumus par ēku enerģētiskās renovācijas finansēšanu ar kohēzijas politikai paredzētajiem līdzekļiem ⁽¹⁵⁰⁾.
- d) Energoviеду ēku vieda finansēšana ietver vairākas Savienības līmeņa iniciatīvas, kas ir vērstas uz to, lai palīdzētu dalībvalstīm izveidot piemērotus mehānismus nolūkā atbalstīt ieguldījumu mobilizēšanu ēku renovācijā, kā arī atvieglot piekļuvi šiem mehānismiem:
  - i) Ilgtspējīgu energoieguldījumu forumu iniciatīva ⁽¹⁵¹⁾;
  - ii) iniciatīva *ManagEnergy* ⁽¹⁵²⁾;
  - iii) Eiropas vietējais enerģijas atbalsts (*ELENA*) ⁽¹⁵³⁾;
  - iv) pamatprogramma “Apvārsnis 2020”: finansējums uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus energoefektivitātes jomā ⁽¹⁵⁴⁾; un
  - v) vispārēji konsultāciju pakalpojumi, piemēram, *FI-Compass* ⁽¹⁵⁵⁾, Eiropas Investīciju konsultāciju centrs ⁽¹⁵⁶⁾.

2.7.9. Rādītāji un atskaites punkti

Renovācijas stratēģijas ietekmes satvars, ko izstrādā *Build Upon* ⁽¹⁵⁷⁾, ļauj ilustrēt to, kā integrēts mērķu, atskaites punktu un rādītāju kopums var veidot ITRS ⁽¹⁵⁸⁾.

2.7.10. Sabiedriskā apspriešana

Rīcībpolitikas un tiesību aktu izstrāde Komisijā ir pārskatāms process, kurā iesaistītas gan ieinteresētās personas (piemēram, uzņēmumi, civildienesti un pētnieki), gan plaša sabiedrība. Komisijas vadlīnijas var būt nodrošinātas dalībvalstīm, kad tās organizē savas ⁽¹⁵⁹⁾.

ĒEED prasības par ilgtermiņa atjaunošanas stratēģijas apspriešanu (jo īpaši par tās izstrādi) neatceļ nekādus valsts tiesību aktos noteiktos pienākumus. ĒEED īstenošana lielā mērā balstīsies uz vietējām iniciatīvām un privāto finansējumu, tāpēc nozīmīga loma būs pilsoniskajai sabiedrībai, pašvaldībām un finanšu un ieguldījumu nozarei, kā arī ēku un būvniecības nozarēm. ĒEED ir arī izstrādāts noteikts, ka dalībvalstīm stratēģijas īstenošanas gaitā ir jāapspiežas iekļaujošā veidā.

⁽¹⁴⁹⁾ <https://www.fi-compass.eu/>

⁽¹⁵⁰⁾ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guides/2014/financing-the-energy-renovation-of-buildings-with-cohesion-policy-funding

⁽¹⁵¹⁾ Vairāki dalībvalstīs organizēti sabiedriskie pasākumi un valstu apaļā galda sarunas, kas ir īpaši paredzētas energoefektivitātes finansēšanas jautājumiem. Tajos ietvertās procedūras piedāvā sekmīgu, līderpozīcijās esošu iniciatīvu unikālu un bagātīgu kopumu visā Eiropā, jo īpaši attiecībā uz publisko un privāto ēku enerģētisko renovāciju. <https://ec.europa.eu/energy/en/financing-energy-efficiency/sustainable-energy-investment-forums>

⁽¹⁵²⁾ Eiropas Savienībā vairāk nekā 300 enerģijas aģentūru darbojas kā svarīgi virzītājspēki un vēstneši vietējās un reģionālās enerģētikas pārveidošanas jomā: *ManagEnergy* atbalsta šīs aģentūras tām paredzēto uzdevumu veikšanā, piedāvājot padziļinātu apmācības programmu par energoefektivitātes finansēšanas pamatprincipiem un paraugpraksi mūsdienu Eiropā. <https://www.managenergy.eu>

⁽¹⁵³⁾ <http://www.eib.org/en/products/advising/elena/index.htm>

⁽¹⁵⁴⁾ Atjauninātā darba programma laikposmam no 2018. līdz 2020. gadam ir atrodamā šādā tīmekļa vietnē: http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2018-2020/main/h2020-wp1820-energy_en.pdf

⁽¹⁵⁵⁾ <https://www.fi-compass.eu/>

⁽¹⁵⁶⁾ <http://eiah.eib.org/>

⁽¹⁵⁷⁾ *Build Upon* ir ES finansēts sadarbības projekts par ēku renovāciju, kurā 13 valstu valdības un uzņēmumi, NVO un māsājniecības satiekas kā sadarbīga kopiena, kas palīdz izveidot un īstenot valstu atjaunošanas stratēģijas. www.buildupon.eu Tā mērķis ir radīt renovācijas revolūciju visā Eiropā, palīdzot valstīm izveidot stratēģijas savu esošo ēku renovāšanai.

⁽¹⁵⁸⁾ <http://buildupon.eu/wp-content/uploads/2016/11/BUILD-UPON-Renovation-Strategies-Impact-Framework.pdf> *Build Upon* norāda, ka šis satvars nav mēģinājums noteikt kādu paraugprakses mērķu un ietekmes rādītāju kopumu (kam būs jāvelta turpmāks darbs), un tā mērķis ir vienkārši izveidot koncepciju.

⁽¹⁵⁹⁾ <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/better-regulation-guidelines-stakeholder-consultation.pdf>

Šādi plaši principi, kuri ir aizgūti no Apvienotās Karalistes valdības norādījumiem par sabiedrisko apspriešanu (un kuros ir paredzēta uz aptaujām balstīta pieeja)⁽¹⁶⁰⁾, varētu būt noderīgi, organizējot sabiedrisko apspriešanu par ilgtermiņa atjaunošanas stratēģijām un sekojot līdzi to īstenošanai⁽¹⁶¹⁾:

a) Apspriešanai jābūt skaidrai un kodolīgai

Skaidri formulējiet savus uzdotos jautājumus un ierobežojiet to daudzumu, atstājot tikai nepieciešamos jautājumus. Padariet tos viegli saprotamus un vienkārši atbildamus. Neizmantojiet garus dokumentus.

b) Apspriešanai jābūt ar konkrētu nolūku

Attiecīgās politikas turpmākajā izstrādē ņemiet vērā gūtās atbildes. Apspriediet politikas virzienus vai īstenošanas plānus to veidošanas posmā. Neuzdodiet jautājumus par aspektiem, par kuriem jums jau ir galīgs viedoklis.

c) Apspriešanai jābūt informatīvai

Sniedziet pietiekami daudz informācijas, lai nodrošinātu, ka apspriešanā iesaistītie saprot apspriežamos jautājumus un var reaģēt, pamatojoties uz informāciju. Ciktāl iespējams, ietveriet apstiprinātus izmaksu ietekmes izvērtējumus un izskatāmo izvēlu sniegtos ieguvumus.

d) Apspriešana ir tikai daļa no procesa

Apsveriet, vai ir pienācīgi veikt atkārtotu neformālu apspriešanos, izmantojot jaunus digitālos rīkus un atvērtas, sadarbīgas pieejas. Apspriešana nav tikai oficiālu dokumentu un atbilžu iegūšana. Apspriešana ir nepārtraukts process.

e) Apspriešanas ilgumam jābūt samērīgam

Apspriešanas ilgumam būtu jāatbilst priekšlikuma raksturs un ietekme. Pārāk ilga apspriešana kavēs politikas izstrādi. Veicot pārāk ātru apspriešanu, netiks dots pietiekami daudz laika, un tas pazeminās atbilžu kvalitāti.

f) Apspriešanai jābūt iekļaujošai un jāaptver visi interesenti

Apsveriet pilnīgi visas ieinteresētās personas, ko politika ietekmē, un to, vai ir pārstāvju grupas. Apsveriet vēršanos pie konkrētām grupām, ja vajadzīgs. Nodrošini, ka tās uzzina par apspriešanu un ka tā šīm personām ir pieejama. Skaitliski novērtējiet dažādu ieinteresēto personu grupu piedalīšanos un piesaisti pasākumā, lai tajā būtu iesaistīts iespējami plašs atšķirīgu ieinteresēto personu loks.

g) Apspriešanā jābūt iekļautām grupām, kuras tiek iesaistītas apspriešanā

Noteiktām ieinteresētajām personām var būt nepieciešams ilgāks laiks atbildei. Ja apspriešana pilnīgi vai daļēji aizņem brīvdienas, apdomājiet, kāda ietekme tam var būt un ko darīt, lai atbilstīgi mazinātu ietekmi, piemēram, organizēt iepriekšējas pārrunas ar galvenajām ieinteresētajām personām vai pagarināt termiņu. Noteiktām ieinteresētajām personām, piemēram, cilvēkiem ar invaliditāti un vecāka gadu gājuma cilvēkiem, var būt prasība pēc informācijas pieejamā formātā (piemēram, tiešsaistes apspriešanas saskarne vai alternatīvi teksta formāti).

h) Pirms izsludināšanas apspriešana jāpasaka

Centieties panākt kolektīvu vienošanos, pirms publicējat rakstisku apspriešanas izklāstu, jo īpaši tad, ja tiek apspriesti jauni politikas priekšlikumi.

i) Jāatvieglina izsekošanas apspriešanas iznākumam

Publiskojiet atbildes reakcijas tiešsaistē tajā pašā mājaslapā, kurā ir ievietota informācija par sākotnējo apspriedi, un paskaidrojiet:

i) cik atbilžu ir saņemtas;

ii) no kā tās ir saņemtas un

iii) ko jaunu tās ir devušas politikas izstrādē.

⁽¹⁶⁰⁾ <https://www.gov.uk/government/publications/consultation-principles-guidance>

⁽¹⁶¹⁾ Noderēt var arī citas, mazāk tehniskas metodes, piemēram, apspriešanas klātienē.

j) Apspriešanās saņemtās atbildes jāpublicē savlaicīgi

Publicējiet atbildes ne vēlāk kā 12 nedēļas pēc apspriešanas vai sniedziet paskaidrojumu, kāpēc to izdarīt nav iespējams. Atvēliet pienācīgu laika periodu pēc apspriešanas beigām un pirms politikas vai tiesību akta īstenošanas.

Tikai dažas dalībvalstis ir dokumentējušas apspriešanas procesu par savām 2014. un 2017. gada ilgtermiņa renovācijas stratēģijām (ITRS). Tomēr Somija demonstrē labu praksi ⁽¹⁶²⁾ un iesaista būtiskus dalībniekus sākotnējā posmā – tādējādi vairāk tiek pieņemti kopīgi izstrādāti pasākumi.

Izstrādājot Somijas valsts būvnormatīvus, apspriešanās tiek iesaistīti šīs jomas profesionāli un ietekmīgākās organizācijas, kas aktīvi piedalās darbā, veicot priekšizpēti un piedaloties apspriešanas forumos. Priekšlikumus par valsts definīcijām un vadlīnijas attiecībā uz NZEB izstrādā, aktīvi iesaistoties profesionālām būvniecības, ēku projektēšanas un plānošanas organizācijām.

Ēku īpašnieku un ēku apsaimniekotāju organizācijas arī ir iesaistītas energoefektivitātes līgumu valsts transporešanas noteikumu izstrādē un šo līgumu izplatīšanā. Sadarbība ar ēku un būvniecības nozari un praktiskā darba profesionāļu aktīva iesaiste ir nodrošinājusi augsta līmeņa atbilstību tiesību aktiem, rīkojumiem un būvnormatīviem.

Organizācijas citās nozarēs ir atradušas inovatīvus veidus, kā sanākt kopā un risināt problēmas. *BUILD UPON* resursu bibliotēka ⁽¹⁶³⁾ dokumentē daudzu ieinteresēto personu dialoga norises inovatīvo pieredzi citās nozarēs, kas ir palīdzējis izveidot sadarbības kultūru.

2.7.11. Finanšu pasākumi saistībā ar enerģijas ietaupījumiem – ĒEED 10. panta 6. punkts

ĒEED 10. panta 6. punktā, sasaistot finansiālu atbalstu ar enerģijas ietaupījumiem, dalībvalstis tiek mudinātas apsvērt sava publiskā finansējuma efektīvāku izlietojumu, piešķirot vairāk atbalsta efektīvākiem rezultātiem un mazāk atbalsta mazāk vērienīgiem pasākumiem, piemēram, saistot finansiālas priekšrocības (procentu likmes procentuālu samazinājumu, piešķiruma komponenta procentuālo daļu) ar panāktajiem rezultātiem (energoefektivitātes ziņā, kas ir izteikta kā enerģijas patēriņš vai, pamatojoties uz EES kategoriju). KfW (Vācija) efektīvi izmanto šo modeli, piešķirot progresīvi lielākas procentu likmes atlaides projektiem, kuru rezultātā tiek panākts augstāks energoefektivitātes līmenis.

3. ĒKU ENERGOEFEKTIVITĀTES APRĒĶINĀŠANAS SISTĒMA

ĒEED I pielikumā ir noteikta vienots vispārējs satvars, kā aprēķināt ēku energoefektivitāti un *inter alia* aprakstīt valstī izmantoto metodiku. Lai sasniegtu ēku energoefektivitātes politikas mērķus, būtu jāuzlabo energoefektivitātes sertifikātu pārredzamība, nodrošinot, ka ir noteikti un tiek konsekventi piemēroti visi aprēķiniem vajadzīgie parametri – gan attiecībā uz sertifikāciju, gan minimālajām energoefektivitātes prasībām. ĒEED I pielikums ir grozīts, lai satvaru attiecīgi atjauninātu.

3.1. Tvērums

ĒEED I pielikums tika grozīts ar Direktīvu (ES) 2018/844, lai šādā veidā uzlabotu 33 dažādu reģionālo un nacionālo energoefektivitātes aprēķināšanas metodiku pārredzamību un konsekveni:

a) 1. punktā ir paredzēts labāks risinājums, kā nosakāma ēku energoefektivitāte, un ir noteikta prasība dalībvalstīm aprakstīt savu aprēķināšanas metodiku atbilstīgi ēku energoefektivitātes (ĒED) standartiem;

⁽¹⁶²⁾ Skatīt: https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/5_en_autre_document_travail_service_part1_v4.pdf

⁽¹⁶³⁾ <https://kumu.io/WorldGBCEurope/build-upon-resource-library#build-upon-resource-library>

- b) 2.a punktā ir atļauti papildu skaitliski rādītāji attiecībā uz ēkas kopējo enerģijas izmantojumu vai siltumnīcefekta gāzu emisijām; un
- c) gandrīz bez grozījumiem ir 3., 4. un 5. punkts; teksts “aprēķinā vajadzības gadījumā” 4. punktā ir svītrots, un aprēķinos jāņem vērā tajā uzskaitīto faktoru pozitīvā ietekme.

Kā izriet no ĒEED 3. panta, dalībvalstīm jāpieņem sava nacionālā metodika ēku energoefektivitātes aprēķināšanai. Tā noteikumi, līdzīgi tiem, kuri ir saistīti ar izmaksu ziņā optimāliem līmeņiem (ĒEED 4. un 5. pants) ⁽¹⁶⁴⁾-, paliek negrozīti.

Šī iedaļa ir strukturēta tā, lai tajā būtu ietverti vairāki ĒEED I pielikuma grozītie noteikumi:

- a) pienākums noteikt un izteikt ēkas energoefektivitāti (I pielikuma 1. punkta pirmā un otrā daļa, 2. punkta pirmā daļa un 2.a punkts); un
- b) pienākums pārredzami aprakstīt valsts aprēķināšanas metodiku saskaņā ar ĒEE standartiem (I pielikuma 1. punkta trešā daļa).

Primārās enerģijas faktoru aprēķināšanas jautājums saskaņā ar ĒEED I pielikumu tiek izskatīts atsevišķā ieteikumā par ēku modernizēšanas vadlīnijām.

3.2. Pienākumi noteikt un izteikt ēku energoefektivitāti

3.2.1. *Ēku energoefektivitātes noteikšana – ĒEED I pielikuma 1. punkts*

Saskaņā ar ĒEED I pielikuma 1. punktu ēkas energoefektivitāti “nosaka, pamatojoties uz aprēķināto vai faktisko enerģiju, un tā atspoguļo tipisko energopatēriņu”. Šis noteikums nav jauns. Vārds “gadā” ir svītrots atbilstīgi ĒEED 2. pantā dotajai energoefektivitātes definīcijai, padarot pienākumu elastīgāku.

Pārskatītajā versijā ir atjaunināti enerģijas tipiskie lietošanas veidi atbilstīgi ēku inženiertehnisko sistēmu paplašinātajai definīcijai (ĒEED 2. panta 3. punkts) un energoefektivitātes definīcijai (ĒEED 2. panta 4. punkts). Konkrētāk, ēkas tipiskā enerģijas izmantojumā ietilpst enerģija, ko izmanto telpu apkurei, telpu dzesēšanai, mājāsaimniecības karstā ūdens apgādei, ventilācijai, iebūvētam apgaismojumam un citām inženiertehniskām sistēmām.

Inženiertehnisko sistēmu definīcija ir paplašināta, attiecinot to uz jaunām jomām, piemēram, ēkas automatizāciju un vadību, elektroenerģijas ražošanu objektā un atjaunojamo energoresursu enerģiju. Dalībvalstīm pašām jāizlemj, vai rezultātā energoefektivitātes aprēķinā būtu jāņem vērā citi enerģijas izmantošanas veidi (papildus telpu apkurei, telpu dzesēšanai, mājāsaimniecības karstā ūdens apgādei, ventilācijai un iebūvētam apgaismojumam).

3.2.2. *Ēkas energoefektivitātes izteikšana – ĒEED I pielikums (1. punkta otrā daļa un 2.a punkts)*

Kā paredzēts ĒEED I pielikuma 1. punkta otrajā daļā, “ēkas energoefektivitāti izsaka ar skaitlisku norādi par primārās enerģijas izmantošanu (kWh/(m²/gadā))” ⁽¹⁶⁵⁾.

Ja dalībvalstis izvēlas energoefektivitāti izteikt kā primārās enerģijas patēriņa attiecību pret references ēkas primārās enerģijas patēriņu vai kā īpatsvaru no references ēkas primārās enerģijas izlietojuma, tām jānoskaidro, kā bezdimensionālā vērtība sasaistās ar prasību, ka jādod skaitliska norāde par primārās enerģijas izlietojumu kWh/(m²/gadā).

⁽¹⁶⁴⁾ Ēku energoefektivitātes aprēķinos minimālo energoefektivitātes prasību noteikšanai jāievēro vienotā metodikas sistēma, kas noteikta ar Komisijas 2012. gada 16. janvāra Deleģēto Regulu (ES) Nr. 244/2012, ar kuru papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2010/31/ES par ēku energoefektivitāti, nosakot salīdzinošās metodoloģijas sistēmu izmaksu ziņā optimālu minimālo energoefektivitātes prasību līmeņu aprēķināšanai ēkām un būves elementiem (OV L 81, 21.3.2012., 18. lpp.).

⁽¹⁶⁵⁾ Saskaņā ar standartu EN ISO 52000-1, izsakot primārās enerģijas izmantošanu, jākonkretizē, vai tā ir kopējās, neatjaunojamās vai atjaunojamās primārās enerģijas izmantošana.

ĒEED I pielikuma 2.a punkts ļauj dalībvalstīm apsvērt šādus papildu skaitliskus rādītājus:

- a) kopējās, neatjaunojamās un atjaunojamās primārās enerģijas izlietojums; un
- b) radītās siltumnīcefekta gāzu emisijas CO₂ ekvivalenta kilogramos (m²/gadā).

Šos rādītājus var lietot papildus vienotajam skaitliskajam rādītājam, kurā izteikts primārās enerģijas izlietojums (kWh/(m²/gadā)), bet ne tā vietā.

Dalībvalstis attiecīgi var piemērot citus rādītājus (papildus 2.a punktā minētajiem), lai precīzāk aprakstītu energoefektivitāti. Arī tādi rādītāji nevar aizstāt vienoto skaitlisko rādītāju, kas izsaka primārās enerģijas izlietojumu (kWh/(m²/gadā)).

ĒEED I pielikuma 1. punkta otrajā daļā ir prasība primārās enerģijas izlietojuma rādītājs jāizmanto energoefektivitātes sertifikātos un lai pārbaudītu, ka ir ievērotas minimālās energoefektivitātes prasības. Dalībvalstīm ir ļoti ieteicams lietot to pašu metodiķu arī:

- a) energoefektivitātes aprēķināšanai;
- b) minimālās energoefektivitātes prasību atbilstības pārbaudīšanai; un
- c) EES izdošanai.

Tomēr, izmantojot dažādas metodiķas, rezultātiem vajadzētu būt pietiekami konverģentiem, lai nerastos neskaidrības, kāda īsti ir ēkas energoefektivitāte.

Pielikuma 4. punktā ir noteikta prasība, ka energoefektivitātes aprēķina metodiķā jāņem vērā tālāk nosaukto faktoru pozitīvā ietekme (t. i., vietējie apsaulojuma apstākļi, koģenerācijas režīmā saražotā elektroenerģija, centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmas un dabiskais apgaismojums⁽¹⁶⁶⁾). Ja kāds faktors nav izplatīts konkrētā dalībvalstī (piemēram, klimata apstākļi nav labvēlīgi apsaulojumam; nav attīstīti centralizētas siltumapgādes un aukstumapgādes tīkli), tomēr būtu jāapsver, vai tam ir pozitīva ietekme uz aprēķina metodiķu.

ĒEED I pielikuma 1. punkta otrajā daļā ir noteikts, ka metodiķai, kuru lieto ēku energoefektivitātes noteikšanai, jābūt pārredzamai un atvērtai inovācijai. Šī prasība attiecas uz visiem aprēķina elementiem, t.sk.:

- a) ēkas enerģētiskās vajadzības, kas ir sākuma punkts energoefektivitātes aprēķinam;
- b) kopējais primārās enerģijas pieprasījums, ko iegūst, vajadzīgo enerģiju sadalot tā, lai tiktu aptverti izmantojuma veidi, par pamatu ņemot valsts primārās enerģijas faktorus (PEF);
- c) objektā saražota un ar energonesēju piegādāta atjaunojama enerģija (saskaņā ar 2. punkta ceturto daļu šo elementu piemēro konsekvēnti un nediskriminējoši);
- d) ēku energoefektivitātes standartu lietošana;
- e) vislabākā energoefektivitātes un atjaunojamo energoresursu kombinācija, kas ir ĒEED pamatbūtība; un
- f) valstī pieņemto iekštelpu gaisa kvalitātes un komforta līmeņu iekļaušana apsvērumos, aprēķinot energoefektivitāti dažādiem ēku tipiem⁽¹⁶⁷⁾.

3.2.3. Transpēšanas pasākumi un ieteikumi

Galvenais 1. punkta pirmās un otrās daļas grozīšanas un 2.a punkta ieviešanas mērķis ir precizēt pašreizējos pienākumus. Saskaņā ar šiem noteikumiem dalībvalstu pienākums ir šāds:

- a) noteikt ēku energoefektivitāti, pamatojoties uz aprēķināto vai faktisko enerģijas izmantojumu;

⁽¹⁶⁶⁾ Standartā EN 12464-1 ir sniegta apgaismojuma specifiskācijas darbvietām telpās (tostarp tad, ja jāveic uzdevumi, kuru izpildei vajadzīga redzamība), savukārt standartā EN 15193 ir dotas aprēķināšanas procedūru specifiskācijas un rādītāji saistībā ar ēku energoefektivitāti. Jaunā Eiropas standartā par "dienasgaismu ēkās" (EN 17037, CEN publikācija 2018. gada 12. decembrī) ir sniegti rādītāji un metodiķa dienasgaismas apstākļu novērtēšanai un izskatītas variācijas saistībā ar ģeogrāfiskām un klimata atšķirībām Eiropā.

⁽¹⁶⁷⁾ Regula (ES) Nr. 244/2012, III pielikums, 4. tabula: "Visiem aprēķiniem vajadzētu attiekties uz to pašu komforta līmeni. Pro forma katram variantam/pasākumu kopumam/pasākumam vajadzētu nodrošināt pieņemamu komfortu. Ja vērā tiek ņemti dažādi komforta līmeņi, tiek zaudēta salīdzinājuma bāze."

- b) noteikt enerģijas izmantojuma veidus, ko ietver energoefektivitātes aprēķins – te jāietver vismaz telpu apkure, telpu dzesēšana, māsājniecības karstā ūdens apgāde, ventilācija un iebūvēts apgaismojums;
- c) izteikt energoefektivitāti ar primārās enerģijas izmantojuma rādītāju (kWh/(m²/gadā));
- d) izmantot primārās enerģijas izmantojuma rādītāju kWh/(m²/gadā) energoefektivitātes sertifikātiem un lai pārbaudītu atbilstību minimālās energoefektivitātes prasībām; un
- e) ņemt vērā vietējo saules apstākļu, koģenerācijā ražotās elektroenerģijas, rajona apkures un dzesēšanas sistēmu, kā arī dabiskā apgaismojuma pozitīvo ietekmi (saskaņā ar 4. punktu).

Tā kā šīs prasības nav pilnīgi jaunas un, iespējams, tiek jau piemērotas valstu vai reģionu tiesiskajā regulējumā, dalībvalstīm ir ieteikts pārskatīt savus būvnormatīvus un pašreizējās aprēķina metodikas un līdz transponēšanas dienai nodrošināt, ka transponējumā tiek iekļauti visi līdz šim neiekļautie punkti.

Dalībvalstis var arī ieviest papildu rādītājus, lai izteiktu 2.a punktā minēto ēku energoefektivitāti. Gadījumos, kad tiek noteikti papildu rādītāji līdzās prasītajam rādītājam par primārās enerģijas izmantojumu, dalībvalstīm vajadzētu iekļaut visu attiecīgo informāciju, lai atbalstītu to izmantošanu, piemēram,

- a) kādās vienībās izteikt;
- b) vai šie rādītāji attiecas uz visiem ēku tipiem, jaunām ēkām un/vai esošām ēkām;
- c) vai tos lieto energoefektivitātes sertificēšanai un/vai kā papildinājumu minimālās energoefektivitātes prasībām; un
- d) kāda ir to aprēķināšanas metodika.

3.3. Pienākums valsts aprēķināšanas metodiku aprakstīt pārredzami

3.3.1. Valstu aprēķināšanas metodika, ievērojot ĒEE standartus

Reaģējot uz vajadzību panākt lielāku salīdzināmību un pārredzamību, ĒEED dalībvalstīm ir izvirzīta prasība aprakstīt savu valsts aprēķināšanas metodiku, ievērojot valstu pielikumus visaptverošajiem standartiem, ⁽¹⁶⁸⁾ kuri izstrādāti saskaņā ar Eiropas Standartizācijas komitejai (CEN) doto pilnvarojumu M/480.

Katram standartam ir "A pielikums" – veidne, kas piedāvā konkrētu metožu (piemēram, vienkāršu vai sīki izstrādātu) un (tehnisku, politikas vai ar klimatu saistītu) ievaddatu izvēli. A pielikumu uzskata par lietderīgu rīku, ar kura palīdzību dalībvalstīm aprakstīt savu valsts aprēķināšanas metodiku ⁽¹⁶⁹⁾.

Lai gan Direktīvas (ES) 2018/844 40. apsvērumā ir atzīts, ka ĒEE standarti "(..) labvēlīgi ietekmētu to, kā tiek īstenota ĒEED", ĒEED I pielikumā ir skaidri pateikts, ka tas nav uzskatāms par minēto standartu juridisko kodifikāciju vai par centieniem padarīt tos par obligātiem.

Tāpat kā iepriekš, dalībvalstis var brīvi pielāgot savas valsts vai reģionālās aprēķināšanas metodikas saviem vietējiem un klimatiskajiem apstākļiem ⁽¹⁷⁰⁾.

3.3.2. Transponēšanas pasākumi un ieteikumi

Saskaņā ar I pielikumu "dalībvalstis savu valsts aprēķina metodoloģiju apraksta, ievērojot valstu pielikumus visaptverošajiem standartiem". Dalībvalstīm jāizpilda šī prasība vēlākais līdz transponēšanas beigu termiņam, t. i., 2020. gada 10. martam ⁽¹⁷¹⁾.

⁽¹⁶⁸⁾ Skaidrojumu par ĒEE standartos nacionālajiem pielikumiem skatīt 3.4. iedaļā (www.epb.center/implementation/national-annexes).

⁽¹⁶⁹⁾ ĒEE standarta A pielikums ir tukša veidne, kurā var ievadīt valsts datus un izvēles. Ja šo pielikumu aizpilda un publicē dalībvalsts, to sauc par "valsts datu lapu". Ja to kā ĒEE standarta sastāvdaļu aizpilda un publicē valsts standartizācijas struktūra, to sauc par "valsts pielikumu". Starp dalībvalstīm nav būtiskas atšķirības tajā, kā tās pieņem lēmumu publicēt šo "valsts datu lapu" kā savu būvniecības noteikumu sastāvdaļu vai atsaucas uz "valsts pielikumu", ko publicējusi valsts standartizācijas struktūra.

⁽¹⁷⁰⁾ Piemēram, dažādas klimatiskās joslas, enerģijas infrastruktūras praktiskā pieejamība, vietējie energotīkli, dažādas ēku tipoloģijas utt. (t. i., kontinentāli un piekrastes apstākļi var ievērojami atšķirties).

⁽¹⁷¹⁾ Direktīvas (ES) 2018/844 3. pantā dalībvalstīm ir uzdots darīt Komisijai zināmu, kā tās ir transponējušas vai īstenojušas jaunos, ar ĒEED noteiktos pienākumus līdz transponēšanas termiņa beigām (20 mēnešus pēc tās stāšanās spēkā, t. i., 2020. gada 10. martam). Sniedzot šādu paziņojumu, dalībvalstīm tādējādi būs arī jāpārāda, ka tās pilnīgi izpilda pienākumu aprakstīt savu aprēķinu metodiku saskaņā ar standartiem.

Dalībvalstīm ir vairākas iespējas, kā apliecināt šā pienākuma izpildi. Viens vienkāršs variants ir iekļaut aizpildītos pielikumus visaptverošiem standartiem, kad Komisijai oficiāli tiek darīti zināmi valsts pasākumi, ar ko transponē ĒEED.

Lai veicinātu pārredzamību un uzlabotu salīdzināmību, dalībvalstīm ir ieteicams darīt savu aprēķina metodiku aprakstu publiski pieejamu, piemēram, augšupielādējot aizpildītās veidnes tīmekļa vietnē vai pievienojot tās saviem būvnormatīviem utt. Šādos gadījumos tās var paziņot Komisijai publiski pieejamo avotu, lai pierādītu, ka tās ir izpildījušas pienākumu.

Publiski pieejama aprēķina metodika dalībvalstīm arī palīdzēs izpildīt prasību nodrošināt, ka “ēkas energoefektivitātes noteikšanai izmantotā metodoloģija ir pārredzama un atvērta inovācijai (..)”, kā noteikts ĒEED I pielikuma 1. punkta otrajā daļā.

Gadījumos, kad dalībvalsts valsts tiesību aktā pieņem kādu standartu pilnībā (t. i., tā izmanto šo standartu (bez izmaiņām) kā savu būvniecības noteikumu sastāvdaļu, īstenojot ĒEED), tā var izvēlēties:

- a) lūgt savu valsts standartizācijas struktūru izstrādāt valsts pielikumu, pamatojoties uz A pielikuma veidni – tādā gadījumā varētu uzskatīt, ka ĒEED I pielikumā uzliktais pienākums par šo standartu ir izpildīts, publicējot valsts pielikumu kopā ar valsts tiesību regulējumu, kurā tiek prasīta attiecīgā standarta izmantošana; vai
- b) publicēt aizpildītu A pielikumu kā valsts datu lapu:
  - i) kā atsevišķu dokumentu, uz kuru ir atsauce būvniecības noteikumos; vai
  - ii) kā būvniecības noteikumos integrētu sastāvdaļu, īstenojot ĒEED.

Valsts pielikums vai datu lapa tad tiek lietota, lai pildītu ĒEED prasības un sekmētu standarta lietošanu valsts līmenī.

Gadījumos, kad dalībvalsts ĒEE standartus nav pieņēmusi pilnībā, standarta A pielikums būtu jālieto kā veidne, lai sniegtu valsts aprēķina metodikas un valsts izdarīto izvēļu aprakstu, nodrošinot atbilstību ĒEED.

3.4. Papildu apsvērumi

Tā kā energoefektivitātes aprēķināšanas vispārējās sistēmas uzmanības centrā ir ēku enerģijas izmantojums, dalībvalstis var apsvērt citu ar enerģiju saistītu aspektu integrēšanu, piemēram, ēku dzīves ciklā izmantotajos materiālos ietverto enerģiju.

3.5. Visaptverošie ĒEE standarti

Katrā no tālāk minētajiem visaptverošajiem ĒEE standartiem ir sniegts apraksts par kādu svarīgu etapu ēku energoefektivitātes novērtējumā:

- a) EN ISO 52000-1, Ēku energoefektivitāte – visaptverošs EPB novērtējums – 1. daļa: vispārējā sistēma un procedūras ⁽¹⁷²⁾;
- b) EN ISO 52003-1, Ēku energoefektivitāte – rādītāji, prasības, kategorijas un sertifikāti – 1. daļa: vispārējie aspekti un piemērojums vispārējai energoefektivitātei ⁽¹⁷³⁾;
- c) EN ISO 52010-1, Ēku energoefektivitāte – ārējie klimatiskie nosacījumi – 1. daļa: klimata datu konvertēšana energoaprēķiniem ⁽¹⁷⁴⁾;
- d) EN ISO 52016-1, Ēku energoefektivitāte – vajadzīgā enerģija apkurei un dzesēšanai, iekšējam temperatūras režīmam un saprātīgām un latentām siltuma slodzēm – 1. daļa: aprēķināšanas procedūras ⁽¹⁷⁵⁾; un
- e) EN ISO 52018-1, Ēku energoefektivitāte – rādītāji par daļējām EPB prasībām saistībā ar siltumenerģijas bilanci un materiālu īpašībām – 1. daļa: variantu pārskats ⁽¹⁷⁶⁾.

⁽¹⁷²⁾ <https://epb.center/support/documents/m1-overarching-epb/iso-52000-1>

⁽¹⁷³⁾ <https://epb.center/support/documents/m1-overarching-epb/iso-52003-1>

⁽¹⁷⁴⁾ <https://epb.center/support/documents/m1-overarching-epb/iso-52010-1>

⁽¹⁷⁵⁾ <https://epb.center/support/documents/m2-building-such/iso-52016-1>

⁽¹⁷⁶⁾ <https://epb.center/support/documents/m2-building-such/iso-52018-1>

4. IETEIKUMU KOPSAVILKUMS

4.1. Ilgtermiņa renovācijas stratēģijas

1. Pēc sava satura un nostādnes ITRS ir aptverošākas un vērienīgākas par stratēģijām, kuras saskaņā ar EED 4. pantu tika pieprasītas ieguldījumu mobilizēšanai. Dalībvalstis tiek mudinātas rūpīgi apsvērt jaunus elementus (piemēram, atskaites punktus, rādītājus, ilglaicīgāku redzējumu, atspēriensbrīžus, ēkas, kurām ir vissliktākie rādītāji, enerģētisko nabadzību un viedās tehnoloģijas), lai nodrošinātu, ka attiecīgā politika un pasākumi ir pēc iespējas efektīvi. Tās tiek arī rosinātas ņemt vērā drošības jautājumus un pārdomāt ĒEED 8. panta prasības attiecībā uz elektromobilitāti un ēku inženiertehniskajām sistēmām.

Skatīt 2.3.1. un 2.3.4. iedaļu.

2. Dalībvalstis tiek rosinātas jau savas ilgtermiņa renovācijas stratēģijas sagatavošanas procesa sākumā atvēlēt vajadzīgo laiku, lai izveidotu ceļvedi ar pasākumiem, izmērāmiem progresa rādītājiem un indikatīviem atskaites punktiem 2030., 2040. un 2050. gadam. Vērienīgi, reālistiski un skaidri atskaites punkti ir izšķirīgs faktors, kas samazina ieguldītāju riskus un nenoteiktības un iesaista ieinteresētās personas un uzņēmējus to politikas virzienu un pasākumu īstenošanā, uz kuriem attiecas ITRS. Darbs pie nozīmīgiem rādītājiem un atskaites punktiem ir arī sākotnējs ieguldījums, kas vēlāk būs atbalsts politikas un pasākumu īstenošanai un, kas vissvarīgāk, nodrošinās siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumu, ēku fondu dekarbonizāciju un rentablu pārveidi, tādējādi palīdzot sasniegt Savienības energoefektivitātes mērķus.

Skatīt 2.3.2. iedaļu.

3. Dalībvalstu centieni nodrošināt piekļuvi virknei finanšu mehānismu, lai palīdzētu mobilizēt ieguldījumus, būs centrāli svarīgi ilgtermiņa renovācijas stratēģijām (ITRS) un to sekmīgai īstenošanai. Dalībvalstis tiek stingri mudinātas ņemt vērā daudzus efektīvo un sekmīgo mehānismu piemērus, kas darbojas citviet (skatīt iepriekš). Turklāt tām tiek ieteikts pašām izmantot atbalstu un ekspertu konsultācijas, kas ir to rīcībā saskaņā ar energoģeogrāfiju un viedās finansēšanas iniciatīvām, jo īpaši (kur tāds vēl nav organizēts) ilgspējīgu energoresursu ieguldījumu forumu.

Skatīt 2.4. un 2.7. iedaļu.

4. Ir paredzams, ka spēcīgas ilgtermiņa renovācijas stratēģijas (ITRS) paātrinās rentablu renovāciju esošajām ēkām, kurām patlaban ir zems renovācijas rādītājs. ITRS ir nevis pašmērķis, bet gan sākums stingrākas rīcības īstenošanai uz vietas un no tās izrietošiem augstākiem un pilnīgākiem renovācijas līmeņiem. Energoefektivitātes pasākumu iespējamo plašāko ieguvumu novērtējums var pavērt iespēju vispusīgākai un integrētākai valsts līmeņa pieejai, uzsverot iespējamo sinerģiju ar citām politikas jomām un, ideālā gadījumā, iesaistot valdības struktūrvienības, kas ir atbildīgas par citām jomām, nevis enerģētiku un ēkām, piemēram, veselības, vides, finanšu un infrastruktūras struktūrvienības.

Skatīt 2.3.1.7. un 2.7.7. iedaļu.

5. Dalībvalstis tiek rosinātas atvēlēt pietiekamu laiku, lai apspriestos par savas ITRS izstrādi un īstenošanu. Iesaistot sabiedrību, apspriešana var uzlabot politikas rezultātus. Dalībvalstis var arī apsvērt ieinteresēto personu platformas izveidi. Ieinteresēto personu identificēšana un apspriešanās ar tām var būtiski veicināt sekmīgu ITRS īstenošanu. Attiecīgu ar ēku energosistēmas uzlabošanu saistītu ieinteresēto personu tiešais un netiešais devums ir arī būtisks ITRS izplatīšanai un datu vākšanai un var radīt vienprātības un pieņemšanas sajūtu par ITRS.

Skatīt 2.3.3. un 2.7.10. iedaļu.

6. Dalībvalstis tiek rosinātas nodrošināt ciešu sadarbību starp ierēdņiem, kuri izstrādā ITRS, un viņu kolēģiem citās ministrijās, kuri strādā pie nacionālā enerģētikas un klimata plāna, kura neatņemama daļa ir ITRS.

Skatīt 2.6. un 2.7. iedaļu.

4.2. Finansiāli stimuli un informācija

7. Dalībvalstis tiek rosinātas rūpīgi apsvērt, kā nodrošināt, ka ikviens finanšu pasākums energoefektivitātes uzlabojumiem ēku renovācijā tiek piesaistīts enerģijas ietaupījumu mērķim vai sasniegtiem enerģijas ietaupījumiem.

Skatīt 2.5.1. un 2.7.8. iedaļu.

8. Dalībvalstis tiek rosinātas izveidot datubāzes (ja tādu vēl nav), lai tādējādi varētu vākt datus par noteiktu ēku uzskaitīto vai aprēķināto enerģijas patēriņu un agregētus anonimizētus datus varētu darīt pieejamus.

Skatīt 2.5.2. iedaļu.

4.3. Ēku energoefektivitātes aprēķināšanas sistēma

9. Pārskatot ēku būvnormatīvus un pašreizējo aprēķina metodiku, dalībvalstis tiek rosinātas ieviest ĒEE papildu rādītājus, kas minēti 2.a punktā. Gadījumos, kad tiek noteikti papildu rādītāji līdzās prasītajam rādītājam par primārās enerģijas izmantojumu, tām vajadzētu iekļaut visu attiecīgo informāciju, lai atbalstītu to izmantošanu, piemēram:

- a) kādās vienībās izteikt;
- b) vai šie rādītāji attiecas uz visiem ēku tipiem, jaunām ēkām un/vai esošām ēkām;
- c) vai tos lieto energoefektivitātes sertificēšanai un/vai kā papildinājumu minimālās energoefektivitātes prasībām; un
- d) kāda ir to aprēķināšanas metodika.

Skatīt 3.2. iedaļu.

10. Valsts aprēķina metodika būtu jāapraksta pārredzamā veidā. Pārskatot ēku būvnormatīvus un pašreizējo aprēķina metodiku, dalībvalstis tiek rosinātas ieviest ēku energoefektivitātes ĒEE papildu rādītājus, kas minēti 2.a punktā. Gadījumos, kad līdzās prasītajam rādītājam par primārās enerģijas izmantojumu tiek noteikti papildu rādītāji, vajadzētu iekļaut visu attiecīgo informāciju, lai pamatotu to izmantošanu, piemēram:

- a) kādās vienībās izteikt;
- b) vai šie rādītāji attiecas uz visiem ēku tipiem, jaunām ēkām un/vai esošām ēkām;
- c) vai tos lieto energoefektivitātes sertificēšanai un/vai kā papildinājumu minimālās energoefektivitātes prasībām; un
- d) kāda ir to aprēķināšanas metodika.

Skatīt 3.3. iedaļu.
